

"सफा र हरियाली: समृद्ध भूमे"

भूमे गाउँपालिका खानेपानी, सरसफाई
तथा स्वच्छता (वास) योजना सम्बन्धी
संक्षिप्त वस्तुगत विवरण
Rural Municipality(WASH) Profile

भूमे गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
खाबाडबगर, रुकुम (पूर्व)

२०७७

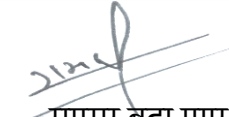

मनत्व्य

प्रदेश सरकार प्रदेश नं. ५ ले आगामी दुई वर्षभित्र सबै घरधुरिहरुमा खानेपानीको पहुँच पुऱ्याउने लक्ष्य लिई भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालय मार्फत स्थानीय तह खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता (वास) योजना तर्जुमा गर्ने कार्यक्रम अनुसार यस भूमे गाउँपालिकामा पनि योजना समेत तर्जुमा भई यो योजना पुस्तिका प्रकाशन गर्न पाउँदा निकै खुशी लागेको छ ।

खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता योजनाले वास्तविक अवस्थालाई तथ्याङ्क मार्फत अवश्य चित्रण गर्ने छ । यस्तो प्रत्येक घरधुरिहरुमा खानेपानी तथा स्वच्छताको वर्तमान अवस्थाको पहिँचान दिनेछ । सोहि वर्तमान अवस्थाको धरातलीय अवस्थामा टेकी बन्ने योजना तीन तहका सरकारलाई आफ्नो आवधिक योजना बनाई कार्यान्वयनमा सहजता मिल्ने विश्वास लिएको छु । मानव जीवनको लागि खानेपानी सरसफाइ तथा स्वच्छता (वास) अपरिहार्य आवश्यकता हो । यी विषयहरु हाम्रो आनिबानी तथा मानव सभ्यतासँग जोडिएको बिषय पनि हुन । स्वच्छ खानेपानी र सरसफाईमा ध्यान नदिँदा कैयौँ महामारि फैलिएर सयौँको ज्यान गएको हाम्रै गाउँघरमा तितो उदारणहरु छन । त्यसैले स्वस्थ र सभ्य मानव बन्नका लागि खानेपानी सरसफाई तथा स्वच्छता (वास) योजना आजको महत्वपूर्ण योजना हो ।

अन्त्यमा, सबैका लागि सरसफाई तथा स्वच्छता खानेपानीको उपलब्धता र दिगो व्यवस्थापनको प्रत्याभूति गर्ने दिगो विकास लक्ष्य प्राप्तीका लागि तथा संविधानको मौलिक हकको रुपमा रहेको स्वच्छ वातावरणको हक प्रत्याभूति गर्न खानेपानी वास योजना पहल लिने प्रदेश सरकार प्रदेश नं ५ प्रति हार्दिक आभार प्रकट गर्दछु साथै मोवाईल एपको लागि सहजकर्ताको भूमिका निर्बाह गर्नुहुने भूमे गाउँपालिकाका सूचना अधिकृत जनक वली अहोरात्र खटि आफ्नो जिम्मेवारी पूरा गर्नुहुने वास संयोजक टेक नारायण विक जीलाई धेरै धेरै धन्यवाद छ । धन्यवाद छ घर वस्ती पानीको मुहान मुहान पुगी तथ्याङ्क संकलन गर्नुहुने सम्पूर्ण भाईबहिनीहरुलाई ।

रामसुर बुढा मगर

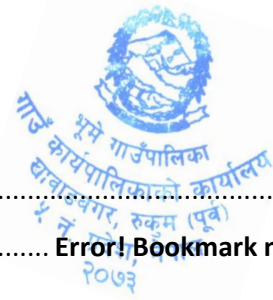
अध्यक्ष

भूमे गाउँपालिका रुकुम (पूर्व)

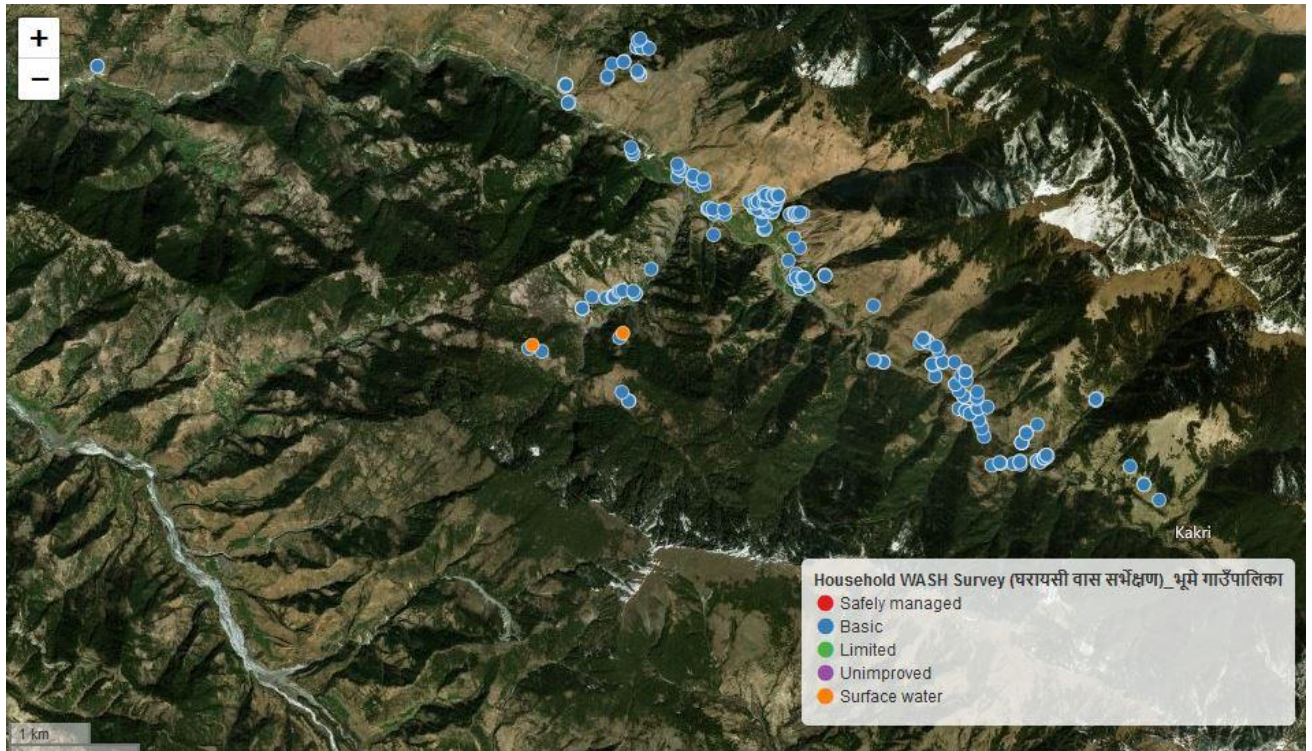
विषयसूची

भाग-१ : परिचय	6
१.१ भौगोलिक अवस्थिति.....	6
१.२ राजनैतिक तथा प्रशासनिक संरचना.....	7
१.३ पहुँच	8
१.४ भू- उपयोग तथा वातावरण	8
भाग-२ : जनसांख्यिक विवरण.....	9
२.१ जनसंख्या र जनघनत्व.....	9
२.१.२ गाउँपालिकाको वडागत जनसंख्या (वास गणकद्वारा गरिएको सर्वेक्षण २०७६ अनुसार)	9
२.२ परिवार संख्या र पारिवारिक बनोट	10
२.३ लैंगिक अनुपात	10
२.४ उमेर अनुसारको जनसंख्या	10
२.५ जातजाति अनुसारको जनसंख्या (जिल्ला वस्तुगत विवरण रुकुम, २०७४/तथ्याङ्क कार्यालय रुकुम / रा.ज.ग. २०६८)	11
२.५.१ जातजाति अनुसारको जनसंख्या (वास सर्वेक्षण २०७६ अनुसार).....	11
२.५.२ साविक गाविसका आधारमा जातजातिगत अनुपात	11
२.६ मातृभाषाका आधारमा जनसंख्या:.....	12
२.७ धर्म अनुसारको जनसंख्या प्रतिशत (साविक गाविस)	12
२.८ अपाङ्गता भएका व्यक्तिको संख्या	13
२.९ घरको स्वामित्व अनुसारको विवरण:	13
२.१० घर जग्गा अनुसारको विवरण:	13
२.११ घरको गारो अनुसारको विवरण:.....	13
२.१२ घरको छाना अनुसारको विवरण:	13
भाग- ३ : आर्थिक तथा सामाजिक क्षेत्र.....	14
३.२ शिक्षा क्षेत्रको स्थिति.....	15
३.६ स्वास्थ्य क्षेत्रको स्थिति.....	16
भाग-५ : भौतिक पूर्वाधारको अवस्था	18

५.२ जलविधुत तथा उर्जा.....	19
५.२.३ खाना पकाउने इन्धनको प्रयोगको उवस्था.....	Error! Bookmark not defined.
५.३ सिचाई	20
६.३ गैसस तथा अन्य साझेदार संस्थाहरु	21
६.३.१ गैरसरकारी संस्थाहरु	21
६.३.२ अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्थाहरु	21
६.३.२ UN Agency/Bilateral Organization हरूको विवरण.....	21
भाग-७ : आयु, गरिबी र मानव विकास	22
७.१ प्रति व्यक्ति आय.....	22
७.२ गरिबीको रेखामूनि रहेको जनसंख्या.....	22
भाग-८ : वन, जलाधार र प्राकृतिक विपद्	22
८.२ जलाधार क्षेत्रको स्थिति	22
८.२.१ जलवायु	22
८.२.२ जलभण्डार.....	23
८.३ प्राकृतिक विपद्.....	23
८.३.१ वडागत संकटासन्न स्तरीकरण.....	23
८.३.२ वडागत संकटासन्न प्रकोपको स्तरीकरण	23
९.१ भूमे गाउँपालिकाको खानेपानीको अवस्था.....	25
९.१.१ भूमे गाउँपालिकामा खानेपानीका प्रथमिक स्रोतहरु.....	25
पानीको श्रोतको आधारमा वडागत विवरण तपसिलको रहेको छ ।.....	25
९.१.२ भूमे गाउँपालिकामा खानेपानीको स्तर (संयुक्त अनुगमन कार्यक्रम).....	26
९.१.३ खानेपानी सेवाको स्तर वर्गिकरण.....	26
९.१.४ पालिकामा खानेपानीको वस्तुगत विवरण	26
९.१.५ खानेपानीको समग्र अवस्था.....	31
वडागत खानेपानी योजनाहरुको विवरण.....	31
९.१.६ खानेपानी भरेर ल्याउने समय.....	36
९.१.८ स्वास्थ्य संस्थाहरुमा खानेपानी सुविधा	38
९.१.९ संस्थागत कार्यालयहरुमा खानेपानी सुविधा	41
१०. महामारीको प्रकोप	44
१३. योजना कार्यान्वयनमा जनताको चासो र योगदानका लागि तत्परता	46

३.१ खानेपानी योजनाहरुको पहिचान तथा योजना.....	50
३.१.१ नयाँ खानेपानी योजनाहरु.....	50
३.२ सरसफाइ योजनाहरुको पहिचान तथा योजना.....	56
३.२.१ घरायसी शौचालय निर्माण तथा स्तरोन्नति.....	56
३.२.२ संस्थागत शौचालय (विद्यालय, स्वास्थ्य संस्था, सार्वजनिक) निर्माण तथा स्तरोन्नति.....	56
३.४.२ जलवायु परिवर्तन अनुकूलन.....	59
३.५ बैकल्पिक प्रविधि.....	60
३.६ पालिका स्तर तथा समुदाय स्तर क्षमता विकास योजना.....	61
३.६.१ पालिका स्तर क्षमता अभिवृद्धि योजना.....	61
३.७.१ लैंगिक तथा समावेशिकरण मुलप्रवाहिकरण.....	62
सामुदायिक स्वास्थ्य संस्थाहरुको विवरण.....	69

भाग-१ : परिचय

भूमे गाउँपालिका नेपालको संविधानको धारा २९५ उपधारा ३ बमोजिम कायम भएका गाउँपालिका, नगरपालिकाहरू मध्ये एक स्थानीय तह हो। नेपालको ५ नं. प्रदेश रुकुम (पूर्व) जिल्लामा पर्ने भूमे गाउँपालिकामा साविकका महत, काँक्री, मोराबाड, काँडा, चुनबाड गरी ५ गा.वि.स.हरू र साविकको रुकुमकोट गा.वि.स.को वडा नं. ४ समेत समावेश भएका छन्। २७३.६७ वर्ग कि.मि. क्षेत्रफल रहेको यस भूमे गाउँपालिकाको जनसंख्या वि.सं. २०६८ सालको जनगणना अनुसार १८,५८९ रहेको छ। यस गाउँपालिकाको पूर्वमा बागलुङ जिल्ला, पश्चिममा सिस्ने गाउँपालिका र मुसिकोट नगरपालिका, उत्तरमा पुथा उत्तरगंगा गाउँपालिका तथा दक्षिणमा रोल्पा जिल्ला रहेका छन्। ९ वटा वडा कार्यालयहरू रहेको यस भूमे गाउँपालिकाको केन्द्र साविक मोराबाड गा.वि.स.को कार्यालय तोकिएकोमा गाउँसभाको सिफारिश तथा नेपाल सरकारको निर्णयानुसार केन्द्र परिवर्तन भई राजपत्रमा प्रकाशन भएपछि हाल भूमे गाउँपालिका वडा नं. २ स्थित खाबाड बजारमा रहेको छ।

स्थानीय तहको निर्वाचन-२०७४ को दोस्रो चरणमा २०७४ साल असार १४ गते यस गाउँपालिकामा स्थानीय तहको निर्वाचन भएसँगै स्थानीय सरकारले पूर्णता पाएको छ। गाउँपालिका अध्यक्ष, उपाध्यक्ष, वडाध्यक्ष तथा वडा समितिका सदस्यहरूले सपथ ग्रहण तथा पदभार ग्रहण गरेपछि गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय र वडा कार्यालयहरूबाट जनप्रतिनिधिहरूको उपस्थितिमा सेवा प्रवाह लगायतका कार्यहरू भैरहेका छन्। गाउँ सभा, गाउँ कार्यपालिका, न्यायिक समिति तथा विषयगत समितिहरूको निर्वाचन/मनोनयन सम्पन्न भई स्थानीय सरकारका सबै अङ्गहरू क्रियाशील भैरहेको अवस्था छ।

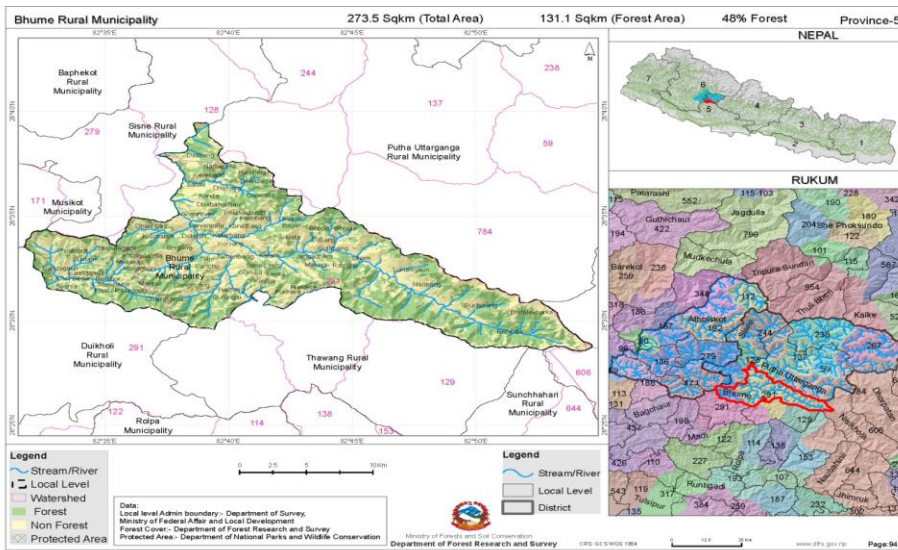
अधिकांश मगर समुदायको बाहुल्यता रहेको यस गाउँपालिकाको नामाकरण पनि स्थानीय मगर संस्कृति अनुसार प्रत्येक वर्षको असार १ गतेका दिन भूमिलाई पूजा गरिन्छ। भूम्या पूजाको दिन गाउँमा वर्षभरिको आयव्ययको प्रस्तुत गरी गाउँको मुख्य प्रतिनिधि र संबाहक (मिझार) परिवर्तन गर्ने तथा भूमिमा अझै उत्पादन बढोस् भनेर गाउँटोल अनुसार ३ देखि ७ दिनसम्म विशेष रूपमा मनाइने पर्व भएकाले सोही पर्वको नाम भूम्याबाट यस गाउँपालिकाको नामाकरण गरिएको हो। यसर्थ भूमे गाउँपालिका मगरहरूको Live Culture, परम्परागत भाषा संस्कृति, पर्व, विभिन्न नाच आदिका कारण अनेकतामा एकता भएको सांस्कृतिक रूपमा धनी गाउँपालिका हो। खासगरी नगदे बालीमा आधारित कृषि क्षेत्रको लागि प्रचुर सम्भावना रहेको, वन तथा वातावरणको पर्याप्त स्रोत रहेको, साना उद्योगको सम्भावना रहेको, प्राकृतिक तथा कृत्रिम पर्यटनको अधिक सम्भावना रहेको, मध्यपहाडी लोकमार्गले बीचैबाट छेडेको, व्यापारिक सम्भावनाहरू जस्ता कारणले भूमे गाउँपालिकामा स्रोत र साधनको व्यवस्थित परिचालन र अधिकतम उपयोग गर्न सकिने अवसर यस गाउँपालिकामा छ।

१.१ भौगोलिक अवस्थिति

साविकमा मध्यपश्चिमाञ्चल विकास क्षेत्र अन्तर्गत राप्ती अञ्चलको उत्तरी भागमा अवस्थित रुकुम जिल्ला अधिकार सम्पन्न संविधानसभाबाट निर्मित नेपालको संविधान बमोजिम राज्य पुनःसंरचना भएपछि विभाजन भएर रुकुम

(पश्चिमी भाग) ६ नं. प्रदेश र रुकुम (पूर्वी भाग) ५ नं. प्रदेशमा अवस्थित छ । सोही ५ नं. प्रदेश रुकुम (पूर्वी भाग) जिल्ला अन्तर्गत अवस्थित भूमे गाउँपालिका नेपालको मानचित्रमा हेर्दा ८२ डि. ३५ मि. देखि ८३ डि. १० मि. पूर्वी देशान्तरसम्म र २८ डि.२८ मि. देखि २९ डि. ००मि. उत्तरी अक्षांशसम्म र समुद्र सतहबाट ७२४६ मि. उचाईमा रहेको छ । ९ वटा वडाहरू रहेको यस गाउँपालिकाको कूल क्षेत्रफल २७३.६७ वर्ग किलोमिटर रहेको छ । जिल्लाको हालको सदरमुकाम (रुकुमकोट)को समुद्र सतहबाट उचाई १६५० मि. रहेको छ भने जिल्लाको कूल क्षेत्रफल २९३१८२ हेक्टर रहेको छ । यो जिल्लामा **समशितोष्ण** हावापानी रहेको छ । यस जिल्लामा औषत वार्षिक वर्षा १८०० मि. मि. देखि २६०० मि.मि. रहेको छ । यसै गरी जिल्लाको तापक्रम ०.२ देखि ३४ डि सेल्सियस सम्म रहेको प्राकृतिक हिसाबले यो जिल्ला हिमाल, पहाड, लेक र वेसी गरी चार भौगोलिक स्वरूपमा विभाजित रहेको छ ।

नयाँ संविधान निर्माणसँगै कार्यान्वयनको क्रममा २०७४ साल असोज १९ गतेको समग्र रुकुमको पूर्वी क्षेत्रलाई समेटी ५ नं प्रदेश अन्तर्गत यसलाई ७७ औं नयाँ जिल्ला घोषणा गरीएको हो । यो जिल्लाको सिमाना पूर्वमा बागलुङ र म्याग्दी र पश्चिममा रुकुम पश्चिम र उत्तरमा डोल्पा र दक्षिणमा रोल्पासँग जोडिएको छ ।

भूमे गाउँपालिकाले २७३.६७ वर्ग कि.मि. क्षेत्रफल ओगटेको छ । यस गाउँपालिका प्राकृतिक हिसाबले पहाड, लेक र हिमाल गरी तीन भौगोलिक स्वरूपमा विभाजित छ । यो गाउँपालिकाको पूर्वमा बागलुङ जिल्ला, पश्चिममा सिसने गाउँपालिका र

मुसिकोट नगरपालिका, उत्तरमा पुथा उत्तरगंगा गाउँपालिका तथा दक्षिणमा रोल्पा जिल्ला रहेका छन् ।

१.२ राजनैतिक तथा प्रशासनिक संरचना

भूमे गाउँपालिका नेपालको संविधानको धारा २९५ उपधारा ३ बमोजिम कायम भएका गाउँपालिका, नगरपालिकाहरू मध्ये एक स्थानीय तह हो । नेपालको ५ नं. प्रदेश रुकुम (पूर्वी भाग) जिल्लामा पर्ने भूमे गाउँपालिकामा साविकका महत, काँक्री, मोराबाङ, काँडा, चुनबाङ गरी ५ गा.वि.स.हरू र साविकको रुकुमकोट गा.वि.स.को वडा नं. ४ समेत समावेश भई ९ वटा वडाहरू रहेका छन् । वि.सं. २०६८ सालको जनगणना अनुसार

भूमे गाउँपालिकाको जनसंख्या १८,५८९ र २७३.६७ वर्ग कि.मि. क्षेत्रफलमा फैलिएको यस गाउँपालिकाको पूर्वमा बागलुङ जिल्ला, पश्चिममा सिरुने गाउँपालिका र मुसिकोट नगरपालिका, उत्तरमा पुथा-उत्तरगंगा गाउँपालिका तथा दक्षिणमा रोल्पा जिल्ला रहेका छन्। ९ वटा वडाहरू समावेश रहेको यस भूमे गाउँपालिकाको केन्द्र साविक मोराबाड गा.वि.स.को कार्यालय तोकिएकोमा गाउँसभाको मित २०७४/०९/०८ मा बसेको बैठकबाट सिफारिश भई नेपाल सरकारको निर्णयानुसार केन्द्र परिवर्तन भई नेपाल राजपत्र खण्ड ६७ संख्या ५७ भाग ५ मिति २०७४।११।१४ मा प्रकाशन भएपछि हाल भूमे गाउँपालिकाको प्रमुख प्रशासनिक केन्द्र वडा नं. २ स्थित खाबाडबगरमा रहेको छ।

१.३ पहुँच

मध्यपहाडी (पुष्पलाल) लोकमार्गसँगै रहेको भूमे गाउँपालिकाको केन्द्र खाबाडबगर हालको जिल्ला सदरमुकाम रुकुमकोटबाट १९ कि.मि. सडकको दूरीमा अवस्थित छ। यस गाउँपालिकाको कार्यालयसम्म पुग्न दाङको सदरमुकाम घोराहीबाट करिब १६१ किलोमिटर, प्रदेश राजधानी बुटवलबाट ३८१ कि.मि. र राजधानी काठमाडौँबाट ६३६ कि.मि. रहेको छ। भूमे गाउँपालिकाको केन्द्रपूर्व-पश्चिममा पुष्पलाल मध्यपहाडी लोकमार्ग र उत्तर-दक्षिणमा शहिदमार्गको सङ्गममा रहेको छ।

१.४ भू-उपयोग तथा वातावरण

प्राकृतिक सम्पदाको हिसाबले यो गाउँपालिका वन तथा खनिज पदार्थमा धनी गाउँपालिका हो। परम्परागत उत्पादन खासगरी प्राङ्गारिक खेतीमा आधारित कृषि पेशा रहेको यस गाउँपालिकामा खेतीयोग्य जमिन ३९१५ वर्गकिलोमिटर रहेको छ भने ३२११२ वर्ग किलोमिटर जमि वनजङ्गलले ओगटेको छ। मुख्यबालीहरूमा गहुँ, जौ, मकै, कोदो, फापर, आलु, लसुन आदी हुन भने प्राकृतिक रूपमा तामाखानी, फलाम खानी, सिसा खानीका पर्याप्त सम्भावना रहेको छ।

क्र.सं.	विवरण	क्षेत्रफल (वर्ग कि.मी)	कैफियत
१	खेतीयोग्य जमिन	३९१५	
२	वनजङ्गल	३२११२	
३	कूल	२७३.६७	

भूमे गाउँपालिका एक मात्र हिमाली जिल्ला अन्तर्गतको स्थानीय तह हो। यहाको माथिल्लो भागमा हिउँदमा ६ मिहिना हिउँ पर्ने भएकोले अत्याधिक चिसो हुने गर्दछ। यहाँ बाह्रैमास चिसो हुनेहुनाले गर्मिको कुनै महशुस हुँदैन। यस भूमे गाउँपालिकामा हिउँदमा औषत तापक्रम ४ डिग्री मा पुग्छ भने गर्मियाममा सवै भन्दा बढीमा अधिकतम २८ डिग्री सेल्सियससम्म पुग्ने तथ्याङ्कले देखाएको छ।

भाग-२ : जनसांख्यिक विवरण

२.१ जनसंख्या र जनघनत्व

राष्ट्रिय जनगणना २०६८ को तथ्याङ्क अनुसार यस भूमे गाउँपालिकामा ९ वटा वडामा गरी ३८३५ घरधुरीमा १०१४६ महिला र ८४४३ पुरुष गरी कूल १८५८९ जनसंख्या रहेको छ । वडागत रूपमा साविक चुनडाँडा गा.वि.स. हालको वडा नं. ९ मा सबैभन्दा बढी जनसंख्या रहेको छ भने वडा नं. ८ जनसंख्याको हिसाबले दोस्रो ठूलो वडा हो । जनघनत्वको हिसाबले वडा नं. ८ र ३ सबैभन्दा बढी जनघनत्व भएका वडाहरू हुन् । वडा नं. ४ र ५ जनसंख्या र घरधुरीको आधारमा सबैभन्दा कम भएका वडाहरू हुन् भने अन्य वडाहरूमा औषत रहेको छ ।

गाउँपालिकाको वडागत जनसंख्या र जनघनत्व

वडा नं.	साविक गाविस तथा वडा	क्षेत्रफल (ब.कि.मि.)	२०६८ को जनगणना अनुसार					गाउँपालिकाको घरधुरी सर्वेक्षण २०७६ अनुसार				
			महिला	पुरुष	जम्मा	घरधुरी	जनघनत्व	महिला	पुरुष	जम्मा	घरधुरी	जनघनत्व
१	काँक्री (४-७,९)	७९.९५	१३३२	११०८	२४४०	५४२	३०.५२	१२२८	१२२७	२४५५	५९१	४.१५
२	काँक्री (१-३, ८)	३०.४४७	१२०७	१०४६	२२५३	४६६	७४.	१३३८	१३१६	२६५४	५७६	४.१५
३	मोराबाड (१-९)	२०.८४७	१३२५	१११७	२४४२	५१२	११७.१४	१४५३	१३५०	२८०३	५४२	५.१७
४	काँडा (१-३, ८)	१६.६०१	६९८	५९८	१२९६	२७१	७६.६६	८७२	९१४	१७८६	३६८	५.१७
५	काँडा (४-७)	१९.१८९	७०३	५६२	१२६५	२७२	६५.९२	८१८	८६४	१६८२	३२९	५.११
६	महत (१,२, ९)	२०.५९५	१००३	८३४	१८३७	३७१	८९.२	१००४	१११४	२११८	३९८	५.११
७	महत (३-६)	२६.७९७	८०८	७०८	१५१६	३२०	५६.५७	६७९	७२०	१३९९	२९६	४.७३
८	महत (७,८) र रुकुमकोट (४)	२०.५९५	१३२५	११०१	२४२६	४७२	११७.८	१२५५	१२२१	२४७६	४६५	४.७३
९	चुनडाँडा (१-९)	३८.६८२	१७४५	१३६९	३११४	६०९	८०.५	१९२४	१९४४	३८६८	७२०	५.३७
जम्मा		२७३.७	१०१४६	८४४३	१८५८९	३८३५	५.११	१०५७१	१०६७०	२१२४१	४२८५	५.३७

२.१.२ गाउँपालिकाको वडागत जनसंख्या (वास गणकद्वारा गरिएको सर्वेक्षण २०७६ अनुसार)

क्रस	वडा नं	घरधुरी	पुरुष संख्या	महिला संख्या	कूल	जनघनत्व
१	१	६१२	१४५७	१४४२	२८९९	४.७४

२	२	६०४	१४९५	१४९३	३९०८	४.८१
३	३	५५४	१५४४	१५६९	३९९३	५.६२
४	४	४५७	१०९४	९४५	१९५९	४.२९
५	५	३३९	८५५	८४८	१७०३	५.१५
६	६	४०३	११०४	११०५	२२०९	५.४८
७	७	३६४	९६०	८८६	१८४६	५.०७
८	८	५१०	१५६४	१५२४	३०८८	६.०५
९	९	६७८	२०४७	१९८४	४०३९	५.९५
	जम्मा	४५९३	१२०४०	११७९६	२३७५६	५.२४

वास गणकद्वारा गरिएको सर्वेक्षण २०७६ अनुसार

२.२ परिवार संख्या र पारिवारिक बनोट

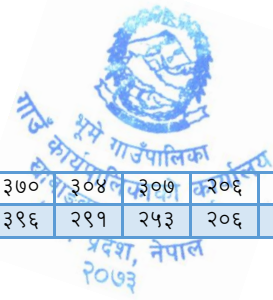
वडा नं.	क्षेत्रफल (ब.कि.मि.)	२०६८ को जनगणना अनुसार			घर सर्वेक्षण २०७५			वास सर्वेक्षण २०७६			कैफियत
		जनसंख्या	परिवार संख्या	घरपरिवार आकार	जनसंख्या	परिवार संख्या	घरपरिवार आकार	जनसंख्या	परिवार संख्या	घरपरिवार आकार	
१	७९.९५	२४४०	५४२	४.५०	२४५५	५९९.	४.९५	२८९९	६९२	४.७४	
२	३०.४४७	२२५३	४६६	४.८३	२६५४	५७६.	४.६९	२९०८	६०४	४.८९	
३	२०.८४७	२४४२	५९२	४.७७	२८०३	५४२.	५.१७	३९९३	५५४	५.६२	
४	१६.६०९	१२९६	२७९	४.७८	१७८६	३६८.	४.८५	१९५९	४५७	४.२९	
५	१९.१८९	१२६५	२७२	४.६५	१६८२	३२९.	५.१९	१७०३	३३९	५.१५	
६	२०.५९५	१८३७	३७९	४.९५	२१९८	३९८.	५.३२	२२०९	४०३	५.४८	
७	२६.७९७	१५९६	३२०	४.७४	१३९९	२९६.	४.७३	१८४६	३६४	५.०७	
८	२०.५९५	२४२६	४७२	५.१४	२४७६	४६५.	५.३२	३०८८	५१०	६.०५	
९	३८.६८२	३९९४	६०९	५.१९	३८६८	७२०.	५.३७	४०३९	६७८	५.९५	
जम्मा	२७३.७	१८५८९.	३८३५.	४.८३	२१२४९.	४२८५.	४.९६	२३७५६.	४५९३.	५.२४	

२.३ लैंगिक अनुपात

वडा नं.	२०६८ को जन गणना अनुसार	२०७५ को घरधुरी सर्वेक्षण अनुसार	२०७६ को वास सर्वेक्षण अनुसार
१	८३.९८	९९.९२	१०९.०४
२	८६.६६	९८.३६	१०५.८०
३	८४.३०	९२.९९	९८.४९
४	८५.६७	१०४.८२	१०७.३०
५	७९.९४	१०५.६२	१००.८३
६	८३.९५	११०.९६	९९.९९
७	८७.६२	१०६.०४	१०८.३५
८	८३.०९	९७.२९	१०२.६२
९	७८.४५	१०९.०४	१०३.९८

२.४ उमेर अनुसारको जनसंख्या

उमेर समूह	०-४	५-९	१०-१४	१५-१९	२०-२४	२५-२९	३०-३४	३५-३९	४०-४४	४५-४९	५०-५४	५५-५९	६०-६४	६५-६९	७०-७४	७५+
जम्मा	२०५५	२५२५	२७५९	२९३९	१४९९	१०६६	९०२	९९५	९२८	८६७	७६६	८९५	६६०	४९२	३४९	२४७

पुरुष	१००३	१२४५	१३५२	९७९	५२८	३९०	३२२	३५८	३९९	३७०	३७०	३०४	३०७	२०६	१७४	१३६
महिला	१०५२	१२८०	१४०७	११६०	८८३	६७६	५८१	५५७	५२९	४९७	३९६	२९१	२५३	२०६	१६७	१११

२.५ जातजाति अनुसारको जनसंख्या (जिल्ला वस्तुगत विवरण रुकुम, २०७४/तथ्याङ्क कार्यालय रुकुम / रा.ज.ग. २०६८)

जातजाति	जनसंख्या	जातजाति	जनसंख्या	जातजाति	जनसंख्या
क्षेत्री	१६४२	गुरुङ	३८८	सुधी	१
ब्राहमण (पहाड)	३५	दमाई/ढोली	५७९	धिमाल	१
मगर	१२३१९	ठकुरी	७१	थकाली	२४
थारु	९	सार्की	७	ब्राह्म/बरामो	१
तामाङ	१	चमार/हरिजन/राम	२७	बादी	४०
नेवार	३२१	सन्यासी/दशनामी	१	घले	१२
मुसलमान	४	मुसहर	१	दलित अन्य	३२
कामी	३१०९	कुमाल	१	तराई अन्य	१०
यादव	१	हजाम/ठाकुर	१		
जम्मा					१८६४१
बहुसंख्यक					१२३१९ (मगर)
मुख्य जाति प्रतिशतमा					६६.१
जिल्ला वस्तुगत विवरण रुकुम, २०७४/तथ्याङ्क कार्यालय रुकुम / रा.ज.ग. २०६८					

२.५.१ जातजाति अनुसारको जनसंख्या (वास सर्वेक्षण २०७६ अनुसार)

वडा	जनजाती	दलित	ब्रहमण/क्षेत्री/ अन्य	जम्मा
१	५३१	७७	२	६१२
२	५३२	६८	५	६०४
३	३१२	२२१	२०	५५४
४	३०३	१४२	११	४५७
५	२०६	१२१	४	३३१
६	३२३	३१	४९	४०३
७	२७०	४३	५१	३६४
८	३५५	७४	८२	५१०
९	४१२	१२०	१४६	६७८

२.५.२ साविक गाविसका आधारमा जातजातिगत अनुपात

			साविक गाविस जातजातिगत प्रतिशत			
वडा नं.	साविक गाविस	साविक वडा	जनजाति	दलित	अन्य	जम्मा
१	काँक्री	४-७,९	९०	१०	-	१००
२	काँक्री	१-३,८				

३	मोराबाड	1-9	५५.२	३०.२५	१५.८	१०१
४	काँडा	1-3,8,9	६९.४५	२२.५८	५	९७
५	काँडा	4-7				
६	महत	1,2,9	३७.१४	४९.४७	१३.३९	१००
७	महत	3-6				
८	महत र रुकुमकोट-४	7,8 रुकुमकोट ४				
९	चुनबाड	1-9	१७.९४	५०.४७	२९.५९	९८
गाउँपालिकामा जम्मा			५४	३३	१३	९९

जिल्ला पार्श्वचित्र, २०७२/जिविस रुकुम

२.६ मातृभाषाका आधारमा जनसंख्या:

मातृभाषा	जनसंख्या	मातृभाषा	जनसंख्या	मातृभाषा	जनसंख्या
नेपाली	११९८५	मैथिली	६	भोजपुरी	६
थारु	५	नेवार	४	मगर	५२५१
अवधी	१	गुरुङ	२७५	उर्दु	१
सुनुवार	१	सांकेतिक भाषा	३	घले	१२
बराम	३	खाम	१०६४	डोटेली	८
उल्लेख नभएको	१६				
जम्मा					१८६४१

जिल्ला वस्तुगत विवरण रुकुम, २०७४/तथ्याङ्क कार्यालय रुकुम / रा.ज.ग. २०६८

२.७ धर्म अनुसारको जनसंख्या प्रतिशत (साविक गाविस)

वडा नं.	साविक गाविस	साविक वडा	हिन्दू	बौद्ध	इस्लाम	इसाई	अन्य	जम्मा
१	काँक्री	4-7,9	८७				१०	९७
२	काँक्री	1-3,8						
३	मोराबाड	1-9	८५.६				१४.६	१००
४	काँडा	1-3,8,9	५८.८				४१.२	१००
५	काँडा	4-7						
६	महत	1,2,9	९६.४				३.६	१००
७	महत	3-6						
८	महत र रुकुमकोट-४	7,8 रुकुमकोट ४						०
९	चुनबाड	1-9	९९.३८				०.६२	१००
गाउँपालिकामा जम्मा			८५	०	०	०	१४	९९

२.८ अपाङ्गता भएका व्यक्तिको संख्या

	शारीरिक अपाङ्गता	अन्धा/कम देख्ने	कानसंग सम्बन्धित	बहिरो अन्धो	भाषा सम्बन्धि	मानसिक	बौद्धिक	धेरै प्रकारको	अपाङ्गता नभएको
दुवै	298	193	240	11	70	17	11	78	17671
पुरुष	172	91	97	4	42	9	4	44	7980
महिला	126	102	143	7	28	8	7	34	9691

जिल्ला वस्तुगत विवरण रुकुम, २०७४/तथ्याङ्क कार्यालय रुकुम / रा.ज.ग. २०६८

२.९ घरको स्वामित्व अनुसारको विवरण:

	घरको स्वामित्व संख्या				घरको स्वामित्व %			
	आफ्नो	भाडामा	संस्थागत	अन्य	आफ्नो	भाडामा	संस्थागत	अन्य
जम्मा घरधुरी								
3835	3737	64	1	33	97.4	1.7	0	0.9

तथ्याङ्क कार्यालय रुकुम / रा.ज.ग. २०६८

२.१० घर जग्गा अनुसारको विवरण:

घरको जग्गाको प्रकार	संख्या	प्रतिशत
इट्टा, ढुङ्गा र माटोको जोडाई	3800	99.1
इट्टा, ढुङ्गा र सिमेन्टको जोडाई	2	0.1
पिल्लर सहितको ढलान	0	0
काठको पिल्लर	8	0.2
अन्य	0	0
उल्लेख नभएको	25	0.7

तथ्याङ्क कार्यालय रुकुम / रा.ज.ग. २०६८

२.११ घरको गारो अनुसारको विवरण:

घरको गारोको प्रकार	संख्या	प्रतिशत
इट्टा, ढुङ्गा र माटोको जोडाई	3784	98.7
इट्टा, ढुङ्गा र सिमेन्टको जोडाई	9	0.2
काठ/दाउरा	16	0.2
बाँस	1	0
काँचो ब्लक	0	0
अन्य	0	0
उल्लेख नभएको	25	0.7

तथ्याङ्क कार्यालय रुकुम / रा.ज.ग. २०६८

२.१२ घरको छाना अनुसारको विवरण:

घरको छानाको प्रकार	संख्या	प्रतिशत
छबाली/खर	1010	26.3
जस्ता पाता	40	1.0
टायल/ढुङ्गा	2556	66.6
ढलान	3	0.1
काठ/दाउरा	91	2.4

माटो	102	2.7
अन्य	1	0
उल्लेख नभएको	32	0.8
तथ्याङ्क कार्यालय रुकुम / रा.ज.ग. २०६८		

भाग- ३ : आर्थिक तथा सामाजिक क्षेत्र

३.१ कृषि

भू स्वामित्वको स्थिति:

वडा	० देखि ५	६ देखि १०	११ देखि १५	१६ देखि २०	२१ देखि २५	२६ देखि ३०	जम्मा कृषक घर
१	२६८	१२६	६७	१८	५	-	४९४
२	-	-	-	-	-	१३३६	१३३६
३	८२	६२	१२	-	-	-	१५६
४	९५	७२	७२	४८	-	-	२८७
५	१६५	२०६५	७५	२४	१५४	-	२४८३
६	२५	२४	१८	३४	१०	-	१११
७	१२	८४	७२	२५	१४	३५	२४२
८	२४१	१५१	१८	३७	-	-	४४७
९	१६८	२९	८९	५५	१०	-	३५१
जम्मा	१०५६	२६१३	४२३	२४१	१९३	१३७१	५९०७

स्रोत: कृषि सर्वेक्षण, भूमे गापा कृषि शाखा २०७४

बाली चक्रको अवस्था:

बाली चक्रको अवस्था	वडा	बालि चक्र (पाखो: मकै,सिमि वा बोडी वा भट्मास, मकै,कोदो, गहुँ,मसुरो	
		पाखो	खेत
		गहुँ+केराउ/मकै+बोडी/मकै+ तोरी/ आलु+ मकै	धान+गहुँ धान+आलु
१	१	गहुँ+केराउ/मकै+बोडी/जौ/सिमि	
२	२	मकै,सिमि,भट्मास,बोडी,गहुँ,मसुरो	
३	३	जौ,आलु,मकै,तोरी,भट्मास,सिमि	धान+गहुँ+
४	४	जौ,मकै,आलु,भट्मास,तारी,सिमि	
५	५	गहुँ,केराउ,आलु,तोरी,भट्मास,सिमि	
६	६	जौ,आलु,भट्मास,तोरी,सिमि	
७	७	जौ,आलु,तोरी,भट्मास,सिमि,गहुँ,मकै	
८	८	गहुँ,केराउ,मकै,सिमि	
९	९	गहुँ,केराउ,मकै,सिमि,भट्मास	

स्रोत: कृषि सर्वेक्षण, भूमे गापा कृषि शाखा २०७४

फलफुल विरुवा संख्या र आम्दानीको स्थिति

५ फलफुल विरुवा संख्या								
क्र.स	वडा	फलफुल को प्रकार	जम्मा बोट संख्या	फ.ल्ने विरुवा बोट संख्या	नफलने विरुवा बोट संख्या	बिक्री बजार	आम्दानी रकम रु (अनुमानित)	कैफियत
१	१	पलम	1044	७८३	261	स्थानिय बजार	1174050	
२	२	आरु	800	६८०	१२०	स्थानिय बजार	1700000	
३	३	केरा	7195	4676	२५१९	स्थानिय बजार	1870400	
४	४	नास्पति	4297	५१६	३७८१	स्थानिय बजार	154800	
५	५	सुन्तला	2985	१३४३	१६४२	स्थानिय बजार	2954600	
६	६	कागती	10926	१८५८	९०६८	स्थानिय बजार	836100	
७	७	स्याउ	२८२६	९८९	१८३७	स्थानिय बजार	989000	
८	८	ओखर	३६२०	११२२	२४९८	स्थानिय बजार	504900	
९	९	अनार	४९१	२८०	२११	स्थानिय बजार	420000	
	जम्मा		34184	१२२४७	२१९३७		10603850	

स्रोत: कृषि सर्वेक्षण, भूमे गापा कृषि शाखा २०७४

बालीले ढाकेको क्षेत्रफल

वडा	खेती योग्य जमिन	खेती भैरहेको जमिन	खेत	पाखो	वन	जम्मा	कैफियत
१	३८४.	318	0	318	२७०१.	३७२१.	
२	600	452	0	452	3044	४५४८.	
३	517	440	9	431	1560	२९५७.	
४	267	235	17	218	637	१३७४.	
५	301	250	0	250	501	१३०२.	
६	390	304	0	304	1104	२१०२.	
७	256	207	0	207	1136	१८०६.	
८	472	345	4	341	1077	२२३९.	
९	७२८	517	13	504	3079	४८४१.	
जम्मा	३९१५.	3068	43	3025	१४८३९.	२४८९०.	

स्रोत: कृषि सर्वेक्षण, भूमे गापा कृषि शाखा २०७४

३.२ शिक्षा क्षेत्रको स्थिति

क्र.सं.	विद्यालय	संख्या
१	मा.वि.(+२)-	४
२	मा.वि. (१-१०)	३
३	आ.वि (१-८)	६
४	आ.वि (१-७)	३

५	आ.वि. (१-५)	१७	
६	संस्थागत विद्यालय (१-५)	३	
	जम्मा विद्यालय संख्या	३३+१	
१	बालविकास केन्द्र संख्या	२९	
२	सामुदायिक सिकाई केन्द्र संख्या	४	

साक्षरता

पुरुष	महिला	जम्मा (गाउँपालिका)
६५.८	४५.१	५४.५

स्रोत: राष्ट्रिय जनगणना, २०६८

३.६ स्वास्थ्य क्षेत्रको स्थिति

सूचकाङ्क	स्थिति
जम्मा वडा संख्या	९
जम्मा जनसंख्या	१९९०५
जम्मा महिला संख्या	१११२५
ग्रामीण भेगमा बसोबास गर्ने जनसंख्या	१९९०५
एक वर्ष मुनिका बालबालिकाको संख्या	४२३
पाँच वर्ष मुनिका बालबालिकाको संख्या	१९०७
अनुमानित जीवित जनसंख्या	४३९
खुला दिसामुक्त भएका वडाहरूको जनसंख्या	९
पूर्ण खोप घोषणा भएका वडाहरूको संख्या	९
स्वास्थ्य संस्थामा पूर्ण प्रसुती घोषणा भएका वडाहरूको संख्या	०
दुई वर्ष मुनिका बालबालिकाको संख्या	८१४

स्वास्थ्य संस्थाहरूमा भौतिक पूर्वाधारको अवस्था

संस्थाहरूको सूचक	स्थिति
स्वास्थ्य संस्थाको स्वामित्व (जग्गाधनी पुर्जा) रहेको संस्था	५
स्वास्थ्य संस्थाहरूको आफ्नै भवन भएको संस्थाको संख्या	५
भवनको किसिम स्वास्थ्य मन्त्रालयको मापदण्ड अनुसार भएको संस्थाको संख्या	२
सेवा ग्रही र सेवा प्रदायकलाई छुट्टा छुट्टै शौचालयको सुविधा भएको संस्थाको संख्या	२
खानेपानीको नियमित उपलब्ध भएको स्वास्थ्य संस्था	११

टेलिफोन उपलब्ध भएको स्वास्थ्य संस्था	
विधुत उपलब्धता भएको स्वास्थ्यको संख्या	५
सोलार व्यवस्था भएको स्वास्थ्यको संस्था	२
ईन्टरनेट सूविधा भएको स्वास्थ्य संस्था	५
एम्बुलेन्स सेवा उपलब्ध भएको स्वास्थ्य संस्था	०
मोटर बाटो र स्वास्थ्य चौकी विचको दूरी	५ कि.मि.

गाउँपालिका अन्तर्गत स्वास्थ्य तर्फ मानव स्रोतको अवस्था

क्र.स.	पद	स्वीकृत दरबन्दी	पदपूर्ति	कार्यरत	कार्यरत करार	कै.
१	हे.अ./ ज.स्वा.नी	५	३	३	०	
२	अ.हे.ब.	१०	९	९	०	
३	अ.न.मि.	१०	९	९	०	
४	का.स.	५	५	२	३	
५	अ.न.मि करार(प्रसुति केन्द्र)	४	४		४	
६	अन्य	०	०	०	०	
जम्मा		३४	३२	२५	७	

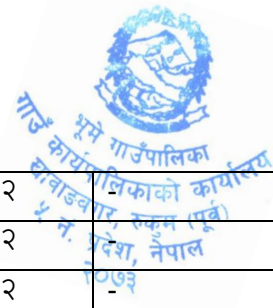
स्वास्थ्य संस्थाहरुको विवरण

भूमे गाउँपालिकामा साविकका ५ वटा वडामा ५ वटा स्वास्थ्य संस्था र ६ स्थानमा सामुदायिक स्वास्थ्य इकाइ रहेका छन् ।

स्वास्थ्य संस्थाको नाम	स्थान	कूल दरबन्दी	पदपूर्ति	पदपूर्ति हुन बाँकी	कैफियत
भूमे गाउँपालिका सामाजिक साखा	भूमे गाउँपालिका खाबडवगर	२	२	-	
स्वास्थ्य चौकी काँक्री	भूमे गापा २ काँक्री	६	५	१	
स्वास्थ्य चौकी सिमा	भूमे गापा ३ सिमा	६	५	१	
स्वास्थ्य चौकी काँडा	भूमे गापा ४ काँडा	६	५	१	
स्वास्थ्य चौकी महत	भूमे गापा ६ महत	६	५	१	
स्वास्थ्य चौकी चुनबाड	भूमे गापा ९ चुनबाड	६	५	१	

सामुदायिक स्वास्थ्य संस्थाहरुको विवरण

सामुदायिक स्वास्थ्य संस्थाको नाम	स्थान	कूल दरबन्दी	पदपूर्ति	पदपूर्ति हुन बाँकी	कैफियत
सामुदायिक स्वास्थ्य ईकाइ लुकुम	भूमे गा.पा १ लुकुम	२	२	-	

सामुदायिक स्वा. ई. धर्म शाला	भूमे ७ धर्मशाला	२	२		
सामुदायिक स्वा. ई.कोर्जा	भूमे ८ कोर्जा	६	२		
सामुदायिक स्वा झुम्ला बाड	भूमे गापा ३ झुम्लाबाड	६	२		
सामुदायिक स्वा. ई.सेराबाड	भूमे गा.पा ५ सेराबाड	६	२	-	
कुचिवाड स्वा. ई. कुचिवाड	भूमे गा.पा. ८कुचिवाड	६	२	-	

भाग-५ : भौतिक पूर्वाधारको अवस्था

५.१ यातायात पूर्वाधार

५.१.१ सडक

क्र.सं.	कार्यक्रम		इकाई	२०७४/०७५	२०७५/०७६	२०७६/०७७	जम्मा
१	सडक	कालोपत्रे/ढलान	कि.मि.	०	०	०	०
		ग्राभेल	कि.मि.	०	०	०	०
		ट्याक खोल्ने	कि.मि.	१३.९	११.६१	१०.९	३६.४४
२	पुल निर्माण	मोटेरेवल पुल/ काठे पुल	संख्या	०	०	०	०
		झोलुङ्गे पुल	संख्या	२	२	६	१०
		आकासे पुल/आर.सि.सि पुल	संख्या	०	०	०	०
३	पार्क निर्माण		संख्या	१	०	०	१
४	खानेपानी तथा ढल निर्माण	खानेपानी सुविधा थप उपलब्ध गराएका	संख्या	१६	३५	४७	९८
		खानेपानी सेवाबाट लाभान्वित घरपरिवार	संख्या	२०००	५०००	९०००	१६०००
		ढल निर्माण	कि.मि.	०.५	०.९	१.२	२.६
६	नदी नियन्त्रण		कि.मि.	०.३५	०.५	१	१.८५
८	जलविद्युत् तथा वैकल्पिक उर्जा	उत्पादन	कि.वा.	०	०	०	०
		प्रसारण लाईन विस्तार	कि.मि.	०	०	०	०
११	नयाँ विद्यालय भवन निर्माण सम्पन्न		संख्या	२	४	८	१४
	नयाँ कक्षा कोठा निर्माण सम्पन्न		संख्या	३	८	१८	२९
१२	स्वास्थ्य चौकी निर्माण		संख्या	५	०	५	१०
१५	सामुदायिक भवन निर्माण		संख्या	८	८	१४	३०

श्रोत:- जिल्ला यातायात गुरुयोजना, प्राविधिक कार्यालय, रुकुम २०७०

५.१.२ झोलुङ्गे पुल

क्र.स.	विवरण	पुलको प्रकार	स्थान(गा.वि.स. जिल्ला)		नदिको नाम	लम्बाई (मि.)	कैफियत
			दोया किनार	बाँया किनार			
1	रुकुम गाढ पुल	डि	काँडा	रुकुमकोट	रुकुमगाढ		
2	दोमाई दोभान पुल	डि	मोरावाड	महत	लुकुमखोला		
3	धर्मशाला पुल	डि	धर्मशाला	लाबाड	थवांगखोला		
4	रतुवामारे पुल	एल डि	मोराबाड	महत	लुकुमखोला		
5	जागेधारा पुल	डि	काँक्री	काँक्री	लुकुमखोला		
6	काँक्री त्रिवेनीघट पुल	डि	काँक्री	काँक्री	लुकुमखोला		
7	लुकुम पुल	एल एन	काँक्री	काँक्री	लुकुमखोला	24	
8	महत जितखोला पुल	डि	मोराबाड	महत		84	
9	दोमाई टस	एस टी	महत	महत	थवांगखोला	24	
10	धौलापहिरा पुल	डि	काँडा	रुकुमकोट	रुकुमगाढ	70	
11	सिमलबोट चुनबाड पुल	डि	चुनबाड	चुनबाड		65	
12	कुडहर पुल	डि	महत	रुकुमकोट	कुछिबांग खोला		निर्माणधिन
13	खोला चाल बुढागाउँ पुल	डि	चुनबाड	चुनबाड			निर्माणधिन

श्रोत:- जिल्ला यातायात गुरुयोजना, जिल्ला प्राविधिक कार्यालय, रुकुम २०७०

५.२ जलविद्युत तथा उर्जा

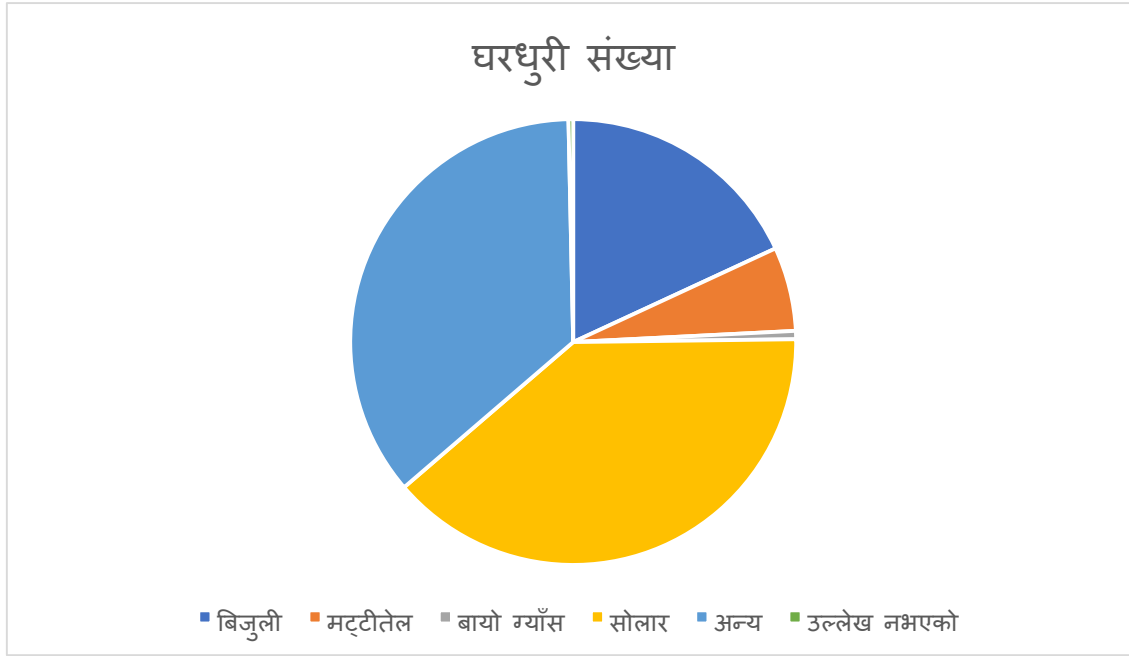
५.२.१ जलविद्युत उत्पादन

गाउँपालिकामा भएका लघुजलविद्युत आयोजनाहरू

सि.नं.	योजनाको नाम	प्रमुखको नाम	रहेको स्थान	क्षमता	सम्पर्क नं.
1	त्रिवेणी लघु जल विद्युत आयोजना	नर बहादुर बुढा	भुमे गा.पा. — २	४५ K.W.	9809890675
2	केन्सी खोला लघु जल विद्युत आयोजना	मेण प्रसाद रोका	भुमे गा.पा. — ३	९९ K.W.	
3	ग्रामिण लघु जल विद्युत आयोजना	फर्क बहादुर पुन	भुमे गा.पा. — ३ सिमा	९६ K.W.	
4	लुकुम खोला लघु जल विद्युत आयोजना	रुणी धन घर्ती	भुमे गा.पा. १ लुकुम	८५ K.W.	
5	खुमा खोला लघु जल विद्युत आयोजना	टेकमान बुढा	भुमे गा.पा. — ७ लाभाड	९७ K.W.	9748563480
6	धर्मशाला सिखारुम खोला लघु जल विद्युत आयोजना	वसन्त रोका	भुमे गा.पा. — ७ धर्मशाला	८ K.W.	9810948947
7	मेरुगा खोला लघु जलविद्युत आयोजना	कमल बुढा	भुमे गा.पा. — ६ जितखोला	९३५ kw.	
8	छत्रा खोला लघु जलविद्युत आयोजना	मान बहादुर रोका	भुमे गा.पा. — ८	९५ kw.	
9	कुचिबाड खोला लघु जलविद्युत आयोजना	मनराखी कामी	„ पाछाबाड	२० kw.	
10	लाखर खोला लघु जलविद्युत आयोजना	कर्ण बहादुर	भुमे गा.पा. — ९	९२ kw.	9748531773

		बुढा			
11	बन्चरे लघु ज विद्युत आयोजना	धने प्रसाद बुढा	भुमे गा.पा. — ९	३ kw.	9866818671
12	रुकुम खोला सानो लघु जलविद्युत आयोजना	कमल बुढा	भुमे ६	१३५ km.	

५.२.२ वत्तीको स्रोत

वत्तीको स्रोत	बिजुली	मट्टीतेल	बायो ग्याँस	सोलार	अन्य	उल्लेख नभएको	जम्मा
घरधुरी संख्या	६९४	२३४	२३	१४९२	१३७९	१३	३८३५

स्रोत: केन्द्रीय तथ्याङ्क विभाग, राष्ट्रिय जनगणना २०६८

५.३ सिचाई

५.३.१ सिंचित क्षेत्रको विवरण

क्र.स	वडा	बाह्रै महिना	मौषम	जम्मा
१	१		११.२५	11.25
२	२	२	84.8	86.8
३	३	१२	१८४	196
४	४	17	-	17

५	५			
६	६		165	165
७	७	4		
८	८		44.4	44.4
९	९	8	60.1	60.1
	जम्मा	43	549.55	580.55

स्रोत: कृषि सर्वेक्षण, भूमे गापा कृषि शाखा २०७४

६.३ गैसस तथा अन्य साझेदार संस्थाहरु

६.३.१ गैरसरकारी संस्थाहरु

क्र.स.	NGO को नाम	ठेगाना	सञ्चालक/ प्रमुखको नाम	उद्देश्य
1	रुकुमेली समाज विकास केन्द्र	मुसिकोट-१, रुकुम पश्चिम	नरबहादुर नेपाली	दलित, जनचेतना, ग्रामीण विकास
2	श्री भेरिडाँडा पर्यटन विकास तथा बातावरण संरक्षण उपभोक्ता समिति	भूमे ९ चुनबाड	राजकुमार विष्ट	
3	संधिय विकास केन्द्र नेपाल	मुसिकोट १ रुकुम पश्चिम		
4	झुम्लाबाड भिलेज फाउण्डेसन	भूमे गापा ३ झुम्लाबाड	राम बहादुर बुढा	
5	बहुउद्देश्यीय समाज विकास केन्द्र	भूमे गापा २		

६.३.२ अन्तर्राष्ट्रिय गैरसरकारी संस्थाहरु

क्र.स	INGO को नाम	ठेगाना	प्रमुखको नाम	उद्देश्य	सहयोगी दातृ निकाय
1	UMN	Khalanga-1, Matha	Durga Pd.Upadhyaya		
2	Safe the Children	Khalanga-1,	Kulendra Adhikari	Child, Nutritutio,Education	USAID

६.३.२ UN AGENCY/BILATERAL ORGANIZATION हरुको विवरण

क्र.स	UN Agencies को नाम	रहेको स्थान	प्रमुखको नाम	स्थापना मिति	उद्देश्य	सहयोगी दातृ निकाय
1	UNFPA	DCC Rukum	Bhuwan Sejuwal	Set. 2010	प्रजनन् स्वास्थ्य, लैंगिक समानता र जनसंख्या र विकासका क्षेत्रमा राष्ट्रिय सुचकहरुमा सुधार ल्याउन सहयोग गर्ने ।	UN

भाग-७ : आयु, गरिवी र मानव विकास

७.१ प्रति व्यक्ति आय

७.२ गरिबीको रेखामूनि रहेको जनसंख्या

गा.वि.स.	विपन्नता स्तरीकरण					कैफियत
	अति गरिव	गरिव	मध्यम	सम्पन्न	जम्मा	
चुनवाड	१७५	२१५	२१०	०	६००	
महत	१९५	२७१	३७९	०	८४५	
काँक्री	२१९	४६५	१६०	१२	८४४	
मोराबाड	२०६	२११	८१	०	५१०	
कांडा	१४०	२०६	१४१	०	५३०	

श्रोत:- सूचना सामाजिक विकास तथा मानव संशाधन शाखा, जिल्ला विकास समितिको कार्यालय, रुकुम

भाग-८ : वन, जलाधार र प्राकृतिक विपद्

८.२ जलाधार क्षेत्रको स्थिति

८.२.१ जलवायु

उचाइको विविधताले गर्दा स्थान अनुसार तापक्रम र वर्षामा मात्रात्मक विविधता पाइन्छ । समुन्द्र सतहदेखि ७०० मिटर देखि ३५०० मिटरसम्म उचाईमा अवस्थित यस गाउँपालिकाको औषतमा अधिकतम् तापक्रम २६ र न्यूनतम् तापक्रम ३ रहेको छ । सबैभन्दा बढी तापक्रम हुने समय जेठ असार महिनामा ३० डिग्री सम्म तापक्रम हुने गर्दछ भने सबैभन्दा जाडो हुने महिना पौष माघ महिनामा ३ डिग्री सम्म तापक्रम हुने गर्दछ । तर हिमाली र लेकाली भेगको तापक्रम प्रायः ० डिग्री हुने गर्दछ । जाडोयाममा उच्च भागमा हिउँ पर्छ । यसप्रकार यस गाउँपालिकामा तापक्रम समशीतोष्ण र शीतोष्ण गरी दुई प्रकारको हावापानी पाइन्छ ।

क्र.सं.	महिना	औषत अधिकतम तापक्रम (डि.से.)	औषत न्यूनतम् तापक्रम (डि.से.)	कुल वर्षा (मि.मि.)
१	जनवरी	१०	५	
२	फरवरी	१२	५	
३	मार्च	१४	७	
४	अप्रिल	१८	८	
५	मई	२०	१२	
६	जुन	२२	१४	
७	जुलाई	२४	१६	
८	अगस्ट	२२	१४	
९	सेप्टेम्बर	२०	११	
१०	अक्टोबर	१६	९	
११	नोभेम्बर	१२	७	
१२	डिसेम्बर	११	६	

८.२.२ जलभण्डार

लुकुम खोला	कोर्जा खोला	जित खोला	तुन्वाड खोला
रिसल खोला	छिसमेरी खोला	थवाड खोला	रुजी खोला
कुचिवाड खोला			

प्रमुख उपजलाधारहरूको नामावली:

क्र.स.	उपजलाधार क्षेत्रको नाम	साविक गा.वि.स.	साविक वडा	क्षेत्रफल (हे.)	कैफियत
१	सानोभेरी १	काँडा	७	६२२२.८६	
		रुकुमकोट	८		
२	रुकुमगाड	काँडा	पूर्व	५५१४.९५	
		महत	७,८		
		मोरावाड	४,५		
३	थवाड खोला	महत	पूर्व		
४	चुनवाड खोला	चुनवाड	पूर्व	३९४७.३६	
५	तुवाड खोला	काँडा	७		
६	उतरी लुकुम खोला	काँक्री	पूर्व	८५५२.९४	
		काँडा	१,२,३		
		मोरावाड	४,५		
७	माथिल्लो सानोभेरी	काँडा	७,९		

८.३ प्राकृतिक विपद्

८.३.१ वडागत संकटासन्न स्तरीकरण

क्र.स.	प्रकोपको किसिम	वडाहरूको प्रकोपको स्तर		
		उच्च	मध्यम	न्यून
१	पहिरो	१,२ (काक्री)	१,९,६,७,८	४,५
२	बाढी	-	१,२,३,४,५,९	६,७,८
३	आगलागी	-	-	१,२,३,४,५,६,७,८,९
४	हुरी वतास	-	-	१,२,३,४,५,६,७,८,९
५	चट्याड	९	४,५	१,२,३,६,७,८
६	महामारी	१,२,३,४,५,६,७	८,९	-
७	खडेरी	९	८	४,५
८	भूकम्प	-	-	१,२,३,४,५,६,७,८,९

८.३.२ वडागत संकटासन्न प्रकोपको स्तरीकरण

वडा	साविक गा.वि.स.	वडाहरूको प्रकोपको स्तर							
		पहिरो	बाढी	आगलागी	हुरीवतास	चट्याड	महामारी	खडेरी	भूकम्प
१	काक्री	१	६	८	९	३	४	७	५

२	काक्री	1	6	8	9	3	4	7	5
३	मोरावाङ	8	6	3	7	5	4	9	3
४	काँडा	10	6	5	8	5	3	1	1
५	काँडा	10	6	5	8	5	3	1	1
६	महत	6	6	2	7	3	8	10	1
७	महत	6	6	2	7	3	8	10	1
८	महत	6	6	2	7	3	8	10	1
९	चुनवाङ	9	7	2	7	6	4	6	5

अध्याय: २ खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता स्थिति

१.१ भूमे गाउँपालिकाको खानेपानीको अवस्था

१.१.१ भूमे गाउँपालिकामा खानेपानीका प्रथमिक स्रोतहरू

भूमे गाउँपालिका अन्तर्गतका सबै ९ ओटै वडाका ४५३० घरधुरीको खानेपानी तथा सरसफाई स्वच्छता सर्वेक्षण गरि तथ्याङ्क संकलन गरिएको थियो । प्राप्त MWATER घरधुरी सर्वेक्षण प्रतिवेदन अनुसार ४५३० सत् प्रतिशत घरधुरीहरूले पाईप प्रणाली सार्वजनिक खानेपानीको प्रयोग, वर्षायाममा आकासे पानी ४ घरधुरीले प्रयोग गर्ने पाईयो १०८७ घरधुरीले निजि धारा, ३०८० घरधुरीले सार्वजनिक धारा , २०१ घरधुरीले संरक्षित खानेपानीको मुहान प्रयोग , १०६ घरधुरीले असुरक्षित मुहान, ३८ घरधुरीले खोला खोल्सा पोखरी, पँधेरो आदी पानी प्रयोग गरेको पाईयो ।

पानीको स्रोतको आधारमा वडागत विवरण तपसिलको रहेको छ ।

वडा	आकासे बाट/असुरक्षित	निजि धारा	सार्वजनिक धारा	संरक्षित मुहान	सतहको पानी	कुल जम्मा
१	१	२२	५७६	७	६	६१२
२	१	२१	५४५	१३	२४	६०४
३	२	१४	५०८	२८	२	५५४
४	०	२७०	१८६	१	१	४५७
५	०	१५०	१७७	२	२	३३१
६	२८	४७	३२०	८	०	४०३
७	२८	६३	२२९	४३	१	३६४
८	१८	६२	३४४	८६	०	५१०
९	८	४४०	२०१	२७	२	६७८

जम्मा		४५१३
-------	--	------

१.१.२ भूमे गाउँपालिकामा खानेपानीको स्तर (संयुक्त अनुगमन कार्यक्रम)

भूमे गाउँपालिकाको आर्थिक सहयोग र रुकमेली समाज विकास केन्द्र साझेदारीमा सञ्चालित खानेपानी सरसफाई तथा स्वच्छता कार्यक्रम सञ्चान भैरहेको यस कार्यक्रममा खानेपानी सरसफाई सम्बन्धी भूमे गाउँपालिकाका नौ वटै वडाका गाउँ समुदाय समाजमा हरियाली सफा र हरियाली: समृद्ध भूमेको नारालाई साकार पार्न सरसफाईका सूचकहरुलाई आत्मसाथ गर्दै प्रदेश नं ५ को वास योजनालाई सफल बनाउन अनुगमन निरक्षण परिचालन र कामको जिम्मेवारी वाँडफाड गरी हाल सम्म कार्य अन्तिम चरणमा छ ।

१.१.३ खानेपानी सेवाको स्तर वर्गिकरण

खानेपानी, सरसफाई र स्वच्छता क्षेत्र विकास योजना (२०७४-२०८७) का आधारमा खानेपानी सेवाको स्तर वर्गिकरण गर्दा खानेपानी प्राप्त गर्ने घरपरिवार र जनसंख्याको प्रेक्षेपण निम्न रहेका छन ।

	सतह	सिमित	आधारभूत	सुरक्षित	असुरक्षित
प्रतिशत (जनसंख्या)	०.६	१.७	९३.२	३.०	-
घरपरिवार	२९	५४	३०३२	९५	४६

१.१.४ पालिकामा खानेपानीको वस्तुगत विवरण सिंचाई

भूमे गाउँपालिका भित्र सिंचाईका सम्भावना भएका क्षेत्रहरु पहिचान गरिएको छ । वडा अनुसार स्थान, लाभन्वित घरधुरी, लगभग कुलोको लम्बाई तल प्रस्तुत गरिएको छ ।

वडा नं १

क्र.स.	मुहानको नाम	सिंचित हुने स्थान	लाभान्वित घरधुरी	लम्बाई	क्षेत्रफल
१	रचिमखोला, लामाक्यांग, गाकारखोला वृहत्तर योजना	लामाक्यांग देखि वरपेस्यू सम्म	३००		

वडा नं. २

क्र.सं.	मुहानको नाम	सिंचित स्थान	लाभान्वित घरधुरी	लम्वाई	क्षेत्रफल
१	धुरुमखोला	लाबांग	६०		१२ बिघा
२	मुनुखोला	नैबांग, पुनडेरा	११०		२६ बिघा
३	पुवाखोरे खोला	खाबांग गाउँ	१५०		२५ बिघा
४	काँकी खोला		७०		४० बिघा

वडा नं. ३

क्र.सं.	मुहानको नाम	सिंचित स्थान	लाभान्वित घरधुरी	लम्वाई
२	राणामार्ने घैरा		१४०	४कि.मि
३	जुगेपानी		५०	२ कि मि
४	भिमबाङ्ग खोला		५०	१कि मि
५	धजाहाले खोला		४०	१कि मि
६	जुम्ला खोला		३०	५कि मि
७	भैरुमखोला मुहान		२००	४ कि मि
८	खारखोला		१५०	७कि मि

वडा नं. ४ र ५

क्र.सं.	मुहानको नाम	सिंचित हुने स्थान	लाभान्वित घरधुरी	क्षेत्रफल
१	मछैना खोला वृहत योजना	काँडा सेरावाङ उपल्लो साकिम धवांग	४११	५ हेक्टर
२	रैसलखोला	नाउली	१६५	२ हे

वडा नं. ६

क्र.सं.	मुहानको नाम	सिंचित हुने स्थान	लाभान्वित घरधुरी	क्षेत्रफल
१	मंग्राखोला वृहत योजना	महत गाउँ	१००	
२	तामारी खोला		२००	४०००
३	मुवाङ खोला		२२५	२२५
४	मगर खोला			

वडा नं. ७

क्र.सं.	मुहानको नाम	सिंचित स्थान	लाभान्वित घरधुरी	क्षेत्रफल
१	नर्जिका खोला	गोठवाङ	७५	१.५
२	सिरवाङ खोला	धर्मशाला	७५	
३	कुखुरे खुङखोला	गुनाम	३५	१ हे
४	ओडारखोला	गुनाम	२७	
५	खौलाखोला	गुनामक्वाङ	२०	५०
६	स्यालबासखोला	आगरीवाङ	७	

वडा नं. ८

क्र.सं.	मुहानको नाम	स्थान	लाभान्वित घरधुरी	क्षेत्रफल
१	मैकाँडा खोला		२५	
२	सिमखोला	कोवाङ	३०	
३	छहरा खोला	पूसावाङ	१५	
४	सुर्पा खोला	ताम्दै	२०	

५	कूलधारा खोला	कोर्जा भलाबोट	२८	
६	सिमलबोट खोला	लुङचुङ	१४	
७	गोरीखोला	मैवाड	४५	
८	हाँडी खोला	कुचिवाड	५६	
९	सिस्नाबारी खोला	भिमका	८५	
१०	पाछावाड खोला	पाछावाड	३०	
११	घोरनेटी खोला	घोरनेटी र भैसीलोटे	५०	

वडा नं. ९ चुनवाड

क्र सं.	मुहानको नाम	सिंचित स्थान	लाभाम्वित घरधुरी	क्षेत्रफल
१	लाखरखोला सिंचाई	खोलाछाल माछापुखरी सिमलबोट	३५	५० रोपनी
२	तारलखोला स्प्रिङकलर	मकौटा चौर	३०	८०
३	तारलखोला स्प्रिङकलर	तारल चन्दनै दोन्द्रे	२०	५०
४	चुनवाड खोला सिंचाई आयोजना	खेत बगर	१५	३०
५	धारीखोला स्प्रिङकलर सिंचाई योजना	बुढागाउँ	२५	२५
६	सिजा खोला स्प्रिङकलर सिंचाई योजना	चोताबारी	५	१५
७	दहमूल खोला स्प्रिङकलर सिंचाई योजना	भेरीडाँडा भेरीखोला आरुवाड	२५	८०
८	च्याङचुङ खोला " "	च्याङचुङ	४०	८०
९	जौखोरिया खोला " "	विजौरी पेढी	४०	१००
१०	पुआभीर खोला " "	लुम्मा	२०	५०
११	मालुवाखोला " "	खुङ	१५	५१
१२	खुङखोला " "	खुङ, चेप्री, पेदी	१५	५१
१३	टाकुरी खोला " "	पेदी	८	२०
१४	मुलखोला " "	लामाचौर	२५	३०
१५	खर्कखोला " "	तातेपाखा पेढीचौर	१६	९०
१६	मूलखोला " "	खर्क कल्लककम्द	४०	८०

१७	मूल खोला " "	साउने पानी विष्ट डेरा	१०	२०
१८	ठाडो खोला " "	लौरीकाटिना फापर डाँडा	२५	१५
१९	दोमही खोल " "	सिमचौर माभगाउँ	२५	३५
२०	तुसारे खोला " "	पेदीचौर ओदार दुम्का	३५	८०
२१	भुक्त छहरा " "	गोठीबाड	३५	७०
२२	कल्लाकम्द	कल्लाकम्द पिपलबोट	१०	६०
२३	छहरा खोला	छहरा खोला	१०	७५
२४	लामचौर खोला	लामचौर	१५	

नोट: विशेष क्षेत्रका लागि ठूला सिंचाई आयोजनाहरुको गाउँपालिकाले सम्भाव्यता अध्ययन गरी विशेष योजना निर्माण गर्ने छ ।

सिंचाइको एउटा माध्यम पोखरीलाई पनि आत्मसात् गरी यस गाउँपालिकाले निम्नस्थानमा पोखरी निर्माण गर्ने योजना गुरुयोजनामा समावेश गरेको छ ।

वडा नं.	पोखरी संख्या
१	२ पोखरी,
२.	४ पोखरी
३.	३ पोखरी,
४.	४ पोखरी
५.	२ पोखरी
६	३ पोखरी,
७	२ वटा पोखरी
८.	७ वटा पोखरी
९.	१० वटा पोखरी

१.१.५ खानेपानीको समग्र अवस्था

वडागत खानेपानी योजनाहरूको विवरण

खानेपानी वडा नं. १

क्र सं	खानेपानी	मुहान	लाभान्वित घरधुरी	लम्बाई	हालको प्रयोग
१	लामाक्याड खानेपानी	रहिम खोला	५५	७ किमि	छैन
२	बाजिम खानेपानी	भेडीखर्क मुल	१००	७ किमि	
३	पञ्चासे खानेपानी	किरीखोला	३५	३ किमि	
४	मङ्गराखोला खानेपानी	मङ्गराखोला	१५	३	नयाँ
५	वनवाला रिग खानेपानी	मङ्गराखोला	१२	३	पुनर्निर्माण
६	घर्तिवाला खानेपानी	तुम्बु खोला	२०	३	पुनर्निर्माण
७	रिकुड खानेपानी	रिकुड मुल	२०	१	पुनर्निर्माण
८	धनिबाड खानेपानी	चोचोबाड	२५	३	पुनर्निर्माण
९	लाँपता खानेपानी	चैतेखोला	४१	६	
१०	नरिबाड खानेपानी	काँखोलाबाड मूल	४५	२	
११	लुकुम खानेपानी	जारीखोला	४५०	३	
१२	बालुवा खानेपानी	बैसमूल	१५	२	
१३	गरबाड खानेपानी	एम्पो मुल	२०	२	
१४	खुइम १ खानेपानी	स्याजिपुप	१२	४	
१५	खुइम २ खानेपानी	घोरघोर मुल	३०	४	
१६	दतासी खोला खानेपानी	दतासी खोला	३०	२	
१७	धमखोला खानेपानी	धमखोला	७	३	
१८	मूलबाड खानेपानी	धमखोला	१२	४	
१९	रुजिखोला खानेपानी	रुजिखोला	३०	२	
२०	सेपाल खानेपानी	सेपाल मूल	५	४	
२१	यमधारा खानेपानी	यमधारा मुल	२०	२	

२२	तेवाङ खानेपानी	पइपखोला	९	५	
२३	भाँक्रीकड खानेपानी				

वडा नं. २

क्र सं	खानेपानी	मुहान	लाभान्वित घरधुरी	लम्बाई	हालको प्रयोग
१	मर्पा खोला खानेपानी	मर्पा खोला	६०	२ किमि	
२	बाम खोला खानेपानी	बाम खोला	६५	२ किमि	
३	घालाडघुलुड खानेपानी		७५	२.५ किमि	
४	रेवाङखोला खानेपानी		५०	१.५ किमि	
५	सिसाघारी खोला खानेपानी		२५	२.५	
६	गानापानी खानेपानी	गानापानी खोला	४५	१ किमि	
७	गल्च्यौल खानेपानी	गल्च्यौल खोला	६५	३.५ किमि	
८	खुर्पाकोट खानेपानी	खुर्पाकोट खोला	३५	३ किमि	
९	नौधारी खानेपानी	नौधारी खोला	२२०	७ किमि	
१०	चुर्फुखोला खानेपानी		६०	२	
११	धुरुम खोला खानेपानी		६०	२	
१२	गजेनी खोला		१५०	२.५ किमि	
१३	भक्ले खोला		३२	२ किमि	

वडा नं. ३

क्र . स	मुहान	लाभाम्वित घरधुरी	लम्बाई	कैफियत
१	धुपीघैरा खानेपानी	१५०	६ कि.मी	
२	राणामर्ने घैरा	१४०	४कि.मि	
३	जुगेपानी	५०	२ कि मि	
४	भिमवाङ्ग खोला	५०	१कि मि	
५	धजाहाल्ने खोला	४०	१कि मि	
६	जुम्ला खोला	३०	५कि मि	

७	भैरुमखोला मुहान	२००	४ कि.मि	
८	खारखोला	१५०	७कि.मि	
९	भित्रीखोला खानेपानी	९०		

वडा नं. ४

क्र सं	मुहान	लाभान्वित घरधुरी	लम्बाई	हालको प्रयोग
१	स्यावाड खोला	१६६	५ किलोमिटर	सार्वजनिक रुपमा
२	भारेखोला	४१		सार्वजनिक
३	गल्फू खोला	२६		
४	जुगे खोला	४५	७ कि. मि.	
५	ताकुरा खोला जुगे पानी	१६५	४ कि. मि.	सार्वजनिक
६	नौधारी खोला	६१	३ कि. मि.	प्रयोग छैन
७	भित्रे खोला	७३	६ किमि	प्रयोग नभएको
८	भुकभुके खोला	१५	५ किमि	प्रयोग नभएको

वडा नं. ५

क्र सं	मुहान	लाभान्वित घरधुरी	लम्बाई	हालको प्रयोग
१	टाकुरा खोला	९१	३	
२	टङ्गी खोला	३०	४	
३	चारे खोला	६०	२	
४	भिर खोला	३०	४	
५	धाम दाउने खोला	४०	९	
६	जलछहरा खोला	८६	१२	
७	ओखरगैरा	८६	२	

वडा नं. ६

क्र सं	मुहान	लाभान्वित घरधुरी	लम्बाई	हालको प्रयोग
१	भित्र वन सोरङ्गा खोला	१००		
२	जंजा सर्वाड खोला	२५०		
३	भित्र वन	१००		
४	गाग्रे पानी	२५०		
५	जुगामुरी	५०		

६	भिन्नवननाखेंगतिडजा	१००		
---	--------------------	-----	--	--

वडा नं. ७

क्र सं	खानेपानी	मुहान	लाभान्वित घरधुरी	लम्बाई	हालको प्रयोग
१	नर्जिका खोला खानेपानी	नर्जिका खोला	७५	५ किमि	
२	मुनुपु खानेपानी	गर्वे खोला	१५	३	
३	धर्मशाला खानेपानी	भम्फा खोला	६५	३	
४	गुनाम खानेपानी	कोइचा खोला	१२०	५	
५	नौमुले गुनाम खानेपानी	किरा खोला	१२०	५	
६	ओडारखोला खानेपानी	ओडार खोला	१५	३	
७	गुनाम आखरीबाड बागतारे खानेपानी	तामारी खोला	१२	२	
८	जुगे खोला खानेपानी	जुगे खोला	५	१५०० मि	
९	हिउँसो खोला खानेपानी	हिउँसो खोला	३७	७	
१०	जुगा काटे रिसल खानेपानी	जुगा काटे रिसल	३७	७	
११	भाँक्री खोला खानेपानी	भाँक्री खोला	१७	६	
१२	नर्जिका माथिल्लो मुहान हुलवाड खानेपानी	नर्जिका माथिल्लो मुहान हुलवाड	९	५	
१३	माथिल्लो भम्फा खोला खानेपानी	भम्फा खोला	७	४	

वडा नं. ८

क्र सं	मुहान	लाभान्वित घरधुरी	लम्बाई किमि	हालको प्रयोग
१	भैसीबागे खोला	५०	१५	
२	पूर्खे पानी	१२	१.५	
३	घोर्नेटी खोला	२७	२००	
४	वाइसरी खोला	२७	१	

५	सिमखोला	३०	२	
६	धुपीबोट खोला	२८	२.५	
७	चुइयाँ खोला	४५	५	
८	हाँडी मुहान	३०	५	
९	कुनपानी मुहान	१५	२	
१०	ओखरेना खोला	५५	३	
११	हाँडी खोला	१०	४	
१२	पुर्सावाङ मुहान	१५	१.५	

वडा नं. ९

क्र सं	मुहान	लाभान्वित घरधुरी	लम्बाई किमि	हालको प्रयोग
१	कालाखोला	५५	३	
२	सिजा खोला	५०	५	
३	दहमूल खोला	५१	६	
४	तिला खोला	४०	६	
५	मानपुर खोला	१५	८	
६	छहरा खोला	१०	३	
७	बाने खोला	२०	४	
८	भालुन खोला	२१	४	
९	तिला खोला	२००	१०	
१०	मूल खोला	१००	५	
११	पूर्खे पानी भालु खोला	३०	४	
१२	धवाङ्ग खोला	६०	८	
१३	सुन्तला बारी	१५	५	

१४.	जौखोरिया खोला	३०	६	सामान्य मर्मत
१५.	टाकुरी खोला			
१६.	पुआभीर खोला			
१७.	मालुवा खोला			
१८.	विष्टलोटे खोला			
१९.	ठाडो खोला			

१.१.६ निर्माणाधिन खानेपानी प्रणालीहरू

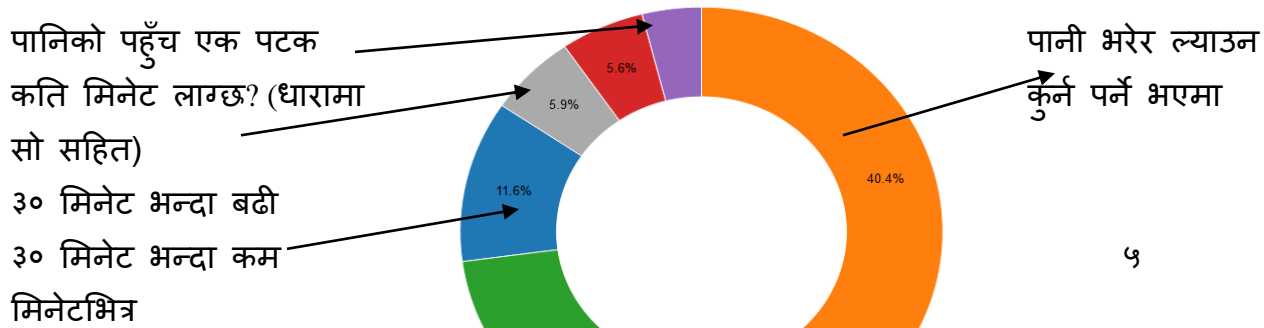
वडा नं १

क्र.स	योजनाहरूको नाम	योजना को प्रविधि	लाभान्वित घरधुरी	योजनाको सञ्चालन स्तर (सामान्य ठूलो)	कैफितयत
१	काखोला मुहान	पाईप प्रणाली	४०	राम्रो	भूमे १ नरिवाड
२	नाखर्क	पाईप प्रणाली	२०	राम्रो	भूमे १ घर्तिवाला
३	विष्टलोटे खानेपानी योजना	पाईप	५०	राम्रो	भूमे ९ चुन्बाड
४	बाहुन काटिना	लिपटिड	६५	राम्रो	भूमे ९ चुन्बाड
५	आरुदाना खानेपानी मुहान	पाईप प्रणाली	१५०	राम्रो	भूमे २ काँक्री खाबाड शैपातुड

१.१.६ खानेपानी भरेर ल्याउने समय

पनी भरेर ल्याउने समय (जान भर्न आउने) घरपरिसरसम्मै छ	वडा नं.									कुल जम्मा
	१	२	३	४	५	६	७	८	९	
५ मिनेट भित्र	२४७	४४५	२६४	१२४	९०	७८	१४४	३०७	१३३	१८३२
५-१५ मिनेट भित्र	३४१	१३८	२८१	७२	८२	१००	१३०	१७८	१५४	१४७६

१५-३० मिनेट भित्र	२१	८	११	२६३	१७	१५२	२०	११४	१९	५२५
३०-६० मिनेट भित्र	२	१५	४	-	१	७५	२१	१४	५२	१८४
कुल जम्मा	६११	६०६	५६०	४५९	१९०	४०५	३१५	५१३	३५८	४०१७

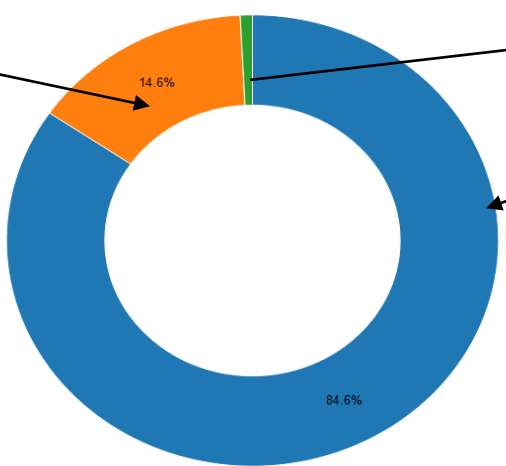

यो योजना विहिन निजी धारा

पिउन सक्ने मिनेट भन्दा कम पुग्छ। (0.८ %)

पिउन र खाना पकाउन मात्र

पिउन, भान्सा तथा सरसफाई गर्न पुग्छ।

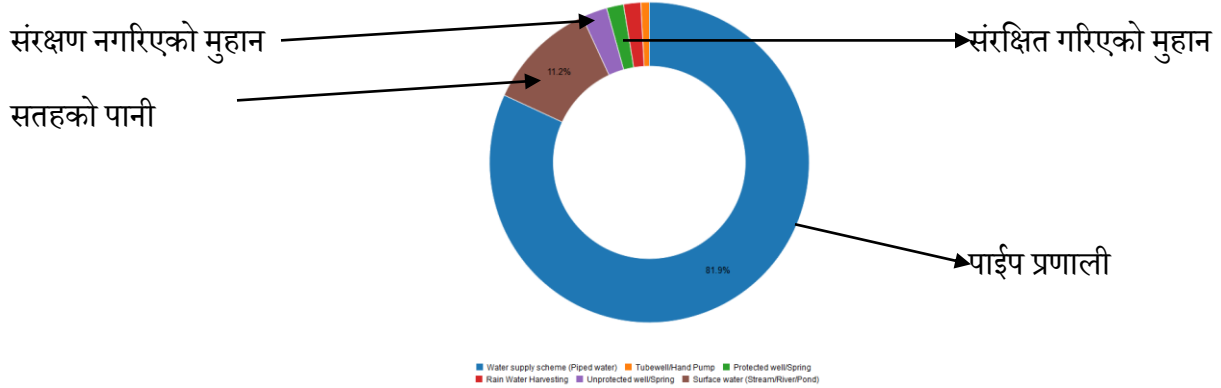

९.१.७ संस्थागत (शैक्षिक संस्था र स्वास्थ्य संस्था)हरुमा खानेपानी सुविधा

शैक्षिक संस्थाहरुमा खानेपानी सुविधा

भूमे गाउँपालिकामा रहेका जम्मा ३३ वटा सामुदायिक, संस्थागत तथा बाल शिक्षा केन्द्र विद्यालयहरू मध्ये २९ आधारभूत र ४ माध्यामिक सामुदायिक सिकाई केन्द्र रहेका छन। जम्मा ३३ विद्यालयहरूमा खानेपानीको सुवधा ग्राभिटी पाईप प्रणालीबाट पानी उपलब्ध भएको र पानि मुहानबाटै वर्षायाममा बाहेक अन्य समयमा पानी मुहानबाटै शुद्ध आउने गरेकोले पानी शुद्धकरण नगरेको पाईएको छ।

चित्र: खानेपानी को अवस्था

१.१.८ स्वास्थ्य संस्थाहरूमा खानेपानी सुविधा

भूमे गाउँपालिका भएका ३८ वटै सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई केन्द्रहरूमा ग्राभिटी पाईप प्रणालीबाट खानेपानी उपलब्धता छ जसमा २४ सै घण्टा पानी उपलब्ध हुन्छ। जसमा सिधै मुहानबाट आउने भएकोले पानीको शुद्धिकरण सम्बन्धमा सबै स्वास्थ्य संस्थाहरूमा कहिले पनि नगरिने रहेछ। पानीको गुणस्तर जाँच सम्बन्धमा पनि अहिलेसम्म गुणस्तर जाँचने रहेन्छ।

२.८ विभिन्न संघ संस्थाहरूमा पानीको सुविधाको अवस्था

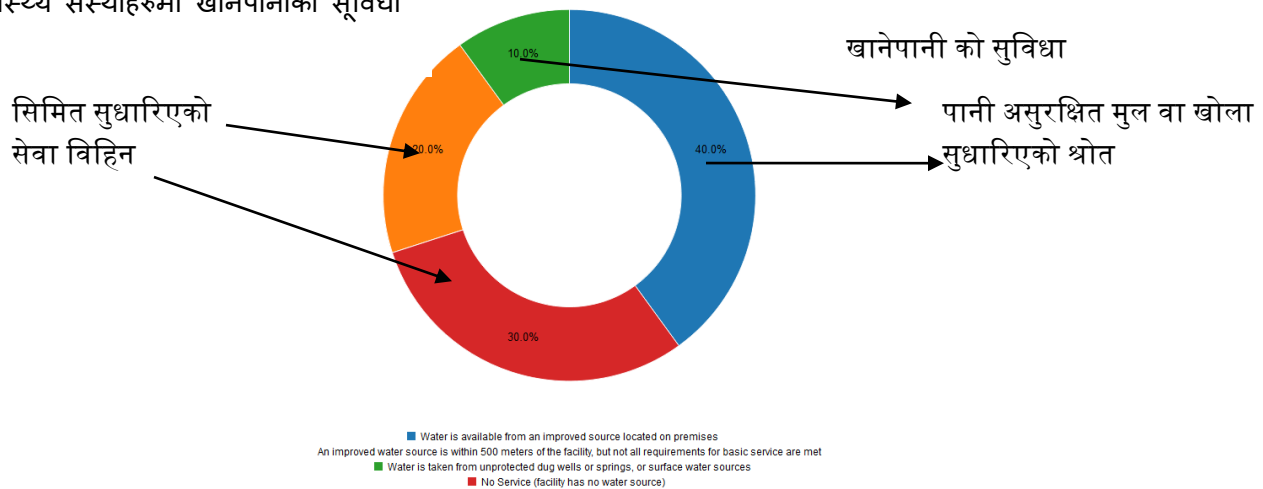
क्र.सं.	सामुदायिक संस्थाको नाम	ठेगाना	पानीको प्रयोग गर्ने प्रविधि
१.	रूपुगा लाम्पाता सा.स	भूमे गाउँपालिका	१ ग्राभिटी पाईप प्रणाली
२.	चौरी सा.स	भूमे गाउँपालिका	१ ग्राभिटी पाईप प्रणाली
३.	रुजीसखोला सा.स	भूमे गाउँपालिका	१ ग्राभिटी पाईप प्रणाली
४.	सुन्दर सा.स	भूमे गाउँपालिका	१ ग्राभिटी पाईप प्रणाली
५.	नरिवांग सा.स	भूमे गाउँपालिका	१ ग्राभिटी पाईप प्रणाली

६.	लाली गुराँस सा.स	भूमे गाउँपालिका	१	ग्रभिटि पाईप प्रणाली
७.	डाँफे सा.स	भूमे गाउँपालिका	१	ग्रभिटि पाईप प्रणाली
८.	धुपी सा.स	भूमे गाउँपालिका	१	ग्रभिटि पाईप प्रणाली
९.	सैपातंग सा.स	भूमे गाउँपालिका	२	ग्रभिटि पाईप प्रणाली
१०	हिमज्योती सा.स	भूमे गाउँपालिका	२	ग्रभिटि पाईप प्रणाली
११	इजर सा.स	भूमे गाउँपालिका	२	ग्रभिटि पाईप प्रणाली
१२	मिलन सा.स	भूमे गाउँपालिका	२	ग्रभिटि पाईप प्रणाली
१३	पहाडी महिला सा.स	भूमे गाउँपालिका	२	ग्रभिटि पाईप प्रणाली
१४	नमुना सा.स	भूमे गाउँपालिका	१	ग्रभिटि पाईप प्रणाली
१५	छेउडेरा सा.स	भूमे गाउँपालिका	२	ग्रभिटि पाईप प्रणाली
१६	हरियाली सा.स	भूमे गाउँपालिका	२	ग्रभिटि पाईप प्रणाली
१७	सल्लेरी सा.स	भूमे गाउँपालिका	२	ग्रभिटि पाईप प्रणाली
१८	सिद्ध सा.स	भूमे गाउँपालिका	३	ग्रभिटि पाईप प्रणाली
१९	बनहर सा.स	भूमे गाउँपालिका	३	ग्रभिटि पाईप प्रणाली
२०	सुशान्त सा.स	भूमे गाउँपालिका	३	ग्रभिटि पाईप प्रणाली
२१	लक्ष्मी सा.स	भूमे गाउँपालिका	३	ग्रभिटि पाईप प्रणाली
२२	ठुलोगाउँ सा.स	भूमे गाउँपालिका	३	ग्रभिटि पाईप प्रणाली
२३	सरस्वती सा.स	भूमे गाउँपालिका	३	ग्रभिटि पाईप प्रणाली
२४	सिन्तामो सा.स	भूमे गाउँपालिका	३	ग्रभिटि पाईप प्रणाली
२५	थामदह सा.स	भूमे गाउँपालिका	३	ग्रभिटि पाईप प्रणाली
२६	देवीनाथ सा.स	भूमे गाउँपालिका	३	ग्रभिटि पाईप प्रणाली

२५	चौतारा सा.स	भूमे गाउँपालिका	३	ग्रभिटि पाईप प्रणाली
२६	लालिगुराँस सा.स	भूमे गाउँपालिका	३	ग्रभिटि पाईप प्रणाली
२७	मुलाल सा.स	भूमे गाउँपालिका	३	ग्रभिटि पाईप प्रणाली
३०	राखुलिचौर सा.स	भूमे गाउँपालिका	३	ग्रभिटि पाईप प्रणाली
३१	सिर्जनशिल सा.स	भूमे गाउँपालिका	४	ग्रभिटि पाईप प्रणाली
३२	लालिगुराँस सा.स	भूमे गाउँपालिका	५	ग्रभिटि पाईप प्रणाली
३३	सयपत्री सा.स	भूमे गाउँपालिका	६	ग्रभिटि पाईप प्रणाली
३४	लालिगुराँस सा.स	भूमे गाउँपालिका	६	ग्रभिटि पाईप प्रणाली
३५	काक्री गा.वि.स सा.स .सञ्जाल	भूमे गाउँपालिका	१२ २	ग्रभिटि पाईप प्रणाली
३६	काक्री कृषि सहकारी संस्था	भूमे गाउँपालिका	१२२	ग्रभिटि पाईप प्रणाली
३७	क्यांसिखोला लघुजलविद्युत उप परियोजना महासंघ	भूमे गाउँपालिका	३	ग्रभिटि पाईप प्रणाली
३८	काक्री गा.वि.स. सामुदायिक संस्था महासंघ	भूमे गाउँपालिका	१ २ २	ग्रभिटि पाईप प्रणाली

चित्र:स्वास्थ्य संस्थाहरुमा खानेपानीको सुविधा

९.१.९ संस्थागत कार्यालयहरूमा खानेपानी सुविधा

भूमे गाउँपालिकामा रहेका सरकारी तथा गैरसरकारी कार्यालयहरूको खानेपानी को अवस्था अध्ययन गर्दा .

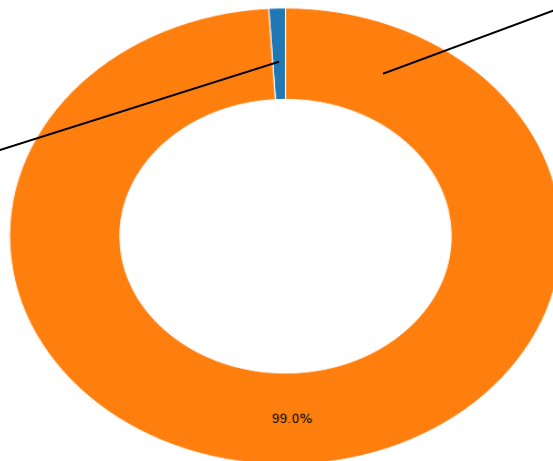
घरधुरी सर्वेणमा वडागत शौचालयको विवरण

वडा नं.	घरधुरी		
	पक्की शौचालय	कच्ची शौचालय	शौचालय नभएको
१	६१५	२	७
२	१५२	४८०	९
३	५३३	३	२१
४	४२८	२९	३
५	२४२	९३	१०
६	२७३	२०	५
७	३१२	४८	१३
८	४६७	३८	१२
९	५४७	२००	१५

सरसफाई अवस्था सर्क्षण करिव १ प्रतिशत मात्र एकदम सफा रहेका छन र ९९ प्रतिशत घरहरूले घरायसी तहका सरसफाइको सूचक पुरा गर्न नसकेको पाईयो

पूर्ण सरसफाईको सूचक पुरा नभएको

पूर्ण सरसफाईको सूचक पुरा भएको

■ All sanitation indicator are fulfilled
 ■ All sanitation indicator are not fulfilled

९.१.१० सरसफाईको स्तर (दिगो विकास लक्ष्यको आधारमा)

सरसफाईको स्तर	सुधारिएको सेवा	आधारभूत सेवा	सिमित सेवा	सुविधा नै नभएको
प्रतिशत	१०%	६०%	१५%	१५%

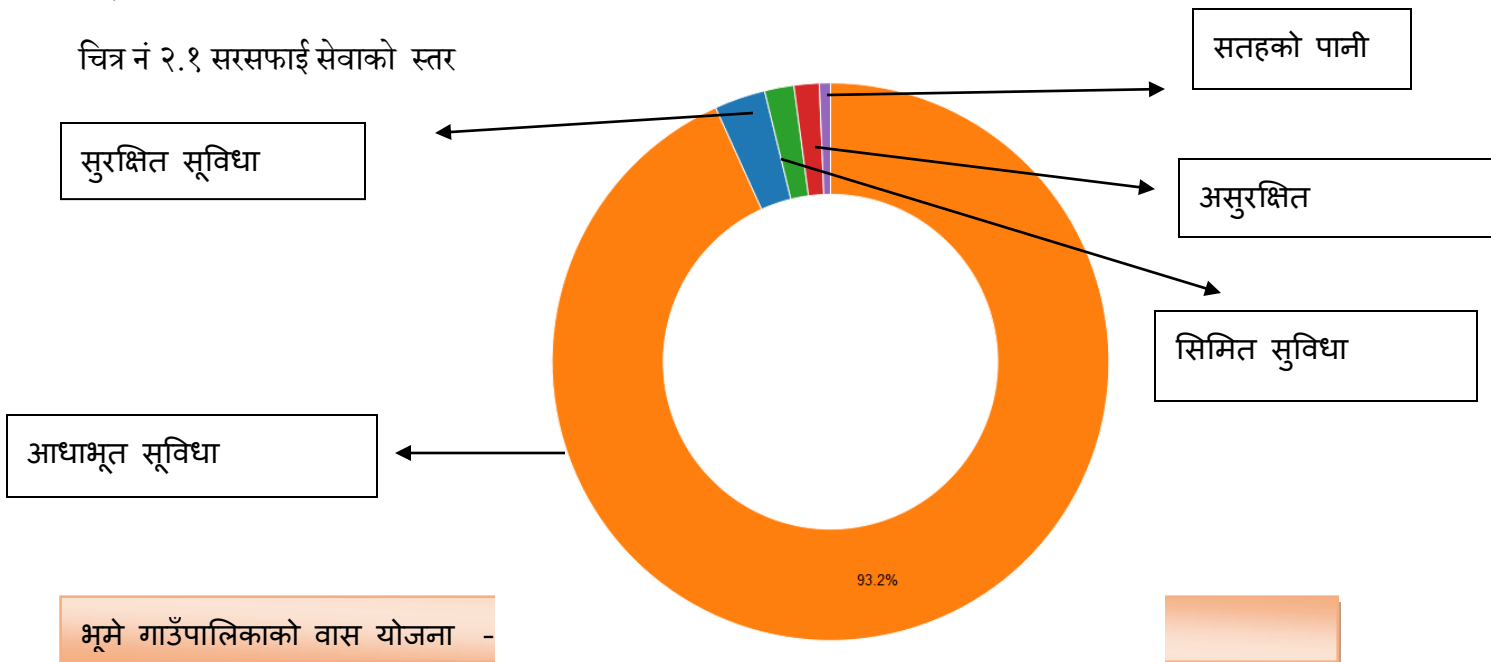
भूमे गाउँपालिकामा सरसफाई सेवाहरु दिगो विकास लक्ष्य (एसडीजी) परिभाषाहरु प्रयोग गरि मुल्याङ्कन गरिएको थियो। यस भूमे गाउँपालिका मा आधुनिक तरिकाले बनाईएका सुधारीएको व्यस्थित र लेदो प्रसोधन पक्की चर्पी नएको देखियो भने खाल्डो खनी बनाईएका शौचालयहरुलाई आधारभूत सरसफाई र कच्ची हरुलाई नसुधारीएको सुविधामा राखिएको छ। परिभाषाकोलागि सगैको वक्स हेर्न सक्नुहुनेछ

भूमे गाउँपालिका प्रत्येक घरका आफ्नै स्थायी शौचालय का आफ्नै स्थानीय शौचालयका पनी अव खाडल भरियो भने के गर्न भन्ने बारे पनि सोच्ने समय आईसक को छ तर एउटा मात्र खाडल भएको शौचालयमा खाडल मा भएको फोहोर कम्पोष्ट हुन पाएको हुदैन त्यसैले यो भरिएमा खालि गर्न गाह्रो हुन्छ त्यसैले पूर्ण सरसफाई कार्यक्रममा दुईखाले चेर्पिलाई प्रर्वद्धन गर्न पनी एजेण्डा हुन पर्दछ। जसले गर्दा सबै घर परिवारलाई अर्को खाल्डो कहाँ खन्ने भनेर प्रोत्साहित गरियोस्। कुनै पनी घरमा वैज्ञानीक ढल निकास व्यवस्था भएको तथा गाउँपालिका पनि फोहोर व्यवस्थापनका लागि ल्यान्ड फिलसाईट तथा ढल निकासको प्रबन्ध नरहेको पाईयो।

चित्र नं २.१ सरसफाई सेवाको स्तर

JMP अनुसार सरसफाईको परिभाषा

- सुरक्षित रूपले व्यवस्थित सरसफाई
दिगो विकास लक्ष्यले सुरक्षित रूपले व्यवस्थित सरसफाईलाई सुधारिएको सुविधाहरुको प्रयोग जुन अन्य परिवार सँग साझेदारी गरिएको छैन र जहाँ फोहोरलाई उत्पत्ती स्थानमै वा सुरक्षित रूपले फोहोर फाल्ने स्थान दुवानी गरी व्यवस्थापन गरीएको रूपमा परिभषित गरेको छ। नेपालको सन्दर्भमा यो समान्यतय डबल पिट शौचालयहरुमा मात्र सम्भव हुन्छ जहाँ एउटा पिट प्रयोग गरिन्छ। पटमा कम्पोस्ट हुँदै गर्छ जसले गर्दा भरिएको पिट कच रुपमानै फोहोर निकालेर खालि गर्नु पर्दैन सर्वे गर्दा प्रयोग गरिएका अन्य परिभाषाहरु निम्न अनुसार छन।
- आधारभूत (Basic): (पक्की शौचालय भएको तर अरु घर सँग साझेदारी नगरिएको एकल सेप्टी ट्याङ्की भएको शौचालय हरु)
- सिमित: (limited) पक्की शौचालय भएको तर अरु घरसँग पनी साझेदारी गरीएको
- नसुधारीको (Unimproved): कच्ची शौचालयहरु भएको
- खुल्ला दिशा: (शौचालय नभएको)

भूमे गाउँपालिकाको वास योजना -

सार्वजनिक शौचालयहरू

यस भूमे गाउँपालिका भित्र व्यवस्थित रूपमा सार्वजनिक शौचालयहरू नभएको पाईयो वडा नं ९ को चुन्वाडको गैरीगाउँ स्थित बसपार्कमा र वडा नं २को काक्री स्थित अनिवार्य रूपमा सार्वजनिक शौचालयको तत्काल आवश्यकता रहेको पाईयो भने अन्य स्थानहरूमा पनि सार्वजनिक स्थानहरू महत खाबाडवगर लुकम सिसाघारी इत्यादी ठाँउहरूमा पनि आवश्यकता रहेको पाईयो ।

९.१.११ शैक्षिक संस्थाहरूमा सरसफाई तथा स्वच्छता अवस्था

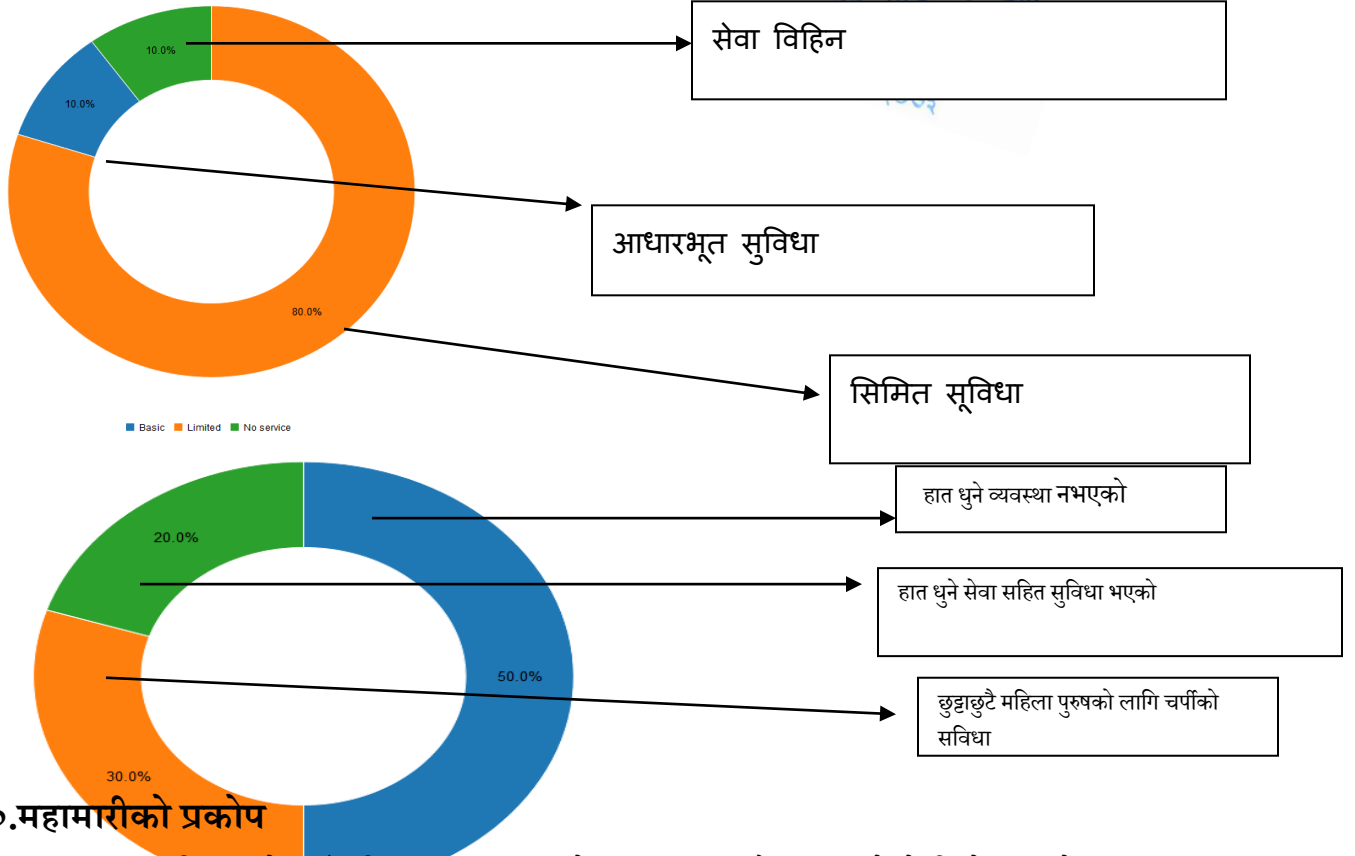
भूमे गाउँपालिकामा रहेका सम्पूर्ण सामुदायिक तथा संस्थागत शैक्षिक संस्थाहरूको खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता को अवस्था सन्तोषजनक पाइएको थियो । सम्पूर्ण विद्यालयहरूको शौचालयहरूमा पानीको उपलब्धता, पर्याप्तता, हातधुने सुविधा, साबुन पानी, महिनावारी स्वच्छता व्यवस्थापन, ठोस तथा तरल फोहोर व्यवस्थापन आदि सुचक राखेर तथ्याङ्क लिइएको थियो ।

भूमे गाउँपालिकामा रहेका सम्पूर्ण ३३ वटा सामुदायिक तथा संस्थागत विद्यालयहरू मध्ये ३३ वटा विद्यालयहरूमा शौचालय निर्माण भएको र उक्त शौचालय प्रयोगमा आएको पाईयो । विद्यालयमा शौचालय राम्रो नभएको पाईयो । जम्मा २५ ओटा विद्यालयमा पानीको ठिकै सुविधा रहेको छ । शौचालय भएका ४ विद्यालयहरूको शौचालय अपाङ्गतामैत्री सुविधा (Ramp) भएको पाईयो भने सबै विद्यालयहरूमा मात्र हात धुने सुविधा उपलब्ध छ र विद्यालयमा मात्र किशोरीहरूको लागि स्यानिटरी प्याड उपलब्ध नभएको पाईयो । कुल ३३ वटै शौचालय भएका विद्यालय मध्ये सबै विद्यालयमा मात्र लैङ्गिक रूपले सुरक्षित रहेका छन । शैक्षिक संस्थाहरूको सरसफाई सुविधाको विवरण तल दिएको छ ।

९.१.१२ स्वास्थ्य संस्थाहरूमा सरसफाई तथा स्वच्छता अवस्था

भूमे गाउँपालिका रुकुम पूर्वमा भएका जम्मा ५ वटा स्वास्थ्य संस्थाहरू मध्ये ५ वटै स्वास्थ्य संस्थाहरूमा शौचालय निर्माण भई प्रयोगमा आएका छन । गाउँपालिकामा जम्मा ५ वटा शौचालय मध्ये २ वटा मा महिला र पुरुषको लागि छुट्टाछुट्टै शौचालय व्यवस्था गरिएको छ । सबै स्वास्थ्य संस्थाहरूमा सरसफाई र स्वच्छताको अवस्था राम्रो देखियो । ५ वटा शौचालय मध्ये २ वटामा वाल मैत्री सुविधा, २ वटा शौचालयमा अपाङ्गतामैत्री सुविधा र ३ वटा स्वास्थ्य संस्थाहरूमा महिनावारी व्यवस्थापन सुविधा (शौचालयमा ढकन सहितको डस्टविन) रहेको छ । स्वास्थ्य संस्थाहरूमा ठोस फोहोर संकलनका लागि १ वटामा पलाष्टिक व्याग र ५ वटामा विशेष खाडलमा गाड्ने, ३ वटामा जैविक प्रकृयाबाट र २ वटामा फोहोर विसर्जन कुहिने र नकुहिने वस्तु छुट्याई जलाउएर व्यवस्थापन गर्ने गरेका छन ।

चित्र:

१०. महामारीको प्रकोप

विगत एक दशक पहिला भूमे गाउँपालिकामा सरसफाइको अवस्था एकदमै नाजुक रहेको थियो । बढ्दो जनसंख्या र मानव विकासको व्यवस्थापन नहुदाँ विभिन्न खालका रोगहरु जस्तै झाडापखाला, आउँ, हैजा जस्ता रोगहरुले मानिसहरुलाई प्रभावित गर्नुका साथै हात धुने सुविधा नभएको कारण भूमे गाउँपालिका वडा नं २ काँक्रीमा विगतका वर्षहरुमा झाडापखालाले महामारीको रुप लिएर धेरै जनाको ज्यान गएको थियो । विगतकै सालहरुमा सलसल किरा ,हिमपात र खडेरीजस्ता महामारीको प्रकोप फैलिएको थियो । विगत भन्दा अहिले मानव विकासको व्यवस्थापन शिक्षित भएकै कारण सरसफाइले टोल, वडा तथा गाउँपालिकाले सरसफाइमा फड्को मारेकै कारण महामारी प्रकोपको अवस्था समान्य तिर ढल्कीरहेको पाइन्छ । समुदाय स्तरमा खानेपानी तथा सरसफाइलाई निरन्तरता , साबुन पानीले हात धुने व्यवस्थापन, शौचालयको उचित प्रयोग घर आँगन सफा तथा घरायसी ,वातावरणीय र व्याक्तिगत सरसफाइले महामारी प्रकोपको अवस्था नियन्त्रण भएको पाइन्छ । खानेपानी तथा सरसफाइलाई व्यवस्थापन गर्दै जाने हो भने अधिकांश रोगहरु नियन्त्रण तथा मानिसहरु स्वस्थ हुने जनविश्वास छ ।

११. खानेपानी गुणस्तर अवस्था

भूमे गाउँपालिका स्वभावैले मानव विकास सँगसगै व्यवस्थित भएको पाइन्छ । विगतका वर्षहरुमा फाटफूट खानेपानी विशुद्ध भएता पनि अहिले भने मानवविकास व्यवस्थापन शिक्षित भएकै कारण अधिकांश मानिसहरुले शुद्ध पानी पिउने गरेको पाइन्छ । खानेपानीको गुणस्तर त्यती नराम्रो छैन किनभने पातलो वस्ती तथा मुहानबाटै सधै शुद्ध पानी आउने गरेको र मुहानबाट आएको पानीलाई पनि उमाल्ने , सोडिस गर्ने, छान्ने तथा फिल्टर गरेर प्रयोग गरेको पाइन्छ।

प्रयाजसो मुहान घनाजङ्गलको खोँचबाट निस्कने गरेको पाईन्छ । त्यसैले गर्दा कुनै मुहानको अवस्था वाहेक धेरैजसो मुहानहरु शुद्ध र सफा नै देखिने गरेको पाइन्छ। त्यसैले अहिले सम्म पानीको शुद्धता मापन गरिएको छैन ।

१२. विपद् जोखिम तथा जलवायु परिवर्तन असर स्थानीय अनुकूलनका प्रयासहरु

भूमे गाउँपालिकाको पश्चिम २०७५ अनुसार विपद् जोखिमको अवस्था विश्लेषण गर्दा प्रमुख जोखिमको रूपमा बाढी, पहिरो, आगलागी, भूकम्प, महामारी जंगली जनावर आतंक, मौसमी सुख्खा, किट आतंक, चट्याङ् प्रमुख रूपमा आएका थिए । खानेपानी सरसफाई तथा स्वच्छता क्षेत्रमा त्यस्ता विपदहरुले गम्भिर असर पार्ने गरेको पाईन्छ । यस सम्बन्धी विवरणलाई देहायको तालिकामा प्रस्तुत गरीएको छ ।

तालिका नं. १ गाउँपालिकामा हुन सक्ने सम्भावित प्रकोपको विवरण

क्र.सं.	सम्भावित प्रकोप	विद्यमान अवस्था	समय
१	भूकम्प	भूकम्पिय जोखिमका दृष्टिले नेपाल विश्वकै ११ औं स्थानमा रहेको र गाउँपालिकामा भूकम्प प्रतिरोधत्मक भवन कमै मात्रामा भएको, भवन आचार संहिता पूर्ण रूपमा लागु नभएको ।	जुनसुकै समयमा
२	बाढी	गाउँपालिकामा विशेषतः साना ठुला नदि र खोलाहरु बग्ने गरेको र वर्षायाममा नदी तथा खोलाहरुले आसपासका भूभागहरु वर्षेनी धेरै संख्यामा परिवार प्रभावित भैरहेका छन ।	जेठ-असोज
३	आगलागी	गाउँपालिकामा तराईका तिर जस्तो घना वस्ती नभएको कारण आगलागिका घटना वस्तीहरुमा भन्दा पनी वस्ती नजिकै जडगलमा हुने आगलागिका कारण घर, गोठ, वस्तुभाउ तथा चौपायारु मर्ने गरेको पाईन्छ । ति अति विपन्न समुदायका घरहरु सचेना अभाव, घरको वनोट, हावाहुरी चलनु र वच्चहरुले आगोबाल्ने वस्तुहरु खेलाउदा आगलागीका घटना बढी हुने गरेको पाईन्छ ।	चैत्र-जेठ
४	महामारी	बाढी पश्चात पूर्ण प्रकोपको रूपमा झाडापखाला लाग्यतका पानी जन्य रोगहरु बढ्ने गरेको, स्रोत साधन अभाव र जनचेतना कमि, अनुकूल क्षमता अभाव	
५	बर्ड फ्लु	पेशागत रूपमा वैज्ञानिक सुरक्षितरूपमा तथा कुखुरापालन सम्बन्धी ज्ञान नहुनु	जुनसुकैवेला
६	जंगली	वडा नं १, वडा नं ६, ७ र ९ का माथिल्लो भेगका वस्तीहरु	जुनसुकै वेला

	जनावर आतंक		
७	मौसमी सुख्खा	पानी नपरेमा सिचाईको व्यवस्था नभएका स्थानहरू	माघ-असार
८	चट्याड असिना हिमपात	बढी जोसो वर्षायममा र पानी परेको वेला चट्याड पर्ने गरेको र हिउँदको वेलामा धेरै हिमपातको कारण गर्हुँ जौ लगाएतका अन्य वालिहरूमा असर पुऱ्याएको पाईयो ।	मंसिर पुष माघ फाल्गुन तथा वर्षायममा
९	कोरोना भाईरस	पछिल्लो चरणमा विश्वव्यापीरूपमा फैलिरहेको कोभिड-१९ को कारण यस गाउँपालिकामा दैनीक जिविकोपार्जनमा असर पार्ने गरेको ।	जुनसुकै वेलामा

श्रोत: भूमे गाउँपालिकाको पाश्चचित्र २०७६

समग्र पहाडी क्षेत्रमा जस्तै यस क्षेत्रमा पनि जलवायु परिवर्तनको असरहरू देखिन थालेको बताईन्छ । प्रमुख रूपमा खानेपानीको प्रमुख श्रोतको रूपमा रहेको खानेपानी मुहानहरू सुख्खा याममा सुक्ने गरेको पाईन्छ । मुल सुक्दै जानुको कारण अनावश्यक रूपमा बाटो घाटो तथा रोडको लागि जेसिवि मिसिन लगाउनु, अतिवृष्ट अनावृष्टीकोकारणले बाढिका साथै खडेरी जास्ता समस्याहरू क्रमश बढेका छन । जलवायु अनकुलनका लागि योजनावद्ध तवरबाट कुनै पनी कार्यक्रमको सुरुवात भएको पाईएको छैन ।

१३. योजना कार्यान्वयनमा जनताको चासो र योगदानका लागि तत्परता

यस पालिकामा जनतामा खानेपानी, सरसफाई र स्वच्छताका सम्बन्धमा बढेको चासो झन स्वास्थ्य सरकारको बहाली पश्चात चासो सँगै अपेक्षा पनी झनै बढेको छ । अब सानो तिनी लगानी र जनपरिचालनको लागि खासै समस्या नरहेकोले समुदायमा खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता अभियानलाई परिमाणमुखी बनाउ तत्परता देखिन्छ ।

१४. पूर्ण सरसफाई उन्मुख अवस्था तर्फको सम्रग अवस्था

यस गाउँपालिकामा खुला दिसामुक्त घोषणा पश्चातपूर्ण सरसफाईको दिशामा अगाडी बढेको छ । गाउँपालिका स्तरिय खानेपानी सरसफाई तथा स्वच्छता समन्वय समिति सकृय बनेको छ । रुकमेली समाज विकास केन्द्र र भूमे गाउँपालका साझेदारीमा कतिपय वडामा खानेपानी, स्वच्छता र सरसफाई सम्बन्धी कार्यक्रमहरू सञ्चालनमा आएका छन

तालिका: २.१२ पूर्ण सरसफाईका सूचक र विद्यमान अवस्था तल प्रस्तुत गरिएको छ ।

क.स	पूर्ण सरसफाईका सूचकहरु	विद्यमान अवस्था
१	<p>योजना तर्जुमा तथा व्यवस्थापन</p> <ul style="list-style-type: none"> ● समन्वय समिति सकृय भएको ● वास पलान तयार भएको ● क्षमता विकासका लागि तालिमहरु सञ्चालन गरिएको 	<ul style="list-style-type: none"> ● गाउँपालिका स्तरीय वास समिति गठन भएको ● वास योजना तयारीको क्रममा रहेको ● क्षमता विकासका लागि खानेपानी र सरसफाई सम्बन्धी तालिम
२	<p>चर्पीको समुचित प्रयोगको अवस्था</p> <ul style="list-style-type: none"> ● प्रत्येक घरधुरी, संघ संस्था र आवश्यकता अनुसार सार्वजनिक स्थानहरुमा चर्पी निर्माण विरलैमात्रमा भएको ● कमै ठाउँमा सावुनपानीको सुविधा सहितको सुरक्षित र सफा चर्पी रहेको ● खुला ठाउँमा दिसा नभेटिएको ● संघ संस्था र सार्वजनिक शौचालयहरु प्रयोगकर्ता मैत्री भएको 	<ul style="list-style-type: none"> ● ३० प्रतिशत घरधुरीमा, १० प्रतिशत विद्यालयहरुमा संस्थाहरुमा २५ प्रतिशत सार्वजनिक र अन्य कार्यालयहरुमा काम भै रहेको ● सत प्रतिशत घरधुरीमा र सत प्रतिशत विद्यालयहरुमा सत प्रतिशत स्वास्थ्य संस्थाहरुमा ● शौचालय भएका विद्यालयहरुमा
३	<p>व्याक्तिगत सरसफाई</p> <ul style="list-style-type: none"> ● प्रत्येक घरले उपयुक्त स्थानमा साबुन पानी सहितको हातधुने स्थान बनाएको ● घर, विद्यालय, स्वास्थ्य संस्था, कार्यालयहरुमा साबुन पानीले हात धुने सुविधा ● घर, विद्यालय, स्वास्थ्य संस्था, कार्यालयहरुमा साबुन पानीले हात धुने, महिनावारी व्यवस्थापन लगायतका व्याक्तिगत सरसफाई सम्बन्धी ज्ञान र अभ्यास भएको ● व्यक्तिगत सरसफाईमा ध्यान पुऱ्याएको 	<ul style="list-style-type: none"> ● ३० प्रतिशत घरधुरीमा, ९२ प्रतिशत विद्यालयहरुमा संस्थाहरुमा, र ३३ प्रतिशत सार्वजनिक शौचालयहरुमा ● १० प्रतिशत विद्यालय, ३३ प्रतिशत स्वास्थ्य संस्थाहरुमा सुविधा छ भने सार्वजनिक शौचालयहरु अहिले सम्म नबनेको पाइयो ।
४	<p>सुरक्षित पानीमा पहुँच तथा प्रयोग</p> <ul style="list-style-type: none"> ● आधारभूत स्तरको पानीमा सबैको पहुँच 	<ul style="list-style-type: none"> ● खानेपानी योजनाहरुको MWater प्रतिवेदन अनुसार घरहरु विद्यालय सार्वजनिक संघ

	<p>भएको</p> <ul style="list-style-type: none"> ● खानेपानी प्रणालीबाट सुरक्षित खानेपानी नभएको अवस्थामा घरायसी, विद्यालय, संघ संस्थामा पानीको शुद्धीकरणका कुनै एक विधिको प्रयोग गरेर मात्र पानी पिउने गरेका ● घरेलु पानी शुद्धीकरण आवश्यक सामग्रीहरू स्थानीय बजारमा उपलब्ध भएको 	<p>संस्थाहरूमा पानीको पहुँच पुगेको छ ।</p> <ul style="list-style-type: none"> ● खानेपानीको शुद्धीकरण गर्ने सम्बन्धमा घरायसी तहमा कमै घरधुरीले सधैँ शुद्धीकरण गर्ने गरेका छन । ● खानेपानीको शुद्धीकरण गर्ने सम्बन्धमा विद्यालय तहमा २ प्रतिशत विद्यालयहरूले शुद्धीकरण गर्ने गरेको ९८ प्रतिशत विद्यालयहरूले कहिले पनी शुद्धीकरण गर्ने गरेका छैनन् ।
५	<p>स्वाच्छ र सुरक्षित खानाको प्रयोग</p> <ul style="list-style-type: none"> ● घरको भान्सा, होटल तथा रेष्टुराहरू सफा रहेको र वासी तथा सडेगलेको खाना नखाने/नबेच्ने ● खाना पकाउने र खाने भाडा सफा हुनुका साथै खाने पानी र पिउने पानी सधैँ छोपेर राखेको । ● फलफुल तथा खाने कुराहरू राम्रो सगँमात्र सफा गरेर पकाएर तताएर खाने खुवाउने गरेको ● सुरक्षित खानाको लागि कार्यदल गठन गरी कम्तिमा चौमासिक रुपमा अनुगमन हुने गरेको 	<ul style="list-style-type: none"> ● यि सूचना वास योजना प्रतिक्रिया क्रममा सूचना नलिएको
६	<p>घरायसी एवं संस्थागत सरसफाइ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● घर, विद्यालय, संघसंस्था भित्र तथा बाहिर सफा रहेको ● विद्यालय संघ संस्था तथा सार्वजनिक शौचालयहरूमा महिनावरीमा प्रयोग गरिएका स्यान्ट्री प्याड तथा अन्य साधनहरूको सफाई एव विसर्जन गर्ने 	<ul style="list-style-type: none"> ● घरायसी तहमा १६ प्रतिशत घरपरिवारले कुहिने नकुहिने फोहोर छुट्याउने गरेका छन र फोहोर व्यवस्थापनका लागि बैज्ञानिक व्यवस्था छैन । ● घर आगन एवं विद्यालय, संघ संस्थाबाट निस्कने फोहोरलाई पानीको सुरक्षित निस्कासनको व्यवस्थापन हनु सकेको छैन । ● अस्पताल, उद्योग, कलकारखानाबाट निस्केको

	<p>वैज्ञानिक व्यवस्था भएको</p> <ul style="list-style-type: none"> ● घर आगन एवं विद्यालय, संघ संस्थाबाट निस्कने फोहोरलाई कुहिने र नकुहिने वर्गिकरण गरी ति फोहोरको समुचित व्यवस्थापन गरेको । ● घर,आगन एवम विद्यालय, संघ संस्थाहरुबाट निस्कने फोहोरपानीको सुरक्षित निस्कासन भएको ● अस्पताल, उद्योग, कलकारखानाबाट निस्किएको फोहोरको सुरक्षित संकलन ,निस्कासन तथा विसर्जन सोही संस्थाले गर्ने गरेको ● उपयुक्त तरिकाले पशुपक्षीको गोठ तथा खोर मलमुत्र व्यवस्थापन गर्ने गरेको ● भान्सा कोठामा हावा ओहोर दोहोर हुने उचित व्यवस्था तथा धुवाँरहित चुलोको प्रयोग भएको 	<p>फोहोर सुरक्षित संकलन,निस्कासन तथा विसर्जन सोही संस्थाले गर्ने गरेको छैनन् ।</p> <ul style="list-style-type: none"> ● गोठ सुधारका कार्यक्रम परम्परागत तवरले नै गर्ने गरेका छन ।
७	<p>वातावरणीय सरसफाइ</p> <ul style="list-style-type: none"> ● गाउँ टोल एवं चौतारा आदि सार्वजनिक स्थानहरुको सरसफाइको लागि सरसफाइ समिति गठन भएको ● घरायसी तथा संस्थागत तहमा ठोस तथा तरल फोहोर व्यवस्थापनको आवश्यकता अनुसार उपयुक्त प्रविधी भएको ● मानव मलमुत्रको व्यवस्थापनको हकमा व्यवस्थित सेप्टिक ट्यूकीमा जोडिएको, पक्की वाटरसिल चर्पी लगाएत अन्य 	<ul style="list-style-type: none"> ● गाउँ टोल एवं चौतारा आदि सार्वजनिक स्थानहरुको सरसफाइको लागि सरसफाइ समिति गठन भएको(अधिकांश वडाहरुमा गठन भएको) ● घरायसी तथा संस्थागत तहमा ठोस तथा तरल फोहोर व्यवस्थापनको आवश्यकता अनुसार उपयुक्त प्रविधी भएको(घरायसी स्तरमा भएको तर संस्थागत तहमा व्यवस्थापन गर्न बाकी रहेको) ● मानव मलमुत्रको व्यवस्थापनको हकमा व्यवस्थित सेप्टिक ट्यूकीमा जोडिएको, पक्की वाटरसिल चर्पी लगाएत अन्य उपयुक्त प्रविधी भएको ● ठोस तथा तरल फोहोर व्यवस्थापनको बैज्ञानिक ढल निकास तथा ल्यान्डफिल साईटको निर्माण

<p>उपयुक्त प्रविधि भएको</p> <ul style="list-style-type: none"> ● नगर वा नगर उन्मुख क्षेत्रमा ठोस फोहोर मैला व्यवस्थापनका लागि सेन्ट्री ल्यन्डफिल साइटको पहिचान गरी निर्माणको योजना तर्जुमा भएको । ● व्यवस्थित ढल प्रणाली (मानव मुत्रिय फोहोर व्यवस्थापन वा वैज्ञानीक फोहोर पानी प्रसोधन प्रणाली योजना तर्जुमा भएको) 	<p>गरएको छैन।</p>
--	-------------------

अध्याय: ३ कार्ययोजना तथा कार्यक्रमको प्राथामिकीकरण

३.१ खानेपानी योजनाहरुको पहिचान तथा योजना

३.१.१ नयाँ खानेपानी योजनाहरु

नयाँ खानेपानी योजनाहरु निर्माण गर्दा एक घर एक धाराको नीति अवलम्बन गरिनुका साथै मुहानको श्रोत भएकोले शुद्धीकरणका लागि आवश्यक संरचनाहरु पनि निर्माण गरिनेका कार्यक्रम राखिएको छ । नयाँ योजना निर्माणका लागि सर्वप्रथम निर्माणधिन योजनाहरुको सम्पन्न गर्ने कुरालाई प्राथामिकतामा राखेर समन्वय गरिने छ ।

तालिका नं ३.१: खानेपानी तर्फ नया योजनाहरु (प्राथामिकीकरण)

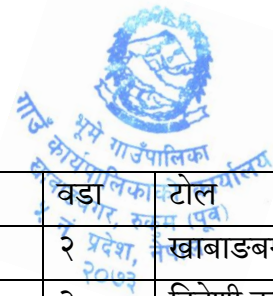
क.स	कृयाकलाप/योजना	वडा	टोल	घरधुरी	जनसंख्या	योजनाको किसिम	कैफियत
१	भूमे १ पाटेखोला	६	महत	३००	५६०	पाईप प्रणाली	
२	झाँक्री खोला ठूलो गाउँ काक्री	२	काक्री	५८	२४५	पाईप प्रणाली	
३	तुनबासा खोला	३	क्याडसी	१२०	५६०	पाईप प्रणाली	
४	चोर खोला	५	सेराबाड	२१६	१२००	पाईप प्रणाली	
५	झम्जा खोला	७	धर्मशला	१५७	८३५	पाईप प्रणाली	

६	लिके खोला	४	काडाँ	२१६	१२००	पाईप प्रणाली
७	सानो शिखा खोला सल्लेरी	९	चुनुबाड	३५	१७५	पाईप प्रणाली
८	कुलधारा ताम्दै	८	ताम्दै	३५	१७५	पाईप प्रणाली
९	चैते खोला	१	लापता	३००	२०००	पाईप प्रणाली
१०	घोरघारघरे खानेपी	१	खुईम	५०	२५०	पाईप प्रणाली
११	सास खोला खानेपानी	२	खाबाडगाउँ	१०५	५२५	पाईप प्रणाली
१२	भैरम मुहान	३	सिमा गाउँ	१००	४६०	पाईप प्रणाली
१३	दोमै खोला	८	दोमै पेदी	१२	३५	पाईप प्रणाली
१४	पुर्खेपानी खानेपानी	८	भलावोट	१५	४०	पाईप प्रणाली
१५	नरिजका खानेपानी	७	लाबाड	३५०	८००	पाईप प्रणाली
१६	जवल छहरा खानेपानी	५	दालिबाड	१०४	४८८	पाईप प्रणाली
१७	कुम खोला	४	काडाँ	३५	१५०	पाईप प्रणाली
१८	मूल खोला	९	खर्क साउनेपानी दुवाचौर	३९	१९७	पाईप प्रणाली
१९	कुलधारा भेडाखोर खानेपानी	८	मेलबोट तलाघारी कुनापानी	३५	२५०	पाईप प्रणाली
२०	खाली खोला	३	झुम्लाबाड	५०	२५०	पाईप प्रणाली
२१	टाकुरा खानेपानी योजना	५	उपल्लोसाकिम	६४	३७०	पाईप प्रणाली
२२	याङ्पो खानेपानी	१	गारबाड वालुवा	४०	३००	पाईप प्रणाली
२३	सुवाखोला खानेपानी	२	जङ्गाडाडाँ	३६	१४५	पाईप प्रणाली
२४	तुसारेनीखोला	४	काडाबागर बस्ती	५०	२००	पाईप प्रणाली
२५	तामारीखोला	७	आग्रीबाडबस्ती			पाईप प्रणाली
२६	गाट्नेखोला	२	सडसर खबाडबगर	९०	३७०	पाईप प्रणाली
२७	धजाहाल्ने खानेपानी	३	तुनबाड	७०	२५०	पाईप प्रणाली
२८	हाँस खेत	४	तल्लो साकिम	१५	५०	पाईप प्रणाली

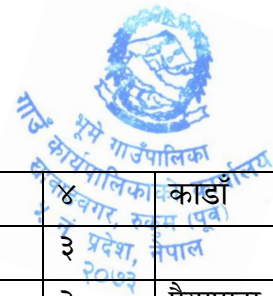
	खानेपानी					
२९	कला कम्द खानेपानी	९	कलाकम्द खानेपान योजना	१५	८६	पाईप प्रणाली
३०	घोर्नेटी खानेपानी	८	नाम्फु	२०	१००	पाईप प्रणाली
३१	किरीखोला	१	पञ्चासे	५०	२५०	पाईप प्रणाली
३२	गमै खोला खानेपानी	७	लाबाडबस्ती	५०	२५५	पाईप प्रणाली
३३	जरिल गैरा	५	मछैना बस्ती	३५	१०४	पाईप प्रणाली
३४	कुलधारा खानेपानी	६	लुडचुड सिमलबोट पोखरापाटा	१०	५०	पाईप प्रणाली
३५	औखर गैरा खानेपानी	५	डालीबाड	१०४	४९५	पाईप प्रणाली
३६	जिमबाड खानेपानी	३	तुनबाड	८०	४२०	पाईप प्रणाली
३७	रुजीखोला	१	रुजीखोला खापा	२५	१५०	पाईप प्रणाली
३८	सुलिवन खापा	२	मोप सुलिवन	१२	४०	पाईप प्रणाली
३९	दानामुल खानेपी	४	गवनपानी काडाँ	२०	१००	पाईप प्रणाली
४०	खेरेखोला आरुवाबड	४	भेरीखोला आरुबाड	१२	३५	पाईप प्रणाली
४१	घुघुटी गैरा खानेपानी	५	ढर्फ	३०	१२०	पाईप प्रणाली
४२	भुसबाड-खानेपानी योजना	१	भूसबाड	१०	५०	पाईप प्रणाली
४३	कालिमाटी मुल	३	क्याड-सी	५०	२५०	पाईप प्रणाली
४४	चापावोट खानेपानी	८	पोखरापाटा दाडपाना	१४	३६	पाईप प्रणाली
४५	नाउली खापा	४	माचौर	२५	१५०	पाईप प्रणाली
४६	गलच्योल खानेपानी	२	गाबाड	२३	८०	पाईप प्रणाली
४७	पधेरा खोला मुहान	३	भूमे ३	७०	३००	पाईप प्रणाली
४८	जुगेपानी खानेपानी	४	तल्लो साकिम	१२०	३५०	पाईप प्रणाली

४९	दोमही खानेपानी	८	दोमहि	१०	३७	पाईप प्रणाली
५०	खामे खोला	९	विजौरा पेदी कोथाप	४०	१८९	पाईप प्रणाली
५१	छहरा खोला	९	छहरा खोला	१२	६०	पाईप प्रणाली
५२	पाता मुल	४	पतामुल	६	१९	पाईप प्रणाली
५३	असारे रिगधाना खर्क	३	रिगधाना	२५	८०	पाईप प्रणाली
५४	बौरै मुहान संरक्षण	३	खर्क पल्टे विसाउना	५०	२२५	पाईप प्रणाली
५५	कोठाबोट	८	कोठाबोट	६	१६	पाईप प्रणाली
५६	तिलाखोला	९	चारखेलने भेडीखर्क च्याडचुड	२२	१३०	पाईप प्रणाली
५७	तल्लो तिला खोला	९	लामाचौर	१९	११५	पाईप प्रणाली
५८	भक्लाखोला	८	भोक्लाखोला	७	२२	पाईप प्रणाली
५९	आरुवोट खोला	९	भरीखाला आरुबाडखाल ससिना	८	४५	पाईप प्रणाली
६०	तिला खोला	९	खाल मसिना	५३	१३८	पाईप प्रणाली
६१	दारे गैरा	८		१८	११२	पाईप प्रणाली
६२	जुम्मली ढुङ्गा	९	गैरीगाउँ	१८	११२	पाईप प्रणाली
६३	भूट्ट छहरा	भूमे ९	गोठिबाड	१३	४४	पाईप प्रणाली
६४	हुनाखोला	भूमे ९	हुनाखोला लुङ्जुला	१२	७२	पाईप प्रणाली
६५	छहराखोला	भूमे ८	छराखोला	१४	५०	पाईप प्रणाली
६७	घट्टेखोला	२	२ नं टोल	१२	३६	पाईप प्रणाली
६८	विष्टलोटे	९	विष्ट डेरा	४५	२७५	पाईप प्रणाली
६९	मानपुर खोला	९	चारखेलने कुन्टे विजौरा	१५	८१	पाईप प्रणाली
७०	फल्लबासी	८	फल्लेबासी	५	१२	पाईप प्रणाली
७१	राम्चे खानेपानी	२	राम्चे	६	२५	पाईप प्रणाली
७२	सिसाघारी खानेपानी	३	सिसाघारी	५०	२२५	पाईप प्रणाली

तालिका नं ३.१: विद्यालय सार्वजनिक तथा संस्थागत तर्फ प्रस्तावित नया योजनाहरू (प्रथामिकिकरण)

क.स	कृयाकलाप/योजनाको नाम	वडा	टोल
१	खाबाडबगर सार्वजनिक शौचालय	२	खाबाडबगर
२	त्रिवेणी बजार सार्वजनिक शौचालय	२	त्रिवेणी काक्री
३	गैरीगाउँ बसपार्क	९	गैरीगाउँ
४	गैरीगाउँ बजार	९	गैरीगाउँबजार
५	मावि कुचिवाड	८	कुचिवाड
६	आ.वि झिम्का	८	झिम्का
७	मा.वि सिमखोला	८	सिमखोला
८	आ.वि कोर्जा	८	कोर्जा
१०	सामुदायिक स्वास्थ्य कार्यालय कोर्जा	८	कोर्जा
११	सामुदायिक स्वास्थ्य कार्यालय कुचिवाड	८	कुचिवाड
१२	महिला भवन कोर्जा	८	कोर्जा
१३	आवि दालिबाड शौचालय	५	डालिबाड
१४	आवि सेराबाड	५	सेराबाड
१५	महिला भवन पानी शौचालय भूमे १	१	लुकुम
१६	आ.वि. रुजीखोला पानी शौचालय भूमे	१	रुजिखोला
१८	आदिबासी जनजाती संग्रहालय	२	काक्री
१९	बाल शिशु भवन उपल्लो साकिम	५	साकिम
२०	महत ठूलो गाउँ	६	महत
२१	दोमही सार्वजनिक शौचालय	३	दोमही
२२	दुवाचौर सार्वजनिक शौचालय	९	दुवाचौर
२३	लाबाड सार्वजनिक शौचालय	७	लाबाड
२४	भेरीखोला सार्वजनिक शौचालय	९	चुन्बाड
२५	सिसाघारी सार्वजनिक शौचालय	९	भेरीखोला
२७	लाकुरी चौर मोराबाड सार्वजनिक शौचालय	३	मोराबाड
२८	सिमलबोट सार्वजनिक शौचालय	८	सिमबोट
२९	गुणाम सार्वजनिक शौचालय	७	गुणाम
३०	महिला भवन कुचिवाड सार्वजनिक शौचालय	८	कुचिवाड
३१	काडाँ दलित बस्ती सार्वजनिक शौचालय	४	काडा
३२	धहबाड काडाँ सार्वजनिक शौचालय	४	काडाँ
३३	चौतारा काडाँ सार्वजनिक शौचालय	४	काडा

३४	जेदिखोला सार्वजनिक शौचालय	४	काडाँ
३५	पैयापाटा सार्वजनिक शौचालय	३	पैयापाटा
३६	एकले घर सार्वजनिक शौचालय	३	पैयापाटा
३८	तल्लो साकिम सार्वजनिक शौचालय	४	तल्लो साकिम
३९	ठूलो गाउँ सिमा सर्वजनिक शौचालय त्र	३	सिमा
४०	सुनार टोल	३	सिमा
४१	घट्टेखोला झुम्लाबाड	३	झुम्लाबाड
४२	ठूलो गाउँ	३	सिमा
४१	ठूलो गाउँ	३	सिमा

तालिका नं ३.१: सरसफाई तथा स्वच्छता तर्फ प्रस्तावित नया योजनाहरु: (प्रथामिकिकरण)

क.स	कृयाकलाप/योजनाको नाम	वडा	कैफियत
१	फोहोर व्यवस्थापनको लागि डम्पिङको व्यवस्थापन	७	
२	फोहोर व्यवस्थापनको लागि डम्पिङको व्यवस्थापन तथा ढल निकास	२	
३	भकारो सुधारको लागि सिमिन्ट वितरण	९	
४	सेराबाड ढल निकास	५	
५	तल्लो साकिम ढल निकास	४	
६	उपल्लो साकिम ढल निकास	५	
७	महत ठुलो गाउँ ढल निकास	६	
८	धर्मशाला ढल निकास	७	
९	काडाँगाउ ढल निकास	४	
१०	फोहोर व्यवस्थापनको लागि डम्पिङ व्यवस्थापन	१	

३.१.२ निर्माणाधिन खानेपानी योजनाहरुको मर्मत सम्भार, सुचारुपन र दिगोपन

भूमेगाउँपालिका निर्माणाधिन सम्पूर्ण खानेपानी योजनाहरुको दिगोपन र सूचारुपनलाई कायम राख्न विविध क्षमता विकासका कार्यक्रमहरु संचालन गरिनेछ -

३.१.३ खानेपानी सूरक्षा योजना, गुणस्तर पहिचान तथा गुणस्तर सुनिश्चितता

समुदायले प्रयोग गरिरहेका सम्पूर्ण खानेपानी प्रणाली, निर्माणाधिन र प्रस्तावित खानेपानी योजनाहरूमा खानेपानी सुरक्षा योजना लागु गरिने छ । सुरक्षा योजना कार्यान्वयनका लागि अति आवश्यक खानेपानी गुणस्तर परीक्षणका लागि गाउँपालिकाका केही प्राविधिक कर्मचारीहरूलाई पानी गुणस्तर परीक्षण तालिममा सहभागी गराएर गाउँपालिकामा खानेपानी गुणस्तर परीक्षणको व्यवस्था मिलाइने छ । पानी परीक्षण पश्चात पानीको गुणस्तर कायम गर्न विभिन्न कार्यक्रमहरू सन्चालनका साथै आवश्यक खानेपानी योजनाहरूमा पानी शुद्धिकरण कार्यक्रम समेत कार्यान्वयन गरिनेछ ।

३.२ सरसफाइ योजनाहरूको पहिचान तथा योजना

३.२.१ घरायसी शौचालय निर्माण तथा स्तरोन्नति

घरायसी शौचालयहरू निर्माण तथा स्तरोन्नतिका लागि अनुगमन समिति बनाएर चर्पी नभएका घरहरूलाई निश्चित समय दिएर बनाउन प्रोत्साहित गरिने छ र चर्पी नबनाउने घरहरूलाई रणनीतिमा उल्लेख भए बमोजिम कार्वाहीको प्रक्रिया अगाडी बढाइने छ । समुदायको लागत लाई मध्यनजर गर्दा बाह्य सामग्री खरिदका लागि मात्र रु १,५०० प्रति शौचालय अनुमान गरिएको छ ।

तालिका नं ३.२ नयाँ निर्माण तथा स्तरोन्नति गरिने शौचालयहरूको विवरण

क्र.स	शौचालय नभएका घर	कच्ची सामान्य शौचाय सुधार	जम्मा संख्या	अनुमानित लागत
१	११३	४१८	५३१	२३०१८०००।-

३.३.२ संस्थागत शौचालय (विद्यालय, स्वास्थ्य संस्था, सार्वजनिक) निर्माण तथा स्तरोन्नति

सार्वजनिक तथा संस्थागत शौचालय निर्माण, संचालन तथा मर्मतका लागि सम्बन्धीत संस्थाहरूलाई जिम्मेवार बनाइने छ । धेरै जस्तो स्थानमा शौचालयहरू भएको तथा संचालनको अवस्था खराब रहेको र संरचनाहरू बाल मैत्रि, अपाङ्ग मैत्रि तथा महिला मैत्रि नभएको अवस्थामा मर्मत सम्भार तथा स्तरोन्नतिका अलावा सार्वजनिक शौचालयहरूको हकमा भने मर्मत सम्भारको सुनिश्चितता पछि मात्र निर्माण गरिने छ ।

तालिका नं ३.३ संस्थागत शौचालय निर्माण तथा मर्मत विवरण

क्र.स	कृयाकलाप/योजना	वडा नं	अनुमानित लागत
क	सार्वजनिक शौचालय	२	३००००००

१	नयाँ सार्वजनिक शौचालय निर्माण जम्मा १० वटा १,५००,००० प्रति शौचालय		१५००००००
ख	विद्यालय सरसफाई(सामुदायिक)		
	विद्यालय शौचालय नयाँ निर्माण(६ वटा)		४८०००००
	विद्यालय शौचालय मर्मत /सुविधा थप (३३ वटा विद्यालय)		६६०००००
ग)	स्वास्थ्य संस्था सरसफाई		
	सम्पूर्ण स्वास्थ्य संस्था शौचालय मर्मत- ११ वटा		३३०००००
घ)	सार्वजनिक संस्था सरसफाई		
	सरकारी कार्यालय शौचालय मर्मत सुविधा थप		३३०००००
	जम्मा		३६००००००।-

३.३.३ व्यवस्थित ठोस फोहोर व्यवस्थापन योजना

ठोस फोहोर व्यवस्थापनका सम्बन्धमा गाउँपालिकामा तत्कालका लागि केही प्रवर्धनात्मक कार्यक्रमहरु मात्र प्रस्ताव गरिए पनि ठोस फोहोर व्यवस्थापनका लागि छिमेकी सिस्ने गाउँपालिका संग समन्वय गरेर व्यवस्थित ल्याण्डफिल साइट निर्माण गर्न प्रस्ताव गरिएको छ । हालको लागि मध्येलोकमार्ग वरपरका शहरिकरणको प्रकृत्यामा रहेका स्थानका समुदायबाट निस्कने फोहोरहरुलाई व्यवस्थापनका लागि व्यवस्थित ल्याण्डफिल र फोहोर ढुवानीको व्यवस्था गर्नका लागि गाउँपालिकाले योजना बनाउने छ भने अन्य समुदायहरु भने स्वयम समुदायले नै फोहोरको बर्गिकरण गरी कम्पोष्ट बनाउने, पुन प्रयोग गर्ने र घर घरमा फोहोर खाडल बनाइ व्यवस्थित गर्न अभियानका रुपमा स्थानीय संघ संस्था आमा समूहहरुलाई अगुवाई गर्न लगाइने छ । गाउँपालिका स्तरीय वास समन्वय समितिको सिफारिसमा सफा र स्वच्छ टोल हरुलाई गाउँपालिकाको वास कोषबाट वार्षिक रुपमा पुरस्कृत गर्ने कार्यक्रम पनि राखिनेछ ।

३.३.४ व्यवस्थित ढल व्यवस्थापन योजना

भूमे गाउँपालिकामा आगामी ५ बर्ष भित्र करिव १० प्रतिशत समुदायलाई ढल निकासको सुविधा उपलब्ध गराउने लक्ष्य लिइएको छ । बांकी ९० प्रतिशत समुदाय भने अझै पनि ग्रामिण बस्तिको रुपमा नै बसोबास गरि

रहेका छन् र उनिहरू २ खाल्डे चर्पीको प्रयोग गरी शौचालयको लेदो लाई मलको रूपमा नै प्रयोग गर्नेछन् भन्ने अनुमान गरिएको छ ।

३.३.५ महिनावारी स्वच्छता व्यवस्थापन योजना

घरधुरी सर्वेक्षण र छलफलका क्रममा पाएको तथ्यहरूका आधारमा धेरै जसो महिलाहरू पुर्न प्रयोग गर्न सकिने कपडाको प्रयोग गर्ने गरेका छन् र युवतिहरूमा भने स्यानिटरी प्याडको प्रयोग गर्ने गरेको पाइएको छ तर प्रयोग गरी सके पछिको व्यवस्थापनको अवस्था नाजुक रहेको छ । महिनावारी व्यवस्थापनका लागि पुनःप्रयोग गरिने कपडाको स्वच्छतामा भने केही प्रश्नहरू खडा भएका छन् । यसकारणले आर्थिक अवस्थामा सुधार गरी कुहिने खालको स्यानिटरी प्याड प्रयोग गर्नलाई भने प्रोत्साहन गर्नका लागि आमा समूहहरूमा वकालत गरिने छ ।

विद्यालयहरूमा भने स्यानिटरी प्याडको प्रयोग गर्ने नगरेको अहिले सम्म विद्यालयमा महिनावारी व्यवस्थापनको अवस्था नाजुक रहेकोले आ.व आर्थिक वर्षमा वजेट छुट्याई महिनावारी व्यवस्थापनका योजनाहरू कार्यान्वयन गरिने छ ।

३.३.६ साबुनपानीले हात धुने कार्य योजना

भूमे गाउँपालिकामा खाना खानु भन्दा अगाडी साबुन पानीले हात धुने घरपरिवारको करिब २९८० रहेको छ । साबुनपानीले हात धुने घरपरिवारको अवस्था सन्तोषजनक रहेको भए पनि खाना खानु भन्दा अगाडी हात धुने परिवारको संख्या सत प्रतिशत गरिनु पर्ने देखिएको छ । यस कार्यका लागि विद्यालयहरूमा विद्यार्थीहरूद्वारा र समुदायहरूमा खानेपानी तथा सरसफाई उपभोक्ता समिति, आमा समूहहरू द्वारा अभियानको रूपमा सन्चालन गरिने छ ।

३.४ विपद जोखिम व्यवस्थापन तथा जलवायु परिवर्तन अनुकूलन योजना

३.४.१ विपद जोखिम व्यवस्थापन

यस गाउँपालिकामा विविध प्रकारका विपदहरूको संभावना विद्यमान रहेका छन् । खडेरी, आगलागी, भुकम्प आदि विपदहरू बारम्बार दोहोरि राख्ने विपदहरू हुन । बाढी पहिरो भुकम्प जस्ता ठुला प्रकोपको बेलामा खानेपानी र सरसफाइको क्षेत्रमा ठुलो असर गर्ने गरेका र व्यवस्थित गर्न नसकेमा विपदले भन्दा पनि त्यस पछिको असरले ज्यान जोखिममा परेका प्रशस्त उदाहरणहरू छन् । त्यसैले बिपदका बेलामा पर्न आउने समस्यालाई ध्यानमा राखि पुर्व तयारी सहितको विपद व्यवस्थापन योजना बनाई राख्नु अनिवार्य देखिएको छ । खानेपानी र सरसफाइविपद व्यवस्थापन जोखिम न्युनिकरणका लागि उल्लेखित कार्यक्रमहरू विभिन्न सरोकारवाला निकायहरूको समन्वयमा गाउँपालिकामा संचालन गरिने छ ।

- गाउँपालिका तथा वडा स्तरीय समिति तथा उपसमितिहरूलाई आपतकालिन समयमा खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छताको क्षेत्रमा गर्नु पर्ने पूर्व तयारी बिषयमा तालिम उपलब्ध गराइ समन्वय समितिहरूको क्षमता र सीप अभिवृद्धि गराइने छ ।
- विभिन्न क्लस्टरहरूसँग वास क्लस्टरको समन्वय गराउने ।
- विपद् सम्बन्धी तयार भएको रणनीतिक कार्य योजनालाई अद्यावधिक गर्ने ।
- गाउँपालिका तथा वडा स्तरमा जोखिमको नक्सांकन गर्ने ।
- पियूष, वाटरगार्ड जस्ता क्लोरिनेसन गर्ने औषधिको भण्डारण मजबुत राख्ने ।
- तुरुन्त तयार गर्न सकिने डिजाइनको चर्पी निर्माण गर्ने सामग्रीहरूको भण्डारण गर्ने ।
- पानीको गुणस्तर जाँच्ने विधि-औजार-उपकरणको व्यवस्था गर्ने ।
- सहजकर्ता-स्वयंसेवकहरू तालिम दिइ विपद्को अवस्थामा खानेपानी सरसफाइ तथा स्वच्छताका निमित्त परिचालन गर्ने ।
- मानवीय सहयोगको लागि क्षमता अभिवृद्धि गर्ने र भविष्यमा हुन सक्ने विपद्को लागि तालिम प्राप्त मानव संसाधन तैयारी अवस्थामा राख्ने ।
- आपतकालिन अवस्थाको लागि तय गरिएका खुला स्थानहरूको पहिचान र जानकारी सम्पूर्ण समुदायमा गराउने
- गाउँपालिका विपद जोखिम जगेडा कोष व्यवस्थापन गर्ने ।
- सूचना व्यवस्थापन ब्यवस्थित गर्ने ।
- विपद्को बेला साबुन पानीले हात धुने, सफा पानी, सुविधाको उचित मर्मत सम्भार र ठोस र तरल फोहोरमैला व्यवस्थापनमा ध्यान दिने ।

३.४.२ जलवायु परिवर्तन अनुकूलन

राष्ट्रिय तथा अन्तराष्ट्रिय अध्ययन अनुसन्धानले नेपाल विश्वमा नै जलवायु परिवर्तनको असरको उच्च जोखिममा रहेको बताइरहेका छन् । एकल प्रयासले मात्र जलावायु परिवर्तनको असरलाई रोक्न नसकिने हुँदा जलवायु परिवर्तनलाई आत्मसात गर्दै अनुकूलनको तयारी अवस्थामा रहनुको विकल्प छैन । तसर्थ निम्न उल्लेखित कार्यहरू संचालन गरी जलवायु परिवर्तनका असरहरूको अनुकूलन गरिनेछ ।

- जलाधार क्षेत्रहरूको संरक्षण र प्रवर्धन गर्दै उच्च क्षेत्रहरूमा पानी पुनर्भरण पोखरीहरू निर्माण गर्ने
- बृक्षारोपण तथा बन संरक्षण गर्ने
- मानिसहरूलाई पानीको समुचित प्रयोगमा चेतना अभिवृद्धिका कार्यक्रम संचालन गर्ने
- परम्परागत मुलहरूको संरक्षण गर्ने
- खोला नालाहरू नियन्त्रणका लागि जैविक बाँधहरू निर्माण गर्न प्रश्रय दिने
- प्लास्टिक जन्य बस्तुको अधिक प्रयोगमा नियन्त्रण गर्ने

३.५ बैकल्पिक प्रविधि

खानेपानी तथा सरसफाइको क्षेत्रको दिगो व्यवस्थापनका लागि नविनतम अनुसन्धान गर्नु र अन्य स्थानमा प्रयोग भई उपयोगी भएका प्रविधिहरू अवलम्बन गर्नु आवश्यक देखिएको छ । यस्ता प्रविधिहरू वतावरणमैत्रि, प्रयोगकर्तामैत्रि, आर्थिक रूपमा सवल, कार्यान्वयन गर्न सहज, मर्मत सम्भार गर्न सहज हुनु अनिवार्य छ । अन्य स्थानहरूमा अवलम्बन गरी उपयोगी भएको तपसिलका प्रविधिहरू अवलम्बन गर्नु गाउँपालिका तत्पर देखिएको छ ।

तालिका नं ३.४ खानेपानीका बैकल्पिक प्रविधिहरू

योजनाको प्रकार	बैकल्पिक प्रविधिहरू	कैफियत
खानेपानी योजना	आकाशे पानी संकलन सौर्य वा विद्युतिय पानी तान्ने प्रविधि पानीको बहुउपयोग गरिने प्रविधि	पानीको पहुँच नपुगेका, अति विपन्न समुदायलाई प्राथमिकता
सार्वजनिक र संस्थागत खासस्व	लैगिंकमैत्रि, अपाङ्गमैत्रि, तथा बालमैत्रि संरचना	पानीको उपलब्धता नियमित मर्मत सम्भार व्यवस्था
वातावरणिय सरसफाइ	चर्पि (इकोसान, शुलभ, सुख्खा) को कम्पोष्टिङ्ग प्रविधि ठलनिकास व्यवस्थापन खेर गएको पानीको करेसाबारीमा प्रयोग	स्थानीयश्रोत साधनहरूको अधिकतम प्रयोग तथा दिगो विकास पद्धति
पुनर्भरण पोखरी प्रविधि	जलाधार क्षेत्रको उच्चतम क्षेत्रहरूमा पोखरीहरू तथा कुलोहरूको निर्माण	गाइवस्तुलाई पानी समेत खुवाउन मिल्ने सुरक्षित संरचना
योजना तथा जलाधार क्षेत्र संरक्षण	जैविक संरक्षणका उपायहरू बृक्षारोपण	माटो बग्न नदिने प्रविधिको प्रयोग तथा सतहमा बग्नेपानी नियन्त्रण

	श्रोतहरूको बारबन्देज तथा संरक्षण	
धुँवा रहित चुल्हो	माटोको धुँवा रहित चुल्हो फलामको धुँवा रहित चुल्हो	स्थानीय मिस्त्रहरूको क्षमता विकास समुदायको चेतना अभिवृद्धि
गोबर ग्याँस	विभिन्न साइजका गोबर ग्याँस	गोबर ग्याँस कम्पनिहरू संगको सम्बन्ध

३.६ पालिका स्तर तथा समुदाय स्तर क्षमता विकास योजना

३.६.१ पालिका स्तर क्षमता अभिवृद्धि योजना

गाउँपालिकामा खानेपानी तथा सरसफाइ कार्य सम्पादनका लागि कर्मचारीहरू हालको लागि रुकमेली विकास केन्द्र नेपालको सहकार्यमा व्यवस्था गरिएको छ । तथापि खानेपानी र सरसफाइका पूर्वाधारहरूको विकासका लागि गाउँपालिकाको योजना तथा प्राविधिक शाखा जिम्मेवार निकाय रहेको छ । आगामी दिनमा ठोस तथा तरल फोहोर व्यवस्थापन कार्य सम्पादनको प्रयोजनका लागि वातावरण तथा सरसफाइ शाखा गठन गरी त्यसमा कार्यरत कर्मचारीहरूका लागि खानेपानी र वातावरणिय सरसफाइ सम्बन्धि तालिम, पानी परीक्षण, फोहोर मैला व्यवस्थापन, ल्याण्डफिल साइट व्यवस्थापन र ढल फोहोर शुद्धीकरण सम्बन्धी तालिम तथा क्षमता अभिवृद्धिका साथै सूचना व्यवस्थापन तालिमको व्यवस्था गरी क्षमता अभिवृद्धि गरिने छ ।

३.६.२ समुदाय स्तर क्षमता अभिवृद्धि योजना

समुदायस्तरमा तालिमहरू केही छानिएका व्यक्तिहरू मात्र संलग्न हुने औपचारिक र खर्चिला कार्यक्रमहरू भन्दा अभियानका रूपमा सबै समुदायहरूलाई समेटने कार्यक्रमहरू गरिने छ । तथापि केही क्षमता विकासका क्रियाकलापहरू गाउँसभाको निर्णय र प्राथमिकताको आधारमा वडाहरूको सिफारिस र गाउँपालिका वास समन्वय समिति र गाउँ कार्यपालिकाको निर्णय पश्चात वार्षिक कार्यक्रममा समावेश गरी गरिने छ ।

- मर्मत सम्भार कार्यकर्ता तालिम (२ वटा
- उपभोक्ता समिति व्यवस्थापन तथ लेखातालिम (२ वटा
- खानेपानी सुरक्षा योजना तालिम (२ वटा
- लैंगिक समानता तथा समाजकि समावेसिकरण तालिम (२ वटा
- पूर्ण सरसफाइ, सरसफाइ तथा स्वच्छता (२ वटा
- जलवायु परिवर्तन अनुकुलन तथा प्रकोप जोखिम न्यूनीकरण तालिम आदि (२ वटा
- MWater MIs को प्रयोग र संचालन तालिम

३.७ पुरक विषय सवाल cross-cutting Issues र सम्बोधन योजना

यस गाउँपालिकामा खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छताका सवालमा तल उल्लेखित पुरक विषय वा सवालहरू विद्यमान रहेका छन् जसलाई सम्बोधन गर्ने योजना यो वास योजनामा परिकल्पना गरिएको छ ।

३.७.१ लैंगिक तथा समावेशिकरण मुलप्रवाहिकरण

यस वास योजनामा खानेपानी तथा सरसफाइका सेवाको न्यायोचित वितरण तथा उपभोग गर्ने सवालमा समेत बिचार पुऱ्याएर योजना छनौट तथा कार्यान्वयन र मर्मत सन्चालन प्रक्रिया र नीति निर्माण तहमा पछाडि पारिएका समुदायहरूको संलग्नतालाई प्रत्याभुति गरिने छ । योजनाको प्राथमिकिकरणको पहिलो बुदाँमा नै पछाडि पारिएका र हाल सम्म उपभोगको अधिकारबाट वन्चित समुदायलाई प्राथमिकतामा राख्ने उल्लेख गरेर जातिय, धार्मिक र अति गरिबीको कारणले बन्चितमा परेका समुदायहरूमा पहिलो चरणमा नै कार्यक्रमहरू प्रस्ताव गरी कार्यान्वयनमा जाने परिकल्पना गरिएको छ ।

संविधानमा नै व्यवस्था भए बमोजिम महिलालाई नीति निर्माण तहमा आवद्ध गराउनका लागि विभिन्न समितिहरूको पदाधिकारीमा अनिवार्य संलग्नताको नीतिका अलावामहिला मैत्रि वास सेवा निर्माणमा पनि बिशेष ध्यान दिईने छ ।

३.७.२ प्रयोगकर्ता मैत्रि संरचना निर्माण योजना

यस वास योजना कार्यान्वयनको शिलशिलामा निर्माण हुने सम्पूर्ण खानेपानी तथा शौचालयका संरचनाहरू प्रयोगकर्ता मैत्रि हुनेछन् ।

महिला मैत्रि वास सेवा	<ul style="list-style-type: none"> • युरिनल सहितको महिला पुरुषका लागि बेग्ला बेग्लै शौचालय • पुरुषको युरिनल करिब ३ फिटको उचाइमा भने महिलाको भुइँमा टायल लगाएको हुनु पर्ने • महिला युरिनलको तरल पदार्थ राम्रो संग बग्ने गरी भिरालोपन मिलाएको हुनुपर्ने • शौचालयको ढोका खुला हुंदा पनि चर्पी कोठा र युरिनल बाहिरबाट नदेखिने गरी डिजायन गरिएको हुनु पर्छ • चर्पीको प्रत्येक कोठामा स्यानिटर प्याड राख्नको लागि ढकन भएको बाल्टिन अनिवार्य राखिएको हुनु पर्नेछ • शौचालयको कोठामा पर्याप्त ठाउँ राखिएको हुनु पर्छ
बालमैत्रि वास सेवा	<ul style="list-style-type: none"> • विभिन्न उमेर समूहका बच्चाहरूका लागि हात धुने बेसिन र धाराको साइजमा विविधता हुनुपर्ने • शौचालयका भित्तहरूमा विभिन्न रंगिन सन्देशमुलक चित्रहरू कोरिएको हुनु पर्छ
अपाङ्गमैत्रि वास सेवा	<ul style="list-style-type: none"> • कोठाको साइज सामान्य भन्दा ठुलो हुनु पर्ने जसले गर्दा हिल चेर सजिलै घुमाउन सकियोस • शौचालय जाने बाटो र वरण्डा हिल चेर सजिलै जाने गरि च्चमउ सहितको फराकिलो बनाउनु पर्ने • भित्रि कोठाको भित्ताहरूमा ह्याण्डलहरू राखिएको हुनु पर्दछ जसको कारणले शारिरिक अशक्तता भएका व्यक्तिले सहजताक साथ चर्पी प्रयोग गर्न सकुन • दृष्टि विहिनहरूका लागि विशेष चिन्ह भएको वाटो निर्माण गर्नु पर्ने
अन्य	<ul style="list-style-type: none"> • ढोकाको साइज सबै साइजका व्यक्तिलाई मध्यनजर गरी बनाउन पर्ने • ढोका बाहिर नै हातधुने बेसिन राखिनु पर्ने

- ढोका जहिलेपनि भित्र तिर खोलिन पर्ने र ह्याण्डल दाहिने हात तिर पारिनु पर्ने
- हात धोएको पानी युरिनल भएर बग्ने बनाउनु पर्ने

अध्याय: ४ संस्थागत संरचना र क्षमता अभिवृद्धि

४.१ गाउँपालिकाको वास संरचना

भूमे गाउँपालिकामा खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छताको क्षेत्रमा कार्य गर्नका लागि बेग्लै वास एकाइ नभए पनि गाउँपालिकाको खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता रणनीतिक कार्ययोजना २०७४ बमोजिम गाउँपालिकाको बजेट तथा गैरसरकारी संस्थाहरूको प्राविधिक सहयोगमा कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि एक जना पालिका वास संयोजक र सरसफाई उत्प्रेरकहरूको व्यवस्था गरिएकोको छ । पालिकास्तरमा गाउँपालिका अध्यक्षको अध्यक्षता र वडास्तरमा सम्बन्धित वडाअध्यक्षको अध्यक्षतामा खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता समिति गठन भएका छन् । आगामी दिनमा वास कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागि गाउँपालिकामा बेग्लै संरचना तयार गरी कार्य सन्चालन गरिनु अपरिहार्य भएको छ ।

४.२ गाउँपालिकामा वास क्षेत्रमा कार्यरत अन्य संस्थाहरू र कार्यक्रम

भूमे गाउँपालिकामा खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता क्षेत्रमा विशेष कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने संस्था रुकमेली विकास केन्द्र रहेको छ भने क्षेत्रगत रुपमा बहुउद्देश्यीय समाज विकास केन्द्र, झुम्लाबाड भिलेज फाउण्डेशन, मिक् नेपालले समेत केही कार्यक्रम र अभियान सञ्चालन गरिरहेको छ ।

वास योजनापछि गाउँपालिकाबाट कार्यान्वयन हुने सघन कार्यक्रमबाट प्रत्येक घरमा चर्पी निर्माण भई आधारभूत सरसफाई र स्वच्छतामा पहुच पुगेको हुनेछ र खुला दिसामुक्त भएका समुदायमध्ये ९० प्रतिशतले निरन्तरता पाउनेछन् ।

लक्षित क्षेत्रका जनसंख्यामा आधारभूत र सुरक्षित खानेपानीको सुविधामा पहुच पुगेको हुनेछ र ३ वटा समुदाय सुरक्षित पानी पिउने समुदायको रुपमा घोषणा भएको हुनेछ ।

३ वटा विद्यालय र १ वटा स्वास्थ्य संस्थाहरूमा उपयुक्त र प्रभावकारी व्यवस्थापन गरिएका खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता सुविधाहरू निरन्तर प्रयोगमा रहनेछन् ।

गाउँपालिका खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छतालाई सबलिकरण गर्न गाउँपालिका खानेपानी सरसफाई तथा स्वच्छता सम्बन्धी योजना निर्माण भई कार्यान्वयन भएको हुनेछ ।

४.३ गाउँपालिकाको वास संयुक्त कोष

गाउँपालिका वास समन्वय समितिको रोहवरमा गाउँपालिकामा वास संयुक्त कोषको स्थापना गरिने छ । उक्त कोष वास क्षेत्रमा कार्यक्रम संचालन गर्न चाहने अन्य संघ संस्थाहरूको पनि सहयोगको अपेक्षा गरिएको छ । सो कोषको रकम केवल खानेपानी सरसफाई र

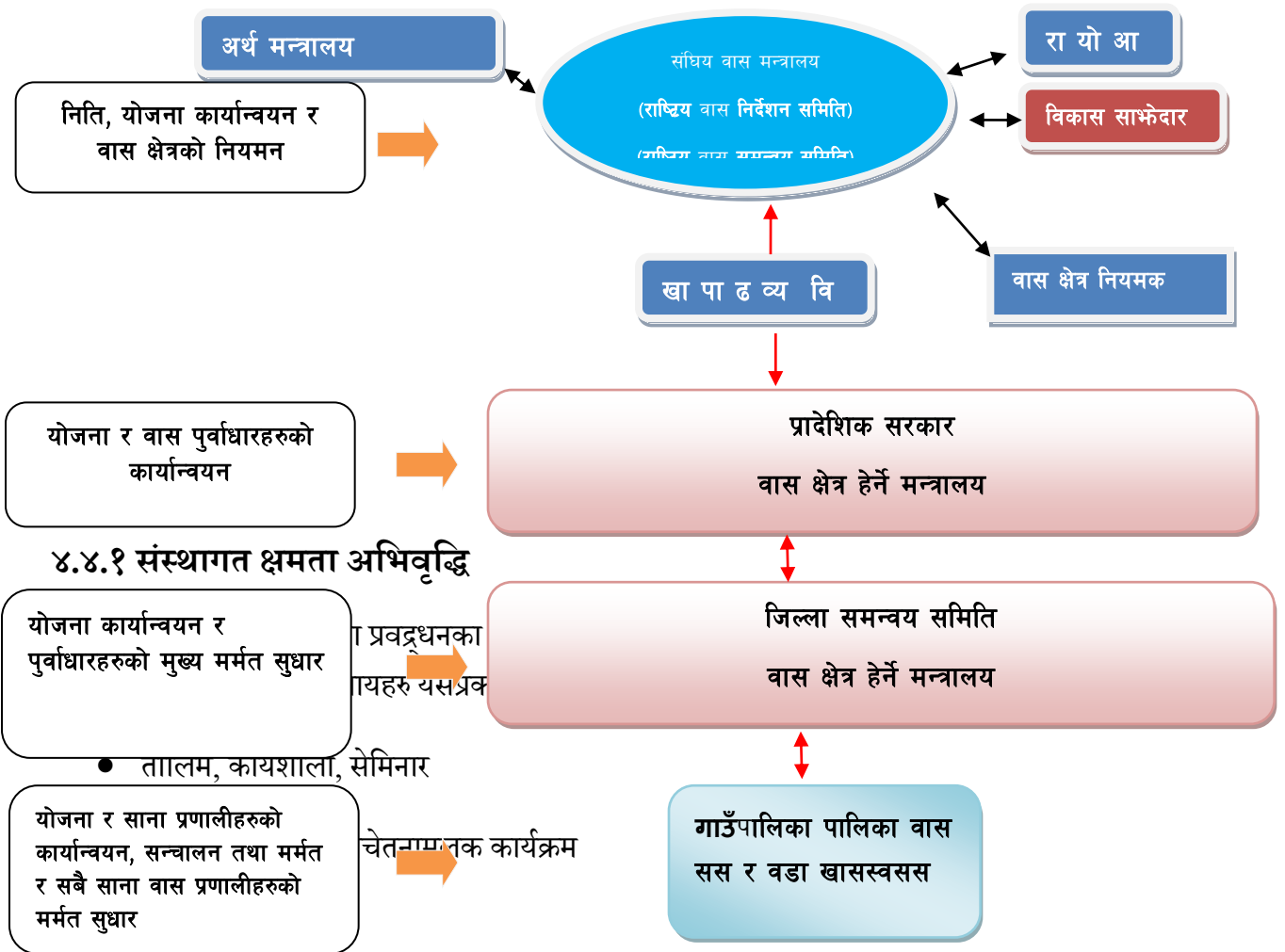
स्वच्छता प्रवर्धनमामात्र गरिने छ । वास समन्वय समितिले कोष संचालन निर्देशिका तयार गरी कोषको परिचालन तथा व्यवस्थापन गर्नेछ ।

४.४ संस्थागत संरचना तथा क्षमता विकास आवश्यकता

४.४.१ संस्थागत संरचना

वास क्षेत्रमा कार्यक्रम योजना बनाउन, कार्यान्वयन र अनुगमन गर्नका लागि नेपाल सरकारले निम्न संरचनाहरू स्थापना गरेको छ ।

चित्र ४.१ “वास” सेवाहरूको लागि संघीय संरचनामा विभिन्न तहको भूमिका र जिम्मेवारी

- सरसफाइ प्रदर्शनी, महोत्सव,
- अवलोकन भ्रमण
- स्व(लेखाजोखा अभ्यास)

- खानेपानी शुद्धता मापन सम्बन्धी तालिमहरू

अनुसूचिहरु

अनुसूचि: ५.१ प्रस्तावित नयाँ खानेपानी योजनाहरु

क.स	कृयाकलाप/योजना	वडा	टोल	घरधुरी	जनसंख्या	योजनाको किसिम	कैफियत
१	भूमे १ पाटेखोला	६	महत	३००	५६०	पाईप प्रणाली	
२	झाँक्री खोला ठूलो गाउँ काक्री	२	काक्री	५८	२४५	पाईप प्रणाली	
३	तुनबासा खोला	३	क्याडसी	१२०	५६०	पाईप प्रणाली	
४	चोर खोला	५	सेराबाड	२१६	१२००	पाईप प्रणाली	
५	झम्जा खोला	७	धर्मशला	१५७	८३५	पाईप प्रणाली	
६	लिके खोला	४	काडाँ	२१६	१२००	पाईप प्रणाली	
७	सानो शिखा खोला सल्लेरी	९	चुनुबाड	३५	१७५	पाईप प्रणाली	
८	कुलधारा ताम्दै	८	ताम्दै	३५	१७५	पाईप प्रणाली	
९	चैते खोला	१	लापता	३००	२०००	पाईप प्रणाली	
१०	घोरघारघरे खानेपी	१	खुईम	५०	२५०	पाईप प्रणाली	
११	सास खोला खानेपानी	२	खाबाडगाउँ	१०५	५२५	पाईप प्रणाली	
१२	भैरम मुहान	३	सिमा गाउँ	१००	४६०	पाईप प्रणाली	
१३	दोमै खोला	८	दोमै पेदी	१२	३५	पाईप प्रणाली	
१४	पुर्खेपानी खानेपानी	८	भलावोट	१५	४०	पाईप प्रणाली	
१५	नरिजका खानेपानी	७	लाबाड	३५०	८००	पाईप प्रणाली	
१६	जवल छहरा खानेपानी	५	दालिबाड	१०४	४८८	पाईप प्रणाली	
१७	कुम खोला	४	काडाँ	३५	१५०	पाईप प्रणाली	
१८	मूल खोला	९	खर्क साउनेपानी दुवाचौर	३९	१९७	पाईप प्रणाली	
१९	कुलधारा भेडाखोर खानेपानी	८	मेलबोट तलाघारी कुनापानी	३५	२५०	पाईप प्रणाली	
२०	खाली खोला	३	झुम्लाबाड	५०	२५०	पाईप प्रणाली	
२१	टाकुरा खानेपानी योजना	५	उपल्लोसाकिम	६४	३७०	पाईप प्रणाली	

२२	याङ्पो खानेपानी	१	गारबाड वालुवा	४०	३००	पाईप प्रणाली
२३	सुवाखोला खानेपानी	२	जङ्गाडाडाँ	३६	१४५	पाईप प्रणाली
२४	तुसारेनीखोला	४	काडाबागर बस्ती	५०	२००	पाईप प्रणाली
२५	तामारीखोला	७	आग्रीबाडबस्ती			पाईप प्रणाली
२६	गाट्नेखोला	२	सडसर खबाडबगर	९०	३७०	पाईप प्रणाली
२७	धजाहाल्ने खानेपानी	३	तुनबाड	७०	२५०	पाईप प्रणाली
२८	हाँस खेत खानेपानी	४	तल्लो साकिम	१५	५०	पाईप प्रणाली
२९	कला कम्द खानेपानी	९	कलाकम्द खानेपान योजना	१५	८६	पाईप प्रणाली
३०	घोर्नेटी खानेपानी	८	नाम्फु	२०	१००	पाईप प्रणाली
३१	किरीखोला	१	पञ्चासे	५०	२५०	पाईप प्रणाली
३२	गमै खोला खानेपानी	७	लाबाडबस्ती	५०	२५५	पाईप प्रणाली
३३	जरिल गैरा	५	मछैना बस्ती	३५	१०४	पाईप प्रणाली
३४	कुलधारा खानेपानी	६	लुडचुड सिमलबोट पोखरापाटा	१०	५०	पाईप प्रणाली
३५	औखर गैरा खानेपानी	५	डालीबाड	१०४	४९५	पाईप प्रणाली
३६	जिमबाड खानेपानी	३	तुनबाड	८०	४२०	पाईप प्रणाली
३७	रुजीखोला	१	रुजीखोला खापा	२५	१५०	पाईप प्रणाली
३८	सुलिवन खापा	२	मोप सुलिवन	१२	४०	पाईप प्रणाली
३९	दानामुल खानेपानी	४	गवनपानी काडाँ	२०	१००	पाईप प्रणाली
४०	खैरेखोला आरुवाबड	४	भेरीखोला आरुबाड	१२	३५	पाईप प्रणाली
४१	घुघुटी गैरा खानेपानी	५	ढर्फ	३०	१२०	पाईप प्रणाली
४२	भुसबाड खानेपानी योजना	१	भूसबाड	१०	५०	पाईप प्रणाली
४३	कालिमाटी मुल	३	क्याडसी	५०	२५०	पाईप प्रणाली
४४	चापावोट खानेपानी	८	पोखरापाटा दाडपाना	१४	३६	पाईप प्रणाली
४५	नाउली खापा	४	माचौर	२५	१५०	पाईप प्रणाली
४६	गलच्योल खानेपानी	२	गाबाड	२३	८०	पाईप प्रणाली
४७	पधेरा खोला मुहान	३	भूमे ३	७०	३००	पाईप प्रणाली
४८	जुगेपानी खानेपानी	४	तल्लो साकिम	१२०	३५०	पाईप प्रणाली
४९	दोमही खानेपानी	८	दोमहि	१०	३७	पाईप प्रणाली

५०	खामे खोला	९	विजौरा पेदी कोथाप	४०	१८९	पाईप प्रणाली
५१	छहरा खोला	९	छहारा खोला	१२	६०	पाईप प्रणाली
५२	पाता मुल	४	पतामुल	६	१९	पाईप प्रणाली
५३	असारे रिगधाना खर्क	३	रिगधाना	२५	८०	पाईप प्रणाली
५४	बौरै मुहान संरक्षण	३	खर्क पल्टे विसाउना	५०	२२५	पाईप प्रणाली
५५	कोठाबोट	८	कोठाबोट	६	१६	पाईप प्रणाली
५६	तिलाखोला	९	चारखेलने भेडीखर्क च्याडचुड	२२	१३०	पाईप प्रणाली
५७	तल्लो तिला खोला	९	लामाचौर	१९	११५	पाईप प्रणाली
५८	भक्लाखोला	८	भोक्लाखोला	७	२२	पाईप प्रणाली
५९	आरुवोट खोला	९	भरीखाला आरुबाडखाल मसिना	८	४५	पाईप प्रणाली
६०	तिला खोला	९	खाल मसिना	५३	१३८	पाईप प्रणाली
६१	दारे गैरा	८		१८	११२	पाईप प्रणाली
६२	जुम्मली ढुङ्गा	९	गैरीगाउँ	१८	११२	पाईप प्रणाली
६३	भूट्ट छहरा	भूमे ९	गोठिबाड	१३	४४	पाईप प्रणाली
६४	हुनाखोला	भूमे ९	हुनाखोला लुङजुला	१२	७२	पाईप प्रणाली
६५	छहाराखोला	भूमे ८	छराखोला	१४	५०	पाईप प्रणाली
६७	घट्टेखोला	२	२ नं टोल	१२	३६	पाईप प्रणाली
६८	विष्टलोटे	९	विष्ट डेरा	४५	२७५	पाईप प्रणाली
६९	मानपुर खोला	९	चारखेलने कुन्टे विजौरा	१५	८१	पाईप प्रणाली
७०	फल्लबासी	८	फल्लेबासी	५	१२	पाईप प्रणाली
७१	राम्चे खानेपानी	२	राम्चे	६	२५	पाईप प्रणाली
७२	सिसाघारी खानेपानी	३	सिसाघारी	५०	२२५	पाईप प्रणाली

अनुसूची ५.२ स्वास्थ्य संस्थाहरुको पानी र सरसफाईको अवस्था

भूमे गाउँपालिकामा साविकका ५ वटा वडामा ५ वटा स्वास्थ्य संस्था र ६ स्थानमा सामुदायिक स्वास्थ्य इकाइ रहेका छन् ।

स्वास्थ्य	वडा	स्थान	म पु	पानीको	अपाङ्कमैत्री	हात	महिनावरी	सरसफाई अवस्था
-----------	-----	-------	------	--------	--------------	-----	----------	---------------

संस्थाको नाम			का लागि भिन्दा भिन्दै	उपलब्धता	सुविधा	धुने सुविधा	व्यवस्थापन सुविधा	
भूमे गाउँपालिका सामाजिक साखा	२	भूमे गाउँपालिका खाबडबगर	छ	छ	छ	छ	छ	ठिकै
स्वास्थ्य चौकी काँक्री	२	भूमे गापा २ काँक्री	छ	छ	छ	छ	छ	ठिकै
स्वास्थ्य चौकी सिमा	३	भूमे गापा ३ सिमा	छ	छ	छ	छ	छ	ठिकै
स्वास्थ्य चौकी काँडा	४	भूमे गापा ४ काँडा	छ	छ	छैन	छ	छ	ठिकै
स्वास्थ्य चौकी महत	६	भूमे गापा ६ महत	छ	छ	छ	छ	छ	ठिकै
स्वास्थ्य चौकी चुनबाड	९	भूमे गापा ९ चुनबाड	छ	छ	छैन	छ	छ	ठिकै

सामुदायिक स्वास्थ्य संस्थाहरुको विवरण

स्वास्थ्य संस्थाको नाम	वडा	स्थान	म पु का लागि भिन्दा भिन्दै	पानीको उपलब्धता	अपाङ्गमैत्री सुविधा	हात धुने सुविधा	महिनावरीव्यवस्थापन सुविधा	सरसफाई अवस्था
सामुदायिक स्वास्थ्य ईकाइ लुकुम	१	भूमे गा.पा १ लुकुम	छैन	छैन	छैन	छ	छैन	ठिकै
सामुदायिक स्वा. ई. धर्म शाला	७	भूमे ७ धर्मशाला	छैन	छैन	छैन	छ	छैन	ठिकै
सामुदायिक स्वा. ई.कोर्जा	८	भूमे ८ कोर्जा	छैन	छैन	छैन	छ	छैन	ठिकै
सामुदायिक स्वा झुम्ला वाड	३	भूमे गापा ३ झुम्लावाड	छैन	छैन	छैन	छ	छैन	ठिकै
सामुदायिक स्वा. ई.सेरावाड	५	भूमे गा.पा ५ सेरावाड	छैन	छैन	छैन	छ	छैन	ठिकै
कुचिवाड स्वा. ई. कुचिवाड	८	भूमे गा.पा. ८कुचिवाड	छैन	छैन	छैन		छैन	ठिकै

सामुदायिक विद्यालयहरुमा सरसफाईको अवस्था

क्र.सं	विद्यालयको नाम	टोल वा	वडा	शौचाल	लैङ्गि	पानीको	अपाङ्गमै	हातधुने	अपाङ्गमै	हातधुने	अपाङ्गमै	हातधुने	अपाङ्गमैत्री

.		समुदाय		य	क	व्यस्था	त्री	सुविधा	त्री	सुविधा	त्री	सुविधा	
1				छ	छ	छ	छ	छ	छैन	ठिकै	छ	छैन	सन्तोष जनक
2	आवि दुवाचौर चुनवाङ्ग	दुवाचौर	९	छ	छ	छ	छ	छ	छैन	ठिकै	छ	छैन	" "
3	आवि सिमचौर चुनवाङ्ग	सिमचौर	९	छ	छ	छ	छ	छ	छैन	ठिकै	छ	छैन	" "
4	नेपाल राष्ट्रिय मावि चुनवाड	गैरीगाउँ	९	छ	छ	छ	छ	छ	छैन	ठिकै	छ	छैन	" "
5	सत्री आवि गलमछिन्ने	खाल मसिना	९	छ	छ	छ	छ	छ	छैन	ठिकै	छ	छैन	" "
6	मदनस्मृति आवि डाँडागाउँ	डाँडागाउँ	९	छ	छ	छ	छ	छ	छैन	ठिकै	छ	छैन	" "
7	त्रिभुवन आवि खाबाड	खाबाड	२	छ	छ	छ	छ	छ	छैन	ठिकै	छ	छैन	" "
8	जनजागृति मावि महत	महत	६	छ	छ	छ	छ	छ	छैन	ठिकै	छ	छैन	" "
9	आवि महत लाबाड	लाबाड	७	छ	छ	छ	छ	छ	छैन	ठिकै	छ	छैन	" "
10	जनचेतना आवि खाम्दै	स्याला खाम्दै	८	छ	छ	छ	छ	छ	छैन	ठिकै	छ	छैन	" "
11	बराहा आवि स्याला	पन्चासे	१	छ	छ	छ	छ	छ	छैन	ठिकै	छ	छैन	" "
12	नमूना आवि मोराबाड	काडाँ	४	छ	छ	छ	छ	छ	छैन	ठिकै	छ	छैन	" "
13	शहिद शुक्र मावि सिमा	सिमा	३	छ	छ	छ	छ	छ	छैन	ठिकै	छ	छैन	" "
14	बालविकास आवि जंगडाँडा	जंगडा डाँ सैपातुन	२	छ	छ	छ	छ	छ	छैन	ठिकै	छ	छैन	" "
15	टक्सार आवि झुम्लाबाड मोराबाड	झुम्ला बाड	३	छ	छ	छ	छ	छ	छैन	ठिकै	छ	छैन	" "
16	शहिद बासु स्मृति आवि क्याडसी	क्याड सी	३	छ	छ	छ	छ	छ	छैन	ठिकै	छ	छैन	" "

17	भुमि आवि रुजिखोला	रुजिखोला लुकुम	१	छ	छ	छ	छ	छ	छैन	ठिकै	छ	छैन	" "
18	त्रिवेणी मावि काँक्री	काँक्री	२	छ	छ	छ	छ	छ	छैन	ठिकै	छ	छैन	" "
19	हिमालय आवि गावाड छ	गावाड	२	छ	छ	छ	छ	छ	छैन	ठिकै	छ		" "
20	सिद्धचौर मा छ वि लुकुम काँक्री छ	लुकुम	१	छ	छ	छ	छ	छ	छैन	ठिकै	छ	2	" "
21	बालज्योति आ छ वि दहवाड	दहवाड	२	छ	छ	छ	छ	छ	छैन	ठिकै	छ		" "
22	नेपाल राष्ट्रिय आवि कोर्जा	कोर्जा भोल्टी	८	छ	छ	छ	छ	छ	छैन	ठिकै	छ		" "
23	सरस्वती आवि सिमखोला	सिमखोला	८	छ	छ	छ	छ	छ	छैन	ठिकै	छ		" "
24	जनज्योति आवि महत धर्मशाला	धर्मशाला	७	छ	छ	छ	छ	छ	छैन	ठिकै	छ		" "
25	बाल जनजागरण आवि रिसालचौर	रिसालचौर	७	छ	छ	छ	छ	छ	छैन	ठिकै	छ		" "
26	आवि गुनाम महत	गुणमा	७	छ	छ	छ	छ	छ	छैन	ठिकै	छ		" "
27	जनशक्ति मावि काँडा	काँडा	४	छ	छ	छ	छ	छ	छैन	ठिकै	छ		" "
28	जनता आवि सेरावाड	सेरावाड	५	छ	छ	छ	छ	छ	छैन	ठिकै	छ		" "
29	जनविकास आवि तल्लोसाकिम	तल्लोसाकिम	४	छ	छ	छ	छ	छ	छैन	ठिकै	छ		" "
30	आधारभूत विद्यालय डालीवाड	डालीवाड	५	छ	छ	छ	छ	छ	छैन	ठिकै	छ		" "
31	मावि कुचिवाड	कुचिवाड	८	छ	छ	छ	छ	छ	छैन	ठिकै	छ		" "
32	आधारभूत विद्यालय झिम्का	झिम्का	८	छ	छ	छ	छ	छ	छैन	ठिकै	छ		" "
33	बालविकास	गोठीवा	९	छ	छ	छ	छ	छ	छैन	ठिकै	छ		" "

आवि गोठीबाड	ड							
-------------	---	--	--	--	--	--	--	--

अनुसूची ५.५ खानेपानी योजनाहरूको दिगोपना (Sustainability)

सि नं	सूचकहरू	अध्ययन गरिएको नतिजा		अपेक्षा गरिएको	सुधारको आवश्यकता
		संख्या	प्रतिशत		
१	समिति गठन	१	१००%	१००%	छैन
२	३३% महिला सहभागिता	१	१००%	१००%	छैन
३	जलश्रोत समितिमा दर्ता	१	१००%	१००%	छैन
४	आफ्नै कार्यालय भवन	०	०%	१००%	छ
५	आफ्नै मर्मत संभार प्राविधिक भएका	१	१००%	१००%	छैन
६	मर्मत संभार कार्यकर्तालाई तलब उपलब्ध गराउने	०	०%	१००%	छ
७	आफैले लेखा व्यवस्थापन गर्ने	१	१००%	१००%	छैन
८	लेखापालले लेखा व्यवस्थापन गर्ने	०	०%	१००%	छ
९	नियमित बैठक गर्ने	१	१००%	१००%	छैन
१०	नियमित वार्षिक साधारण सभा गर्ने	१	१००%	१००%	छैन
११	पानी महशुल उठाउने गरेका	०	०%	१००%	छ
१२	वार्षिक लेखा परीक्षण गराउने	०	%	१००%	छ

अनुसूची: वास क्षेत्रका सरोकारवाला संस्थाहरू र जिम्मेवारी

कार्यक्रम संचालन तह

क्र.स.	सरोकारवालाहरू	कार्यक्षेत्र
१	ब्यक्ति	<ul style="list-style-type: none"> खानेपानी तथा चर्पीको समुचित प्रयोग सरसफाई मर्मत सम्भार, व्याक्तिगत सरसफाई गर्ने। स्वच्छता प्रवर्धन का बानी व्यवहार अवल्मन गर्ने, नमुना वनेर देखाउने। सरसफाई र स्वच्छतालाई जीवन पद्धती को रुपमा अवलम्बन गर्ने।
२	घर परिवार	<ul style="list-style-type: none"> चर्पीको निर्माण, सुरक्षित प्रयोग गरि नियमित सरसफाई र मर्मत सम्भार गर्ने। सरसफाई र स्वच्छता आफुले गरेका असल अभ्यास लाई सामाजिकीरण गराउने। सुरक्षित पानी र खानाको प्रयोग गर्ने घर आगन र वरिपरिको सरसफाई गरी घर वगैचा व्यवस्थापन गर्ने। स्वच्छता बानी व्यवहार विकासका लागि परिवारका सदस्य र छिम्कीलाई अभिप्रेरणा गर्ने। घरधुरिबाट निस्कने फोहरमैला काव वर्गिकरण गरि सुरक्षित व्यवस्थापन गर्ने। सफा र स्वच्छता घर प्रवर्द्धन गरी नमुनाको रुपमा प्रस्तुत हुनेछ।

		<ul style="list-style-type: none"> ● आफुले गरेका खानेपानी , सरसफाइ र स्वच्छता सम्बन्धि असल अभ्यासको स्व : अनुगमन गर्ने ।
३	विद्यालय तथा क्याम्पसहरु	<ul style="list-style-type: none"> ● पाठ्यक्रमा उल्लेख गरिएको प्रयोगात्मक नम्वर लाइ सरसफाइको आनीवानी परिवर्तनसंग जोडेर अघि वढाउने । ● पाठ्यक्रममा उल्लेख गरिएको परियोजना कार्यलाई विद्यार्थी ले उसको घरमा गरेको सरसफाई र स्वच्छता को गतिविधि संग जोडेर अघि वढाउने । ● पूर्ण सरसफाइ सम्बन्धि कार्ययोजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन गर्ने । ● विद्यार्थी बाल क्लब गठन गरी सक्रियतामा ल्याउने । ● वाल मैत्री ,लैंगिक मैत्री चर्पी युरिनल तथा खानेपानी सुविधानिर्माण गरी प्रयोग मा ल्याउने तथा नियमित मर्मत सम्भार गर्ने । ● विद्यालय मा खानेपानी सरसफाइ तथा स्वच्छताको आचार सहिता तयार गरी लागु गराउने । ● सुरक्षित पानी को प्रयोग गर्ने । ● स्वच्छकर बानी व्यवहार रविकसका लागि विद्यार्थी र समुदायलाई अभिप्रेरणा गर्ने । ● फहरमैलाको वर्गिकरण गरि सुरक्षित व्यवस्थापन गराउने । ● विपद्को समयमा खानेपानी , सरसफाइ र स्वच्छता सम्बन्धि सचेतना गराउने । ● विद्यालय र समुदाय सरसफाइको सिकाई केन्द्रका रुपमा विकास गराउने । ● सफा र स्वच्छ विद्यालय तथा क्याम्पस प्रवर्द्धन गरी नमुनाका रुपमा प्रस्तुत गराउने ।
४	समुदाय तथा समित	<ul style="list-style-type: none"> ● पूर्ण सरसफाइ सम्बन्धि कार्ययोजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन गर्ने । ● गाउँटोल समुहको गठन तथा सक्रियता गराउने । ● स्थानीय नियम आंचार सहिताको विकास र परिपालना गराउने । ● प्रयोगकर्ता ,मैत्री सरसफाइ सुविधाको निर्माण तथा स्तरोन्नती गरी नियमित मर्मत सम्भार गराउने । ● बाटोघाटो को नियमित सरसफाइ गर्ने । ● खानेपानीको स्रोत साथै निर्माण भएका अन्य सरंचनाहरु जस्तै पाईपलाइन र टैन्कि हरु को मर्मत सम्भार तथा सरंक्षण गर्ने गराउने । ● प्रयोग गरिरहेको पानी सुरक्षित नभएमा पानीको शुद्धिकरण गरि प्रयोग गर्न लगाउने । ● समुदायमा सरसफाई र स्वच्छता कायम राख्ने ● सार्वजनिक सौचालय को निर्माण व्यवस्थापन सरसफाइ र मर्मत सम्भार गर्न । ● स्वच्छकर वानी व्यवहार विकास का लागि घरधुरी र नागरीक समुदायलाई अभिप्रेरित गर्ने । ● फोहरमैला को वर्गिकरण र स्वच्छता समुदचित व्यवस्थापन गर्ने ● वोटविरुवा रोपी हरियाली तर्फ वगैचा चौतारा को निर्माण र सरंक्षण गर्ने ।

		<ul style="list-style-type: none"> समुदायलाई सफा र स्वच्छता विकास गरी पूर्ण सरसफाई तर्फ उन्मुख भएको नमुना समुदाय बनाउने ।
५	उपभोक्ता समिति (खानेपानी तथा सरसफाई बजार व्यवस्था समिति वन व्यवस्थापन समिति)	<ul style="list-style-type: none"> लक्षित समूह समिति र समुदायलाई खानेपानी सरसफाई तथा स्वच्छता व्यवहार परिवर्तन मा सचेतिकरण गरि सक्रिय बनाउने । नीति नियम आचार संहिता तर्जुमा गरी लागु गराउने । स्थानीय स्रोत साधन को पहिचान गरी परिचालन गराउने । विपद्को समुदायमा खानेपानी सरसफाई र स्वच्छता सम्बन्धि सचेतना गराउने । अनुगमन र सहजिकरण गर्न सहयोग पुऱ्याउने । सरोकारवाला तथा समन्वय समितिसंग समन्वय गर्ने । स्वच्छता बानी व्यवहार विकासका लागि घरधुरी र नागरीक समुदायलाई अभिप्रेरणा गर्ने । फोहर मैला को वर्गिकरण र समुचित व्यवस्थापन गर्ने वोटविरुवा ,हरियाली पार्क वगैचा चौताराको निर्माण र संरक्षण गर्न खानेपानी तथा सरसफाई का सुविधाहरुको नियमित प्रयोग मर्मत सम्भार र व्यवस्थापन मा सहयोग पुऱ्याउने ।
६	पशु वधशाला सञ्चालक	<ul style="list-style-type: none"> उचित स्थानमा वधशाला निर्माण गराउने । वधशालाको सरसफाई र त्यहाँ वाट निस्केको फोहोर व्यवस्थापन गर्ने । मासुको स्वच्छता कायम राखी स्वच्छ मासु मात्र विक्रि वितरण गराउने ।
७	सरकारी कार्यालय, गै.स.स., सहयोगि निकाय, रेडक्रस सोसाइटी, निजी कार्यालय आदी	<ul style="list-style-type: none"> प्रयोगकर्ता-मैत्री चर्पी, यूनिनल तथा खानेपानी संरचनाको निर्माण, प्रयोग तथा मर्मत सम्भार गराउने । आवश्यक स्रोत र साधन उपलब्ध गराउने । खानेपानीको स्रोत साथै निर्माण भएका संरचनाको संरक्षण गराउने । प्रयोग गरीरहेको पानी सुरक्षित नभएमा, पानीको शुद्धीकरण गरी प्रयोग गर्न लगाउने समुदायमा सरसफाई र स्वच्छता कायम राख्ने । सार्वजनिक शौचालयको निर्माण, व्यवस्थापन, सरसफाई र मर्मत सम्भार गराउने । समुदाय परिचालनको कार्य अघि बढाउने । समुदायमा महसुशिकरण गराई ब्यवहार परिवर्तनका गतिविधिहरु सञ्चालन गराउने । कार्यक्रममा सुशासन कायम गराउने । नीति नियम तयार गराउने । आफ्नो कार्यालयलाई नमुनाको रुपमा स्थापित गराउने । सुरक्षित पानीको प्रयोग गर्ने गराउने । कार्यर्यालय र वरिपरिको सरसफाई कायम राख्ने

		<ul style="list-style-type: none"> ● स्वच्छकर बानी ब्यवहार विकासका लागि कर्मचारी र सेवाग्राहीलाई अभिप्रेरणा गर्ने ● फोहोरमैलाको वर्गीकरण र समुचित व्यवस्थापन गर्ने ● सफा र स्वच्छ कार्यालय प्रवर्द्धन गरी नमुनाको रुपमा प्रस्तुत हुने
८	महिला स्वास्थ्य स्वयंसेविका र स्वास्थ्य कार्यकता	<ul style="list-style-type: none"> ● आफु र आफ्नो परिवारले सफा र स्वच्छता कायम राखि नमुनाको रुपमा प्रस्तुत हुने । ● समुदायमा ज्ञान, सीप र सचेतना विस्तार गर्ने ● सामुदायिक सशक्तिकरण र सक्रियतामा वृद्धि गर्ने ● अभिमुखीकरण र ट्रिगरीङ्ग गर्ने ● सचेतनामूलक कार्यक्रम संचालनमा सहजीकरण ● विपद्को समयमा खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता सम्बन्धी सचेतना र सामग्री वितरणमा सहयोग गर्ने ● सफा र स्वच्छ आनीवानी प्रदर्शन गरी नमुनाका रुपमा प्रस्तुत हुनुपर्ने ● अनुगमन र सहजीकरण गर्न सहयोग पुऱ्याउने
९	शिक्षक, विद्यालय व्यवस्थापन समिति र अभिभावक शिक्षक संघ	<ul style="list-style-type: none"> ● पाठ्यक्रममा उल्लेख गरिएको प्रयोगात्मक नम्बर लाई सरसफाइको आनिबानि परर्वतन संग जोडेर अघि बढाउने । ● पाठ्यक्रममा उल्लेख गरिएको परियोजना कार्यलाई विद्यार्थीले उसको घरमा गरेको सरसफाइ र स्वच्छताको गतिबिधि संग जोडेर अघि बढाउने । ● पूर्ण सरसफाइ सम्बन्धी कार्ययोजना तर्जुमा तथा कार्यान्वयन गर्ने ● विद्यालयमा बाल क्लव गठन गरी नियमित सल्लाह सुझाव उपलब्ध गराउने । ● समन्वय समितिमा प्रतिनिधित्व गरी सक्रिय सहभागि हुने ● आनिबानी परिवर्तन सम्बन्धि ज्ञान, सीप, अभ्यास दिई सचेतना विस्तार गर्ने ● विद्यार्थी, विद्यालय परिवार र समुदायको सशक्तिकरण र सक्रियता वृद्धि गर्ने ● अभिमुखीकरण र तालिम सञ्चालन गर्ने ● आफु संलग्न निकायमा खानेपानी सरसफाइ तथा स्वच्छताको आचार संहिता तयार गरी लागु गर्न सहयोग गर्ने । ● विपद्को समयमा खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता सम्बन्धी सचेतना बिस्तार साथै सामग्री वितरणमा सहयोग पुऱ्याउने ● आफ्नो घर परिवार र विद्यालयको स्वअनुगमन गर्ने ● आनिबानि परिवर्तनका क्रियाकलापको सहजीकरण गर्न सहयोग पुऱ्याउने ● सफा र स्वच्छ विद्यालय प्रवर्द्धन गरी नमुनाको रुपमा प्रस्तुत हुने
१०	विद्यार्थी बाल क्लव	<ul style="list-style-type: none"> ● आफु र आफ्नो घर परिवारलाई खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छताको ब्यवहार परिवर्तनमा नमुना राख्ने । ● विद्यालय सेवा क्षेत्रभित्र सरसफाइ क्यालेन्डर बनाइ कार्यक्रम संचालन गर्ने ● सरसफाइका सुविधाहरु एवं कक्षा कोठा र वरिपरिको वातावरणीय सरसफाइ गर्ने

		<ul style="list-style-type: none"> ● तथ्याक संकलन, सचेतनामूलक कार्यक्रम संचालनमा सहभागी हुने ● अविभावकहरुलाई खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता प्रवर्द्धन गर्न अभिप्रेरित गर्ने ● आफुले गरेका आनिबानि परिवर्तन क्रियाकलापको स्वअनुगमन गर्ने । ● सफा र स्वच्छ विद्यालय प्रवर्द्धन गरी नमुनाको रुपमा प्रस्तुत हुने
११	स्थानीय क्लव र समूह	<ul style="list-style-type: none"> ● आफु र आफ्नो घर परिवारलाई खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छताको ब्यवहार परिवर्तनमा नमुना राख्ने । ● खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छता सम्बन्धि ज्ञान, सीप र सचेतना विस्तार गर्ने ● सामुदायिक सशक्तिकरण र सक्रियता वृद्धि गर्न सहयोग पुऱ्याउने ● अभिमुखीकरण र ट्रिगरिङ्ग गर्न सहयोग पुऱ्याउने ● अवस्था विश्लेषण, तथ्याक संकलन गर्न सहयोग पुऱ्याउने ● सचेतनामूलक कार्यक्रम संचालनमा सहजीकरण गर्न सहयोग पुऱ्याउने ● विपद्को समयमा खानेपानी, सरसफाइ र स्वच्छता सम्बन्धी सचेतना र सामग्री वितरणमा सहयोग पुऱ्याउने ● अनुगमन र सहजीकरण गर्न सहयोग पुऱ्याउने ● सफा र स्वच्छ संस्था प्रवर्द्धन गरी नमुनाको रुपमा प्रस्तुत हुन
१२	वित्तीय संस्था तथा सहकारी	<ul style="list-style-type: none"> ● आफ्नो संस्था लाई सफा र स्वच्छ संस्थाको रुपमा विकास गराउने ● सरसफाइ सामग्रीको बजारीकरणमा सहयोग गर्ने ● सहुलियत व्याँज दरमा ऋण प्रदान गर्ने ● सामग्रीहरुको बजारीकरण र वितरण गर्ने
१३	संचारकर्मी तथा नागरिक समाज	<ul style="list-style-type: none"> ● खानेपानी, सरसफाइ तथा स्वच्छताको ब्यवहार परिवर्तनमा आफु र आफ्नो परिवार नमुनाको रुपमा प्रस्तुत हुने ● सन्देशमूलक सामग्रीहरुको प्रचारप्रसार गर्ने ● अध्ययन, अवलोकन र सफल कथाहरुको प्रचारप्रसार गर्ने ● समुदायमा भए गरेका क्रियाकलापको अनुगमन र पैरवी गर्ने
१४	निजी क्षेत्रका व्यवसायी र मठ मन्दिर संचालक आदि	<ul style="list-style-type: none"> ● आफ्नो संस्था लाई सफा र स्वच्छ संस्थाको रुपमा विकास गराउने ● सरसफाइ सामग्रीको बजारीकरणमा सहयोग गर्ने ● फोहोरको वर्गीकरण गरी र व्यवस्थापन गराउने ● कार्यस्थल र सेवाको सरसफाइ र स्वच्छता कायम गर्ने ● सरसफाइ तथा स्वच्छता अभियानमा कर्मचारी, संगठन र निकायहरुलाई परिचालन गर्ने

५.६.२ नीति निर्माण तथा समन्वय तह

क्रस	सरोकारवालाहरु	कार्यक्षेत्र
------	---------------	--------------

१	गा.पा. तथा न.पा. र जिल्ला	<ul style="list-style-type: none"> ● रणनीतिक योजना तथा कार्ययोजना तर्जुमा गर्न सहयोग र कार्यान्वयन गर्ने ● बजेट तथा मानव संसाधन व्यवस्थापन गराउने । ● नेतृत्व, समन्वय र सूचना तथा अभिलेख व्यवस्थापन गर्ने । ● अनुगमन, नियमन र सुपरिवेक्षण गर्ने ।
२	सरकारी कार्यालयहरु मन्त्रालय तथा जिल्ला तहका कार्यालयहरु	<ul style="list-style-type: none"> ● नीति तथा रणनीति निर्माण गराउने र योजना तर्जुमा र कार्यान्वयन गराउने । ● बजेट तथा मानव संसाधन व्यवस्थापन गर्ने । ● आफ्नो कार्यालयलाई सफा र स्वच्छता कायम राख्ने । ● समन्वय र सूचना तथा अभिलेख व्यवस्थापन गर्ने । ● अनुगमन मुल्यांकन गर्ने, नियमन र सुपरिवेक्षण गर्ने ।
३	निर्देशन तथा समन्वय समिति	<ul style="list-style-type: none"> ● क्षेत्रगत सरोकारवालाहरु संग समन्वय तथा श्रोत साधन पहिचान गर्ने ● सरसफाइका मुद्दाहरुलाई स्थानिय, राष्ट्रिय र अन्तराष्ट्रिय तहमा पारवी गर्ने ● सभा सम्मेलन, गोष्ठी आदि संचालन गर्ने ● रणनीतिकयोजना तथा कार्य योजना तर्जुमा गर्न सहयोग र कार्यान्वयन गर्ने ● नेतृत्व, समन्वय र सूचना तथा अभिलेख व्यवस्थापन गर्ने । ● अनुसन्धान र विकासका कृयाकलापमा सहयोग पुऱ्याउने ● अनुगमन, नियमन र सुपरिवेक्षण गर्ने ।
४	विकास साझेदार संस्था	<ul style="list-style-type: none"> ● क्षेत्रगत नीति तथा कार्यक्रम कार्यान्वयनमा सम्बन्धित कार्यालय र समन्वय समितिलाई प्राविधिक तथा आर्थिक सहयोग गर्ने । ● संरचना निर्माणका कार्यहरु संचालन गर्न सहयोग गर्ने । ● अनुगमन मुल्यांकनमा सहयोग गर्ने ।
५	राजनीतिक दल र दलका भातृ संगठनहरु	<ul style="list-style-type: none"> ● सरसफाइलाई राष्ट्रिय विकासको महत्वपूर्ण मूलधारका रुपमा स्थापित गर्ने । ● नीति निर्माण सहयोग गर्ने, दलका भातृ संगठनहरु लाई परिचालन गराउने । ● सरसफाइका लागि प्रयास बजेट व्यवस्थापन गर्ने ।

अनुसुचि नं ५.७ प्रस्तावित सार्वजनिक शौचालयहरु

क.स	कृयाकलाप/योजनाको नाम	वडा	टोल
१	खाबाडबगर सार्वजनिक शौचालय	२	खाबाडबगर
२	त्रिवेणी बजार सार्वजनिक शौचालय	२	त्रिवेणी काक्री
३	गैरीगाउँ बसपार्क	९	गैरीगाउँ
४	गैरीगाउँ बजार	९	गैरीगाउँबजार
५	मावि कुचिवाड	८	कुचिवाड
६	आ.वि झिम्का	८	झिम्का
७	मा.वि सिमखोला	८	सिमखोला
८	आ.वि कोर्जा	८	कोर्जा
९	सामुदायिक स्वास्थ्य कार्यालय कोर्जा	८	कोर्जा
१०	सामुदायिक स्वास्थ्य कार्यालय कुचिवाड	८	कुचिवाड
११	महिला भवन कोर्जा	८	कोर्जा
१२	आवि दालिबाड शौचालय	५	डालिबाड
१३	आवि सेराबाड	५	सेराबाड
१४	महिला भवन पानी शौचालय भूमे १	१	लुकुम
१५	आ.वि. रुजिखोला पानी शौचालय भूमे	१	रुजिखोला
१६	जल बजार	१	लुकुम बजार
१७	आदिबासी जनजाती संग्रहालय	२	काक्री
१८	बाल शिशु भवन उपल्लो साकिम	५	उपल्लो साकिम
१९	महत ठूलो गाउँ	६	महत
२०	दोमही सार्वजनिक शौचालय	३	महत
२१	दुवाचौर सार्वजनिक शौचालय	९	दुवाचौर
२२	लाबाड सार्वजनिक शौचालय	९	दुवाचौर
२३	भेरीखोला सार्वजनिक शौचालय	७	लाबाड
२४	सिसाधारी सार्वजनिक शौचालय	९	भेरीखोला
२५	लाकुरी चौर मोराबाड सार्वजनिक शौचालय	३	लाकुरीचौर मोराबाड
२६	सिमलबोट सार्वजनिक शौचालय	८	सिमलबोट
२७	गुणाम सार्वजनिक शौचालय	७	गुणाम
२८	महिला भवन कुचिवाड सार्वजनिक शौचालय	८	कुचिवाड
२९	काडाँ दलित बस्ती सार्वजनिक शौचालय	४	काडाँ

३०	धहबाड काडाँ सार्वजनिक शौचालय	४	काडाँ
३१	चौतारा काडाँ सार्वजनिक शौचालय	४	काडा
३२	दलित भवन सार्वजनिक शौचालय	४	काडाँ
३४	एकले घर सार्वजनिक शौचालय	३	एकले घर
३६	तल्लो साकिम सार्वजनिक शौचालय	४	तल्लो साकिम
३७	ठूलो गाउँ सिमा सार्वजनिक शौचालय	३	सिमा
४०	ठूलो गाउँ झुम्लाबाड	३	झुम्लाबाड
४१	ठूलो गाउँ क्याडसी	३	क्याडसी
४२	ठूलो गाउँ मोराबाड	३	मोराबाड

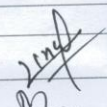

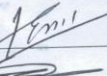
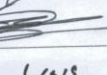

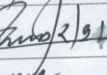
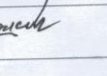
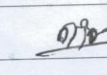
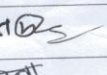
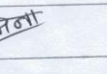
अनुसूची ५.८ गाउँपालिकाको योजना तर्जुमा गोष्ठीको माइज्युट

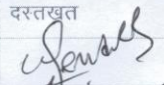
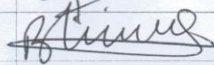

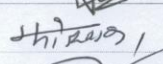
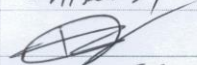
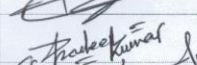
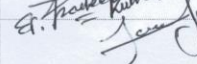
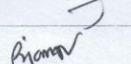
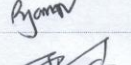
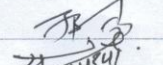

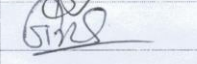
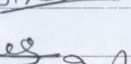
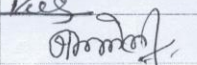
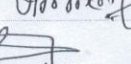
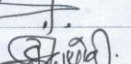
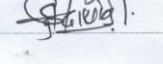
माइज्युट

प्रस्ताव तथा निर्णयहरू

आज मिति २०७७/०५/०६ गतेका दिन भूमे गाउँपालिका अध्यक्ष तथा गाउँपालिका स्तरीय खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता समितिका संयोजक श्री रामसुर बुढा मगरको अध्यक्षतामा देहाय पदाधिकारीहरूको उपस्थितिमा समितिको बैठक बसी देहाय बमोजिम निर्णय गरियो।

उपस्थितिहरू

क्र.सं.	दस्तखत	नाम थर	पद	कार्यालय
१		रामसुर बुढा मगर	अध्यक्ष	भूमे गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
२		मनकुमारी बुढा विष्ट	उपाध्यक्ष	भूमे गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
३		चन्द्रसिंह श्रेष्ठ	प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	भूमे गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
४		प्रवेश पुन	प्रवक्ता/ वडाध्यक्ष	भूमे गापा/९ नं. वडा कार्यालय
५		रामचन्द्र पुन	वडा अध्यक्ष	१ नं. वडा कार्यालय
६		नरबहादुर बुढा	वडा अध्यक्ष	२ नं. वडा कार्यालय
७		दिलमान रोका	वडा अध्यक्ष	३ नं. वडा कार्यालय
८		चन्द्र बहादुर बुढा मगर	वडा अध्यक्ष	४ नं. वडा कार्यालय
९		टेक प्रसाद बुढा	वडा अध्यक्ष	५ नं. वडा कार्यालय
१०		देव बहादुर बुढा	वडा अध्यक्ष	६ नं. वडा कार्यालय
११		धनमान रोका	वडा अध्यक्ष	७ नं. वडा कार्यालय
१२		पंचबहादुर रोका	वडा अध्यक्ष	८ नं. वडा कार्यालय
१३		श्याम सुन्दर सुनार	कार्यपालिका सदस्य	भूमे गाउँपालिका
१४		भीम बहादुर नेपाली	कार्यपालिका सदस्य	भूमे गाउँपालिका
१५		हिरा कुमारी श्रेष्ठ	कार्यपालिका सदस्य	भूमे गाउँपालिका
१६		नमिता पुन	कार्यपालिका सदस्य	भूमे गाउँपालिका
१७		मिना सुनार	कार्यपालिका सदस्य	भूमे गाउँपालिका
१८		मनकुमारी बुढा	कार्यपालिका सदस्य	भूमे गाउँपालिका

क्र.सं.	दस्तखत	नाम थर	पद	कार्यालय
१९		उपेन्द्र यादव	स्वास्थ्य संयोजक	भूमे गाउँपालिका
२०		भूपेन्द्र शाही	ना. प. स्वा. प्र.	भूमे गाउँपालिका
२१		संजिव खड्का	स्वास्थ्य सह-संयोजक	भूमे गाउँपालिका
२२		मनोज खड्का	सहायक पाचौं	भूमे गाउँपालिका
२३		प्रेम प्रसाद भडुराई	अधिकृत- छैटौं	भूमे गाउँपालिका
२४		प्रदिप कुमार हरिजन	इन्जिनियर	भूमे गाउँपालिका
२५		गणेश वली	लेखा अधिकृत	भूमे गाउँपालिका
२६		विजय वाँठामगर	लेखापाल	भूमे गाउँपालिका
२७		विशाल पुन मगर	प्रा.स	भूमे गाउँपालिका
२८		सुन्दर प्रसाद उपाध्य	आलेपा	भूमे गाउँपालिका
२९		सन्ध्या गुरुड	फिल्ड सहायक	भूमे गाउँपालिका
३०		कमला गुरुड (शाह)	फिल्ड सहायक	भूमे गाउँपालिका
३१		जनक ओली	सूचना प्रविधि अधिकृत	भूमे गाउँपालिका
३२		टेक नारायण विक	वास संयोजक	भूमे गाउँपालिका
३३		टेक बहादुर बुढाथोकी	प्रा.स (शिक्षा)	भूमे गाउँपालिका
३४		बामदेव गौतम	खा.पा.स.टे	भूमे गाउँपालिका
२५		एलिसा सुनार	पोषण स्वायमसेवक	भूमे गाउँपालिका

प्रस्ताव तथा निर्णयहरू

निर्णय नं. १

प्रस्ताव नं. १ माथि छलफल गर्दा प्रदेश सरकार भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालय र यस गाउँपालिकाबीच मिति २०७६।०७।२४ को समझदारीपत्र बमोजिम गाउँपालिकाको खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता (वास) योजना तर्जुमाका लागि तथ्याङ्क संकलनकर्ताहरूद्वारा घर घर र पानीको मुहानसम्म पुगी mWater नामक Mobile Application को सहायताबाट तथ्याङ्क संकलन गरी प्रविष्ट तथा प्रमाणिकरण गर्दा देहाय बमोजिमको तथ्याङ्क प्राप्त भएको छ।

घरधुरी संस्था: ४५१३, सार्वजनिक स्थल: १२५ र खानेपानी मुहानहरू: १९०

निर्णय नं २

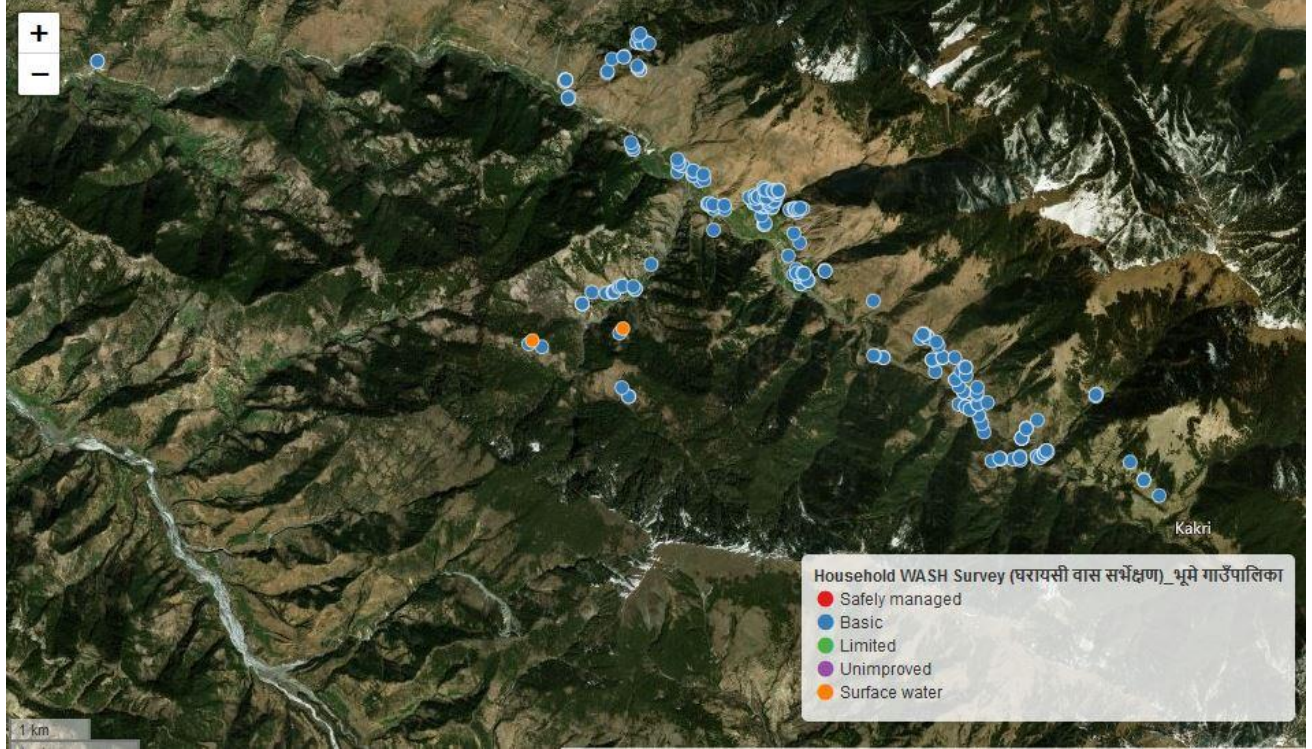
प्रस्ताव नं. २ माथि छलफल गर्दा प्रदेश सरकार भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालय र यस गाउँपालिकाबीच वास योजना तर्जुमा गर्ने समझदारीपत्र बमोजिम प्रदेश सरकारबाट वास संयोजक खटाइएको र गाउँपालिकाबाट सूचना प्रविधि अधिकृत तथा तथ्याङ्क संकलन खटाई समितिको विभिन्न बैठक तथा छलफलबाट भूमे गाउँपालिकाको खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता (वास) योजना तर्जुमा कार्य सम्पन्न भएको छ। योजनामा कमी कमजोरी भएमा परिमार्जन तथा संशोधन गर्ने गरी समितिबाट योजना स्वीकृत गर्ने र उक्त योजना गाउँसभाबाट स्वीकृत गर्नुपर्ने व्यवस्था बमोजिम गाउँसभामा पेश गर्न कार्यपालिका बैठकमा प्रस्ताव पेश गर्न भूमे गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालयमा पेश गर्ने निर्णय गरियो।

निर्णय नं ३

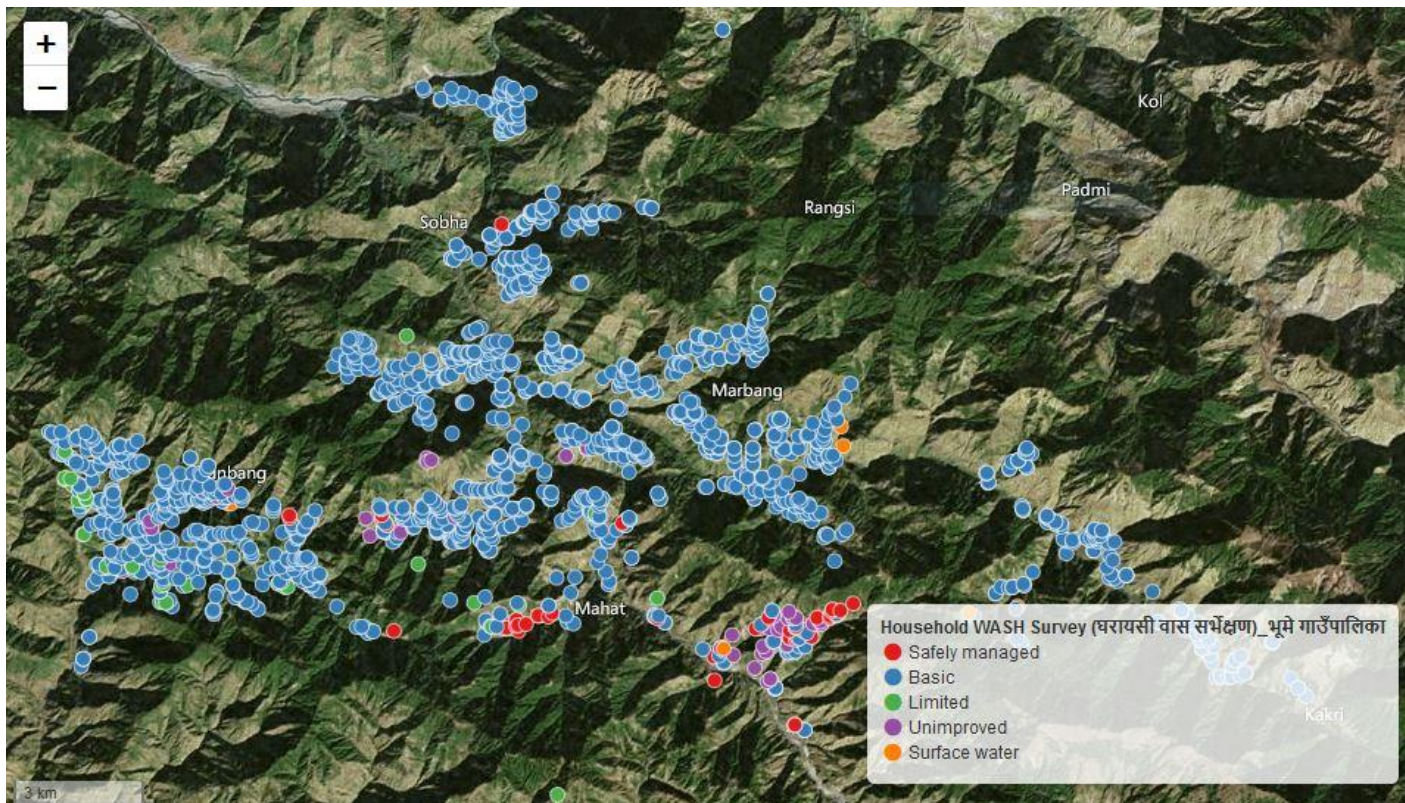
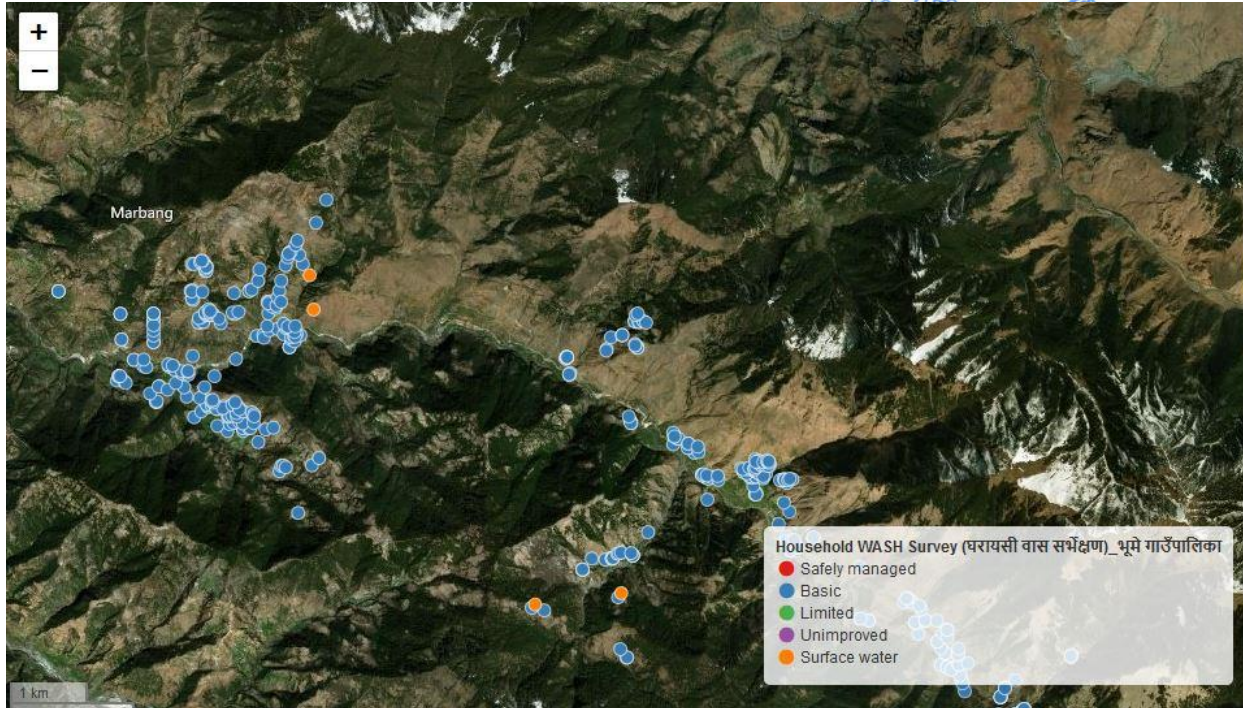
प्रस्ताव नं. ३ माथि छलफल गर्दा प्रदेश सरकार भौतिक पूर्वाधार विकास मन्त्रालय र यस गाउँपालिकाबीच वास योजना तर्जुमा गर्ने समझदारीपत्र बमोजिम प्रदेश सरकारबाट श्री टेक बहादुर वि.क.लाई वास संयोजकको जिम्मेवारी तोकी खटाइएकोमा वास योजना तर्जुमाका लागि यस गाउँपालिकाबाट सूचना प्रविधि अधिकृत श्री जनक वली र मोबाइल एप्लीकेशनबाट तथ्याङ्क संकलन गर्न तथ्याङ्क संकलन स्वयंसेवक परिचालन गरिएकोमा सबैबाट तोकिएको जिम्मेवारी निर्वाह गरी काम सम्पन्न गरेकाले समितिकोतर्फबाट सबैलाई एकमुष्ट धन्यवाद दिने निर्णय गरियो।

(Handwritten signatures and marks)

एम वाटर एक्समार्फत गाउँपालिकाको नक्सा जि पि एस बाट लिएको नक्सा

भूमे गाउँपालिका वडा नं १

भूमे गाउँपालिका १ देखी ९ नं सवै वडा को नक्सा

भूमे गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
खाबाडबगर, रुकुम (पूर्व)